KİTAB VE SÜNNETE GÖRE NAMAZ

MUHAMMED EBU SAİD EL-YARBUZİ

KİTAB VE SÜNNETİ İHYA YAYINLARI

KİTAB VE SÜNNETE GÖRE NAMAZ

MUHAMMED EBU SAİD EL-YARBUZİ

KİTAP VE SÜNNETİ İHYA YAYINLARI
HACIBAYRAM KİTABCILAR ÇARŞISI
2.KAT NO: 36 ULUS/ANKARA
TEL:3104808

Kapak : Mehmet Çetinkaya
Yayına Hazırlık : Divan Ajans
Tel: *511 1215* Fax: 5120950
Baskı : Dilek Matbaası
İstanbul 1991

﴿قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ﴾

ابراهيم ٣١

‘Ey Resulüm! İman eden kullarıma de ki; namaz kılsınlar.’
İbrahim süresi, 14/31

«صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي»

بخاري ٦٣١

‘Beni nasıl namaz kılar gördüyseniz öylece namaz kılın.’
Buhari, 631

بســـــــم ٱللهِ ٱلرَّحمٰنِ ٱلرَّحيـــــــم

إنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ اَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِىَ لَهُ، وَاَشْهَدُ اَنْ لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

أمّا بَعْـــدُ:

Muhakkak ki bütün hamdler Allah'adır. Binaenaleyh O'na hamd eder, O'ndan yardım ister ve mağfiret taleb ederiz. Nefislerimizin ve kötü amellerimizin şerrinden de O'na sığınırız.

Allah kime hidayet ederse onu hiç bir kimse sapıttıramaz. Kimide sapıttırırsa onada kimse hidayet veremez. Şehadet ederim ki, Allah'dan başka İlah yoktur ve şeriksiz olarak birdir. (Ve yine) şehadet ederim ki Muhammed (S.A.V.) O'nun kulu ve Resulüdür.

Namaz tevhidi gerçekleştirmede ilk merhale olması hasebiyle dindeki yeri çok azimdir.

Namaz öyle bir ibadettir ki, Allah katında en şerefli mahluklar olan melekler bile bu ibadetin bazı cüzleriyle Rablerine kulluklarını eda etmektedirler. Yani meleklerin bir kısmı kıyam halinde, bir kısmı da rüku halinde, bazıları da secde halinde ibadet yapmaktadır.

Biz insanlarda bu ibadet şekillerinin cem olduğu bir ibadetle (NAMAZLA) mükellef kılınmışız. Bu da Rabbimizin bize verdiği değeri ve lutfunun büyüklüğünü gösterir.

Öyle ise bu değere en güzel biçimde layık olmağa ve lutfuna en güzel şekilde şükretmeliyiz. Bunu gerçekleştirebilmekte kabûla şayan olacak şekli ile bu ibadeti (NAMAZI) eda etmeğe çalışmaktır.

Bir ibadetin kabule şayan olması için iki şartı haiz olması gerekir.

1- Sadece Allah için yapılması (Hadis bir niyyet)

2- İbadetin Sahih olması yani Kitab'a ve Sünnet'e uygun olmasıdır.

Bu iki şartı haiz olan her ibadet kabuk şayan bir ibadettir. İki şarttan birisinin noksanlığı o ibadetin reddine sebebdir. Zira Hadis'i Şerif de buyuruyor ki, [Şübhesiz amellerin değeri niyyetlere göredir] başka bir Hadisde ise [Her kim bir amel işlerde o amel hakkında bizim bir emrimiz yoktur o amel merduddur].

Hadis'i Şeriflerde de görüldüğü gibi, bir ibadetin kabulü Allah indinde geçerlilik kazanması için, sadece HALİS BİR NİYYET yeterli değildir, aynı zamanda o ibadetin Peygamberin tarifine uygun olması gerekiyor.

Kelime'i Şahadetten sonra Allah'ın Azze ve Celleden Resulü (S.A.V.)'e insanlara tebliğ etmesi için indirdiği en azim emir NAMAZ'dır.

Binaenaleyh bunu beyan eden âyette şöyle f arman ediyor.

﴿قُلْ لِعِبَادِىَ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلاَةَ﴾

(Ey Resulüm!) iman eden kullarıma de ki; NAMAZ kılsınlar. İbrahim süresi, 14/31

Allah'a inananlarca ma'lum olduğu üzere inanan her insan Allah 'u Azze ve Celle'nin her emrine kayıtsız şartsız uyan ve halis bir şekilde o emri yerine getirmeğe çalışır. Bir çok emirlerde olduğu gibi namaz emri de mücmel bir emirdir. Yani ne zaman kaç rekat ve nasıl eda edileceği Kur'ân'da beyan edilmemiştir. Binaenaleyh beyanını Allah Resulü (S.A.V.) yapmıştır.

Onun içindir ki, Hadis'i Şerif de;

«صَلُّوا كَمَا رَاَيْتُمُونِى اُصَلِّى»

[Beni nasıl namaz kılar gördüyseniz öyle namaz kılın] buyurulmaktadır . Buhari, 631

Allah Resulü (S.A.V.) bu emri ile, sair ibadetlerde de olduğu gibi namazda da kendisine ittiba edilmesini emrediyor. Zira Allah Resulü 'ne uyma, ona tabi olma tevhid'in gereğidir. Hele namaz gibi tevhidi gerçekleştirmede mühim bir yeri olan bir ibadette O'na ittiba başka bir ehemmiyete haizdir. Hiç bir şekilde O'na yâni Allah Resulü (S.A.V.)'e muhalefet cazi değildir. Hele atalara ve delilsiz konuşan ilim ehline uyarak onların sözlerine tabi olup Allah Resûlü'ne muhalefet, insanın ayağını kaydıracak bir muhalefettir. Ahmed İbnu Hanbel'in müsnedinde rivayet etmiş olduğu bir Hadis'i Şerif de Allah Resulü (S.A.V.) şöyle buyurmaktadır.

"Vallahi beni bırakıp Musa'ya uysaydınız sapıtırdınız. Zira O bile zamanımızda yaşasaydı kurtuluşu bana uymakta bulacaktı" demektedir. Muhammed (S.A.V.)'i bırakıp Musa (A.S.)'e uyan sapıtırsa Allah Resulü (S.A.V.)'i bırakarak dedelerine, örf ve adetlerine, islâm âlimlerinin umumunu terk ederek (getirmiş oldukları delilleri bırakarak) sadece birisine Kur'ân ve Sünnet'e dayalı (getirdikleri hazır) ictihadlarıyla iktifa ederek Kitab ve Sünnet'e muhalefet edenlere ne demek gerekir ki bilmem.

Aişe (R. A.'dan gelen bir Hadis'i Şerif'de Allah Rasûlü (S.A.V.) şöyle buyurmaktadır:

«مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ اَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ»

Her kim bir amel işlerde o amel hakkında bizim bir emrimiz yoktur, amel merdudtur (yani kabul olunmaz).

Müslim 1719

Namaz, ehemmiyetine binaen daha çok Kitab ve Sünnet'e uyulması gereken bir ibadettir. Zira Ebu Hureyre (R.A.)'den gelen bir hadisde zikrolunduğu üzere kabul olunmayan bir namaz, sair ibadetlerin de hesabını zorlaştırıyor.

Binaenaleyh senelerdir telifine uğraşıb basılmasını temenni ettiğim bu kitabın neşrini nasib eden Rabbim'e ne kadar şükretsem azdır.

Not: Bu kitabın te'lifine başlamadan evvel Şeyh Nasır'ın (Peygamberin Namazının Sıfatı) isimli eserini terceme etmeyi düşündüm, lâkin metin ve kaynakları zikir, bazı ilaveler yapmayı arzuladığımdan aslına sadık kalamayacağımdan dolayı yeniden bir telifi daha faideli buldum. Buna rağmen tertib'de 've mahtut, aslına muttali olamadığım hadislerin ma'nalarını Şeyh'in kitabından iktibas ettim.

Ayrıyeten kitabımız memleketimiz insanının alışa geldiği namaz hocasının sahib olduğu üslubun dışında bir üsluba sahib olduğu gibi, dededen ve babadan öğrendiğimiz namaza uymayan tarafları vardır. Binaenaleyh münakaşaya ve tenkide açık bir eserdir. Zira kaynak olarak sadece Kitab ve Sünnet'i aldık. Belli bir mezheb ve muayyen bir kişiye taassubdan tamamen uzak kalarak yola çıktık.

Müellif
Muhammed Ebu Said el-Yarbuzi

SÜTRE BABLARI

NAMAZ KILARKEN SÜTRE İTTİHAZ ETMENİN VÜCUBİYYETİ BABI

١) عَنْ صَـدَقَةَ بْنِ يَسَارٍ، قَلَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتُصَلِّ إِلاَّ إِلٰى سُتْرَةٍ ....»

1) Sadakatu'bni Yesar, İbnu Umer (R.A.)'yu, şöyle derken işittiğini rivayet etti:

Resûlullah (S.A.V.) **"Sadece sütreye doğru namaz kıl"** buyurdu.

(Bu hadisi İbnu Huzeyme (800) Abdurrezzak (2305) Beyhaki (2/272) ve Hakim (1/251) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SÜTREYE DOĞRU KILINMAYAN NAMAZIN ŞEYTAN, EŞEK, HAYIZLI KADIN VE SİYAH KÖPEK TARAFINDAN KESİLDİĞİ BABI

٢) عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِى حَثْمَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا صَلَّى اَحَدُكُمْ اِلٰى سُتْرَةٍ فَلْيَدْنُ مِنْهَا لاَيَقْطَعِ الشَّيْطَانُ عَلَيْهِ صَلاَتَهُ.»

2) Sehl -İbnu Hasme (R.A.)'dan, şöyle dedi

Resûlullah (S.A.V.) sizden biriniz sütreye doğru namaz kılacağı vakit, sütreye yakın dursun ki, şeytan onun namazını kesmesin buyurdu.

(Bu hadisi Ebu Davud (695) ve Hakim (1/251) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٣) عَنْ أَبِى ذَرٍّ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا قَامَ اَحَدُكُمْ يُصَلِّى، فَإِنَّهُ يَسْتُرُهُ إِذَا كَانَ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلُ آخِرَةِ الرَّحْلِ. فَإِذَا لَمْ يَكُنْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلُ آخِرَةِ الرَّحْلِ، فَإِنَّهُ يَقْطَعُ صَلاَتَهُ الْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ وَالْكَلْبُ ٱلاَسْوَدُ». قُلْتُ: يَا أَبَا ذَرٍّ مَابَالُ الْكَلْبِ ٱلاَسْوَدِ مِنَ الْكَلْبِ ٱلاَحْمَرِ مِنَ الْكَلْبِ ٱلاَصْفَرِ؟ قَالَ: يَا ابْنَ أَخِى سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِى فَقَالَ: «اَلْكَلْبُ ٱلاَسْوَدُ شَيْطَانٌ».

3) Ebu Zer (R.A)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Sizden biriniz namaza durduğu vakit, önünde deve semerinin arka kaşı kadar bir şey bulunursa, o kendisini sütreler. Önünde semerin arka kaşı kadar bir şey bulunmazsa bunun namazını eşek, kadın ve siyah köpek keser."

Ravi Abdullah İbnu Samit der ki: "Ya Eba Zerr! Siyah köpeğin kırmızı köpekten, sarı köpekten farkı nedir ki?" dedim. "Ey kardeşimin oğlu! Bunu, senin bana sorduğun gibi bende Resûlullah'dan sordum:" "Siyah köpek şeytandır", buyurdu, dedi.

(Bu hadisi Müslim (510) Ebu Davud (702) ve İbnu Huzeyme (831) rivayet etmişlerdir.)

RESÛLULLAH (S.A.V.) SAHRADA NAMAZ KILDIĞI VAKİTTE SÜTRE EDİNDİĞİ BABI

٤) عَنِ ابْنِ عُمَرَ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ اِذَا خَرَجَ يَوْمَ الْعِيدِ اَمَرَ بِالْحَرْبَةِ فَتُوضَعُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَيُصَلِّى اِلَيْهَا وَالنَّاسُ وَرَائَهُ، وَكَانَ يَفْعَلُ ذٰلِكَ فِى السَّفَرِ، فَمِنْ ثَمَّ اتَّخَذَهَا ٱلاُمَرَاءُ.

4) İbnu Umer (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) bayram günü (namaz için sahraya) çıktığı zaman (hizmetçisine) bir harbe taşımasını emrederdi. (Harbe namaza duracağında) karşısına dikilir, kendisi de ona doğru namaz kılar, halk da arkasında namaza dururlardı. Bunu sefere çıktığında da yapardı. (Resûlullah (S.A.V.)'in vefatından sonra) Halifelerde bunu âdet ittihaz ettiler.

(Bu hadisi Buharı (494) Müslim (5O1) ve Ebu Davud (687) rivayet etmişlerdir.

MESCİD DAHİLİNDE DE SÜTRE İTTİHAZ EDİNİLECEĞİ BABI

٥) عَنْ يَزِيدِ بْنِ أَبِى عُبَيْدٍ قَالَ: كُنْتُ آتِى مَعَ سَلَمَةَ بْنِ ٱلاَكْوَعِ فَيُصَلِّى عِنْدَ ٱلاُسْطُوانَةِ الَّتِى عِنْدَ الْمُصْحَفِ، فَقُلْتُ: يَا أَبَا مُسْلِمٍ أَرَاكَ تَتَحَرَّى الصَّلاَةَ عِنْدَ هٰذِهِ ٱلاُسْطُوانَةِ، قَالَ: فَإِنِّى رَأَيْتُ النَّبِىَّ ﷺ يَتَحَرَّى الصَّلاَةَ عِنْدَهَا.

5) Yezid İbnu Ebi Uheyd şöyle dedi:

Selemet'ubnu Ekva ile (mescide) geldim. Mushaf sandığının olduğu direğin yanında namaza durdu. Dedim ki: "Ya Eba Müslim, seni hep bu direğin yanında namaz kılmağa çalıştığını görüyorum." Dedi ki: "Ben Resûlullah (S.A.V.)'i hep bu direğin arkasında namaz kılmağa çalıştığını gördüm."

(Bu hadisi Buharı (502) ve Müslim (509) rivayet etmişlerdir.)

MESCİDİN İÇİNDE SÜTRE BULAMAYINCA BİR ASA DİKİLEREK ONA DOĞRU NAMAZ KILINABİLECEĞİ BABI

٦) عَنْ يَحْيَ بْنِ أَبِى كَثِيرٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ فِى الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَدْ نَصَبَ عَصًا يُصَلِّى اِلَيْهَا.

6) Yahya İbnu Ebi Kesir şöyle dedi:
Enes İbnu Malik'i, Mescid'il-Harem'de bir asa dikerek ona doğru namaz kıldığını gördüm.

(Bu hadisi İbnu Ebi Şeybe (1/277) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

MESCİDİN İÇİNDE SÜTREYE DOĞRU YOL BULAMAYINCA OTURAN BİRİSİNİN ARKASINI DÖNDÜRTEREK ONA DOĞRU NAMAZ KILMA BABI

٧) عَنْ نَافِعٍ قَالَ: كَانَ ابْنُ عُمَرَ اِذَا لَمْ يَجِدْ سَبِيلاً اِلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِى الْمَسْجِدِ قَالَ لِىَ: وَلِّنِى ظَهْرَكَ.

7) Nafi'i şöyle dedi:
İbnu Umer (R.A.) Mescid'in direklerinden birisini sütre edinmek için (oraya kadar gitme) imkânı bulamayınca, bana sırtını dön derdi.

(Bu hadisi İbnu Ebi Şeybe (1/279) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

MESCİD'DE DİREKLERİN ARKASINDA, OTURANLARDAN DAHA ÇOK NAMAZ KILMAK İSTEYENLERİN HAK SAHİBİ OLDUKLARI BABI

٨) عَنْ عُمَرَ قَالَ: اَلْمُصَلُّونَ اَحَقُّ بِالسَّوَارِى مِنَ الْمُتَحَدِّثِينَ.

8) Umer (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Namaz kılmak isteyenler, direklerin arkasında oturanlardan daha çok orada hak sahibidirler.

(Bu hadisi Buharı (502) ve Beğavi (2/453) Ta'likan İbnu Ebi Şeybe (2/370) ve Humeydi ( ) Mevsulan sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SÜTREYE DOĞRU NAMAZ KILMAYAN GÖRÜLDÜĞÜ ZAMAN GÖREN TARAFINDAN SÜTREYE DOĞRU İTİLECEĞİ BABI

٩) عَنْ عُمَرَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قرة عَنْ اَبِيهِ قَالَ: رَأَى رَجُلاً يُصَلِّى بَيْنَ اُسْطُوَانَتَيْنِ فَأَدْنَاهُ اِلَى سَارِيَةٍ فَقَالَ: صَلِّ اِلَيْهَا.

9) Muaviyetu'bnu kurre babasından rivayed ederek şöyle dedi. Umer (R.A.)'dan, iki direk arasında namaz kılan birini gördü. Adamı tutarak direğin birisine doğru itti ve ona (direğe) doğru namaz kıl dedi.

(Bu hadisi Buharı (502) ve Beğavi (2/453) Ta 'likan ve İbnu Ebi Şeybe (2/370) Mevsulan sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

NAMAZDAKİ SÜTRENİN KEYFİYYETİNİN BEYANI BABI

١٠) عَنْ عَائِشَةَ؛ أَنَّهَا قَالَتْ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ سُتْرَةِ الْمُصَلِّي، فَقَالَ: «مِثْلُ مُؤْخِرَةِ الرَّحْلِ».

10) Aişe (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.)'e, namaz kılanın sütresinden soruldu. "Semerin arka kaşı gibidir" buyurdu.
(Bu hadisi Müslim (500) rivayet etmiştir.)

OTURAN VEYA UYUYAN BİR İNSANA DOĞRU SÜTRE KASDI İLE NAMAZ KILINABİLECEĞİ BABI

١١) عَنْ عَائِشَةَ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ، وَأَنَا مُعْتَرِضَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ، كَاعْتِرَاضِ الْجَنَازَةِ.

11) Aişe (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) geceleyin, kendisi ile kıblesi arasında ben, cenazenin uzanması gibi karşısında uzanmış olduğum halde (bana doğru) namaz kılardı.
(Bu hadisi Buharı (512) ve Müslim (512) rivayet etmişlerdir.)

١٢) عَنْ نَافِعٍ قَالَ: كَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا لَمْ يَجِدْ سَبِيلاً إِلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ قَالَ لِي: وَلِّنِي ظَهْرَكَ.

12) Nafi'i (R.A.)'dan, şöyle dedi:
İbnu Umer (R. A.) Mescid'in direklerinden birisini sütre edinmek için (oraya kadar gitme) imkânı bulamayınca, "Bana sırtını dön" derdi.
(Bu hadisi İbnu EbiŞeybe (1/279) sahih birsenedle rivayet etmiştir.)

HAYVANA DOĞRU SÜTRE KASDI İLE NAMAZ KILINABİLECEĞİ BABI

١٣) عَنِ ابْنِ عُمَرَ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي إِلَى رَاحِلَتِهِ. وَقَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى إِلَى بَعِيرٍ.

13) îbnu Umer (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) devesine doğru namaz kılar idi. Ravilerden İbnu Numeyr: "Resûlullah (S.A.V.) bir deveyi karşısına alarak namaz kıldı" dedi.
(Bu hadisi Müslim (502) rivayet etmiştir.)

NAMAZ KILANIN SÜTREYE YAKIN OLACAĞI BABI

١٤) عَنْ سَهْلِ ابْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ: قَالَ: كَانَ بَيْنَ مُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبَيْنَ الْجِدَارِ مَمَرُّ الشَّاةِ.

14) Sehl İbnu Sa'd es-Saidi (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.)'in musallası (yani secde ettiği yer) ile (kıble cihetinde ki) duvar (veya sütre edindiği şey ile) arasında bir davar geçebilecek kadar yer olurdu.
(Bu hadisi Buharı (496) ve Müslim (508) rivayet etmişlerdir.)

İMAMIN SÜTRESİNİN CEMAATİN SÜTRESİ OLDUĞU BABI

١٥) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ قَالَ: أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلٰى أَتَانٍ، وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ
نَاهَزْتُ الْإِحْتِلَامَ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِمِنًى، فَمَرَرْتُ
بَيْنَ يَدَيِ الصَّفِّ، فَنَزَلْتُ، فَأَرْسَلْتُ الْأَتَانَ تَرْتَعُ، وَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ،
فَلَمْ يُنْكِرْ ذٰلِكَ عَلَيَّ أَحَدٌ.

15) İbnu Abbas (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) Mina'da insanlara namaz kıldırdığı sırada dişi bir merkebe binerek karşıdan geldim. Ben o zaman buluğ yaşına yaklaşmıştım. Safın önünden geçtim. Merkebi otlasın diye salıverdim, ondan sonra safa girdim, bu yaptığıma kimse ses çıkarmadı.

(Bu hadisi Buharı (493) ve Müslim (504) rivayet etmişlerdir.)

NAMAZ KILANIN ÖNÜNDEN GEÇENİN GÜNAHKÂR OLDUĞU BABI

١٦) حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ: قَرَأْتُ عَلٰى مَالِكٍ عَنْ أَبِي
النَّضْرِ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ؛ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيَّ أَرْسَلَهُ إِلَى
جُهَيْمٍ، يَسْأَلُهُ: مَاذَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيِ
الْمُصَلِّي؟ قَالَ أَبُو جُهَيْمٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ
بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا، لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ
بَيْنَ يَدَيْهِ.»

قَالَ أَبُو النَّضْرِ: لَاأَدْرِي قَالَ: أَرْبَعِينَ يَوْمًا، أَوْ شَهْرًا، أَوْ سَنَةً.

16) Bize Yahya İbnu Yahya tahdis edip dedi ki:

Malik'in huzurunda okudum. O da, Ebu'n-Nadr'dan, o da Busr İbnu Said'den: Busr İbnu El-Hadramiyi Zeyd İbnu Halid El-Cuheni, namaz kılanın önünden geçen kimse hakkında Resûlullah 'dan ne duyduğunu haber vermesi için Ebu Cuheym El-Ensari'nin yanına gönderdi. Ebu Cuheym'de şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Namaz kılanın önünden geçen kimse, üzerine ne kadar (günah aldığını) bilse idi. O namaz kılanın önünden geçmektense kırk (bilmem ne kadar zaman, yerinde) durması daha hayırlı olur."

Ravi Ebu Nadr dedi ki: Kırk gün mü, ay mı yoksa sene mi dedi bilmiyorum.

(Bu hadisi Buharı (510) ve Müslim (507) ve Malik (1/154) rivayet etmişlerdir.)

NAMAZ KILANIN ÖNÜNDEN ISRARLA GEÇMEK İSTEYENİN ŞEYTAN OLDUĞU BABI

١٧) عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا كَانَ
أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلْيَدْرَأْهُ مَااسْتَطَاعَ، فَإِنْ
أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ الشَّيْطَانُ».

17) Ebu Said el-Hudri (R.A.)'dan,

Resûlullah (S.A.V.) şöyle buyurdu: "İçinizden birisi namaza durduğu zaman, önünden geçecek olan hiç bir kimseyi bırakmasın. Gücü yettiği nisbette onun geçmesine mani olsun. Eğer dinlemezse onunla doğuşsun. Çünkü o ancak bir şeytandır."

(Bu hadisi Buhari (509) ve Müslim (505) rivayet etmişlerdir.)

NAMAZ KILANIN ÖNÜNDEN GEÇMEK İSTEYENİ MEN ETME BABI

١٨) حَدَّثَنَا ابْنُ هِلاَلٍ (يَعْنِى حُمَيْدًا) قَالَ: بَيْنَمَا اَنَا وَصَاحِبٌ لِى نَتَذَاكَرُ حَدِيثًا، اِذْ قَالَ اَبُو صَالِحٍ السَّمَّانُ: اَنَا اُحَدِّثُكَ مَاسَمِعْتُ مِنْ اَبِى سَعِيدٍ، وَرَأَيْتُ مِنْهُ. قَالَ: بَيْنَمَا اَنَا مَعَ اَبِى سَعِيدٍ يُصَلِّى يَوْمَ الْجُمُعَةِ اِلَى شَىْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ، اِذْ جَاءَ رَجُلٌ شَابٌّ مِنْ بَنِى مُعَيْطٍ، اَرَادَ اَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَدَفَعَ فِى نَحْرِهِ، فَنَظَرَ فَلَمْ يَجِدْ مَسَاغًا اِلاَّ بَيْنَ يَدَىْ أَبِى سَعِيدٍ، فَعَادَ، فَدَفَعَ فِى نَحْرِهِ اَشَدَّ مِنَ الدَّفْعَةِ الْاُولَى. فَمَثَلَ قَائِمًا، فَنَالَ مِنْ اَبِى سَعِيدٍ، ثُمَّ زَاحَ النَّاسَ، فَخَرَجَ، فَدَخَلَ عَلَى مَرْوَانَ، فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ: مَالَكَ وَلِابْنِ اَخِيكَ؟ جَاءَ يَشْكُوكَ. فَقَالَ اَبُو سَعِيدٍ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «اِذَا صَلَّى اَحَدُكُمْ اِلَى شَىْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ، فَاَرَادَ اَحَدٌ اَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَلْيَدْفَعْ فِى نَحْرِهِ، فَاِنْ اَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَاِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ».

18) Bize İbnu Hilal (yani Humeyd) tahdis edib şöyle dedi: Ben ve bir arkadaşım beraberce hadis müzakere ettiğimiz sırada hemen Ebu Salih es-Semman: Ben Ebu Said'den işittiğimi ve gördüğümü sana tahdis edeyim, dedi şöyle anlattı: Ben Ebu Said ile beraber bulunduğum sırada bir cum'a günü Ebu Said kendisini gelenden geçenden setr edecek bir şeye doğru namaz kılıyordu. Birden bire Ebu Muayt oğullarından genç bir adam geldi ve Ebu Said'in önünden geçmek istedi. Ebu Said'de göğsüne dokunub onu def etti. O genç etrafına

bakındı fakat Ebu Said'in önünden başka geçecek (yol bulamadı. Dönüb yine (önünden) geçmeğe davrandı. Ebu Said birinci defakinden daha şiddetli bir surette onu göğsünden iterek def etti. Bu sefer karşısına dikilip Ebu Said'e sövdü. Sonra insanları sıkıştırarak çıkıb gitti. Mervan'ın yanına girdi. Ebu Said'in yaptığı muameleden şikâyet etti. Arkasından Ebu Said'de Mervan'ın yanına gıı;di. Mervan ona: Şu kardeşin oğlu ile ne alıb veremiyorsun? Geldi senden şikâyet ediyor, dedi. Bunun üzerine Ebu Said şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.)'den işittim, buyuruyordu ki: "içinizden biri kendisini gelenden geçenden koruyacak bir sütreye karşı namaza durub da biri önünden geçmeye davranacak olursa onu göğsüne dokunarak def etsin, dinlemezse onunla doğuşsun etsin. Çünkü o ancak bir şeytandır.
(Bu Hadis Buharı (509) ve Müslim (505) rivayet etmişlerdir.)

SÜTRE MEVZU'UNDA NAKL OLUNAN ZAYIF RİVAYETLER BABI

١٩) عَنْ عَبْدِاللَّهِ ابْنِ عَبَّاسٍ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ قَالَ: «لاَتُصَلُّوا خَلْفَ النَّائِمِ وَلاَ الْمُتَحَدِّثِ».

19) Abdullah İbnu abbas (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Uyuyan ve konuşanın arkasında namaz kılmayın."

(Bu Hadisi Ebu Davud (694) ve İbnu Mace (959) zayıf bir senedle rivayet etmişlerdir.)

Bu rivayetin zayıf oluşunun sebebi şudur ki: Ebu Davud'un rivayetinin senedinde iki ravi Mecburdur.

İbnu Mace'nin rivayetinde ise Ebu'l-Mikdam Hişam İbnu Ziyad vardır ki, Hadis'de Metruk'dur.

Ayrıyeten bu mevzuda yani uyuyan veya başka birisinin arkasında namaz kılınabileceğine dair Resûlullah (S.A.V.)'in amelinden Buhari ve Müslim'de delilimiz vardır. Bu Hadis'i Şerifi II numarada zikr ettik.

٢٠) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ؛ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: «اِذَا صَلَّى اَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ تِلْقَاءَ وَجْهِهِ شَيْئًا، فَاِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَنْصِبْ عَصًا، فَاِنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ عَصًا فَلْيُخَطِّطْ خَطًّا ثُمَّ لاَيَضُرُّهُ مَامَرَّ اَمَامَهُ».

20) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Sizden biriniz namaz kılacağında yüzü cihetine sütre edinmek için bir şeyler koysun. Eğer, koyacak bir şey bulamazsa, bir asa diksin. Eğer yanında asa'sı da yoksa, bir hat çizsin. Sonra önünden gelib geçenler ona zarar veremez."

(Bu Hadisi Ebu Davud (689) ve İbun Mace (943) ve Abdurrezzak (2286) ve Beyhaki (2/271) zayıf bir senedle rivayet etmişlerdir.

Bu rivayetin zayıf olmasının sebebi ise, senedde Ebu Umer İbnu Muhammed İbnu Haris ve dedesi vardır ki: İkisi de Hadisde **Mechul**'dur.

İbnu Kudame "**El-Muharrer**" isimli eserinde bu rivayetin senedi **Muddarib**'dir diyor.

SAFF BABLARI

SAFLARI TESVİYE ETMENiN VUCUBİYYETİ BABI

١) عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّهِ ﷺ : «سَوُّوا صُفُوفَكُمْ فَاِنَّ تَسْوِيَةَ الصَّفِّ مِنْ تَمَامِ الصَّلاَةِ».

1) Enes İbnu Malik (R. A.) 'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) "Saflarınızı düzeltiniz. Çünkü saffın düzgünlüğü namazın tamamındadır" buyururdu.

(Bu Hadisi Buharı (723) Müslim (433) Ebu Davud (668) îbnu Mace (993) rivayet etmişlerdir.

٢) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ: عَنِ النَّبِّى ﷺ قَالَ: «اَقِيمُوا الصَّفَّ فِى الصَّلاَةِ. فَاِنَّ اِقَامَةَ الصَّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلاَةِ».

2) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Safı ikame ediniz. Çünkü safın ikamesi, namazın güzelliğindendir."

(Bu Hadisi Buharı (722) ve Müslim (435) rivayet etmişlerdir.)

SAFLARDAKI DUZGUNSUZLÜĞÜN MÜSLÜMANLAR ARASINDAKİ İHTİLAFLARIN SEBEBLERİNDEN OLDUĞU BABI

٣) عَنْ اَبِى مَسْعُودٍ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّهِ ﷺ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا فِى الصَّلاَةِ وَيَقُولُ: «اِسْتَوُوا وَلاَ تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، لِيَلِنِى

مِنْكُمْ أُولُوا الْأَحْلَامِ وَالنُّهٰى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ».
قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ: فَأَنْتُمُ الْيَوْمَ أَشَدُّ اخْتِلَافًا.

3) Ebu Mes'ud (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) namazdan evvel omuzlarımıza dokunarak şöyle derdi: "Doğru durunuz, ayrı ayrı hizalarda durmayınız ki, kalbleriniz birbirine muhalefet etmesin. Akıl ve ilim sahibleri hemen arkamda, onlardan sonra gelenler daha arkada, daha sonra gelenler daha arkada dursunlar", buyurdu. Ebu Mes'ud: "Siz ise bugün son derece ihtilaf üzeresiniz" buyurdu.

(Bu Hadisi Muslim (432) rivayet etmiştir.)

٤) عَنْ نُعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ يَقُولُ:
«لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللّٰهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ».

4) Nu'man İbnu Beşir R. A dedi ki:

Resûlullah S.A.V i şöyle buyururken işittim: Ya saflarınızı düzeltirsiniz, ya da Allah'u Teala'nın yüzlerinizi ayrı ayrı şekillere çevireceğini muhakkak biliniz.

Bu Hadisi Müslim (436) rivayet etmiştir.

CEMAATIN SAFLARI TESVİYE ETMESİNİ ÖĞRENENE KADAR İMAMIN SAFLARI TESVİYE EDECEĞİ BABI

٥) عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ ابْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ: كَانَ
رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يُسَوِّي صُفُوفَنَا، حَتَّى كَأَنَّمَا يُسَوِّي بِهَا الْقِدَاحَ، حَتَّى
رَأَى أَنَّا قَدْ عَقَلْنَا عَنْهُ، ثُمَّ خَرَجَ يَوْمًا فَقَامَ حَتَّى كَادَ يُكَبِّرُ، فَرَأَى

رَجُلًا بَادِيًا صَدْرُهُ مِنَ الصَّفِّ، فَقَالَ: «عِبَادَاللّٰهِ لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ
لَيُخَالِفَنَّ اللّٰهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ»

5) Simak İbnu Harb'dan, (dedi ki:) Nu'man İbnu Beşir (R.A.)'dan işittim şöyle diyordu: Resûlullah (S.A.V.) saflarımızı, bir okçu yaptığı okları nasıl dümdüz ederse öylece dümdüz bir hale getirirdi. Bunu ta biz anlayıp layıkıyla öğreninceye kadar yaptı durdu. Nihayet günün birinde yine namaz kıldıracağında tam tekbir getirecekti ki, göğsü saf dan dışarıya çıkmış birini gördü. Bunun üzerine: Ey Allah'ın kulları! Ya saflarınızı düzeltirsiniz ya da Allah'u Teala'nın yüzlerinizi ayrı ayrı şekillere çevireceğini biliniz" buyurdu.

(Bu hadisi Müslim (436) rivayet etmiştir.)

SAFLARI DÜZELTİRKEN İMAMIN CEMAATE YÜZÜNÜ DÖNMESİ BABI

٦) عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ بِوَجْهِهِ
فَقَالَ: «أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ وَتَرَاصُّوا، فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي».

6) Enes (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Namaz için kamet getirilmişti, Resûlullah (S.A.V.) yüzünü bize döndü: "Saflarınızı dosdoğru ve sımsıkı tutunuz. Hakikat ben sizi, arkamdan da görüyorum" buyurdu.

(Bu hadisi Buharı (719) rivayet etmiştir.)

İMAMIN, ARKA SAFLARI TESVİYE ETMESİ İÇİN BİRİSİNİ TAYİN ETMESİ BABI

٧) عَنْ نَافِعٍ؛ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ يَأْمُرُ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ فَإِذَا جَاؤُوهُ فَأَخْبَرُوهُ اَنْ قَدِ اسْتَوَتْ، كَبَّرَ.

7) Nafi'den, (şöyle dedi:) Umer (R.A.) (namaza durmadan önce) safların tesviyesini emrederdi. Kendisine safların düzeltildiğini gelip haber verdikleri zaman tekbir alır (namaza dururdu.

(Bu hadisi Malik (1/158) sahih bir senedle rivayet etmiştir.

٨) عَنْ مَالِكٍ، عَنْ عَمِّهِ اَبِى سُهَيْلِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ اَبِيهِ؛ اَنَّهُ قَالَ: كُنْتُ مَعَ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، فَقَامَتِ الصَّلاَةُ، وَاَنَا اُكَلِّمُهُ فِى اَنْ يَفْرِضَ لِى، فَلَمْ اَزَلْ اُكَلِّمُهُ، وَهُوَ يُسَوِّى الْحَصْبَاءَ بِنَعْلِهِ، حَتَّى جَاءَهُ رِجَالٌ، قَدْ كَانَ وَكَلَهُمْ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ، فَاَخْبَرُوهُ اَنَّ الصُّفُوفَ قَدِ اسْتَوَتْ. فَقَالَ لِى: اِسْتَوِ فِى الصَّفِّ، ثُمَّ كَبَّرَ.

8) Malik'in amcası Ebu Süheyl İbnu Malik babasından, şöyle rivayet ediyor. Şöyle dedi: "Usman İbnu Affan ile beraber olduğum bir sırada namaz için kamet getirildi. Ben ise Usmanla konuşuyordum. Bana da ayrıyeten "Sen de safta düzgün dur" desin diye. Ben usmanla konuşmaya devam ediyordum, o da nialleri ile taşları düzeltiyordu. Ta ki safları tesviye etmek için tayin ettiği kimseler gelib safların tesviye olunduğunu haber verdiler. Ve bana da saf da düzgün dur dedi ve tekbir getirdi."

(Bu hadisi Malik (1/158) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

BİRİNCİ SAFIN FAZİLETİ BABI

٩) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِىِّ ﷺ قَالَ: «لَوْ تَعْلَمُونَ (اَوْ يَعْلَمُونَ) مَافِى الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ، لَكَانَتْ قُرْعَةً».

9) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Ön safdaki olan; (hayrı) bilse idiniz, veya bilselerdi. Kur'a atmak zaruri olurdu". *(Bu hadisi Müslim (439) ve Buhari (721) rivayet etmişlerdir.*

١٠) عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «اَلاَ تَصُفُّونَ كَمَا تَصُفُّ الْمَلاَئِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟» فَقُلْنَا: يَارَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ تَصُفُّ الْمَلاَئِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ قَالَ: «يُتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْاُولَى، وَيَتَرَاصُّونَ فِى الصَّفِّ».

10) Cabir İbnu Semure (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) bizim yanımıza çıkmıştı. Buyurdular ki: "Meleklerin Rableri huzurunda saf tuttukları gibi, saf tutmaz mısınız?" Biz: "Ey Allah'ın Resulü, melekler Rableri huzurunda nasıl saf tutarlar?" dedik. Resûlullah (S.A.V.) "önceki safı tamamlarlar ve sık tutarlar" buyurdu. *(Bu hadisi Müslim (430) ve İbnu Mace (992)*

١١) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ اَوَّلُهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا اَوَّلُهَا».

11) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Erkeklerin en hayırlı safları ilkleri, sevabı en az olanları da geridekilerdir. Kadınların en hayırlısı safları geridekilerdir, sevabı en az olanları da öndekilerdir."

(Bu hadisi Müslim (440) Ebu Davud (678) Tirmizi (224) ve Nesei (2/93) rivayet etmişlerdir.

١٢) عَنْ اَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىّ؛ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ رَأَى فِى اَصْحَابِهِ تَأَخُّرًا، فَقَالَ لَهُمْ : «تَقَدَّمُوا فَائْتَمُّوا بِى، وَلْيَأْتَمَّ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ، لاَيَزَالُ قَوْمٌ يَتَأَخَّرُونَ حَتَّى يُؤَخِّرَهُمُ اللّٰهُ».

12) Ebu Said El-Hudri (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) sahabelerinin namaz saflarında gerileyişlerini gördü de onlara hitaben şöyle buyurdu: İlerleyin de bana uyun. Sizden sonrakiler de size uysunlar. Bir takım kimseler vardır ki, (birinci saf dan) geri kala kala nihayet Allah'u Teala da onları geriletir.

(Bu hadisi Müslim (438) ve Ebu Davud (678) rivayet etmişlerdir.)

BİRİNCİ SAFA İLİM VE AKIL SAHİHLERİNİN DURMAĞA DAHA ÇOK HAK SAHİBİ OLDUKLARI BABI

١٣) عَنْ اَبِى مَسْعُودٍ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا فِى الصَّلاَةِ وَيَقُولُ: .... لِيَلِنِى مِنْكُمْ أُولُو اْلاَحْلاَمِ وَالنُّهَى ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ».

13) Ebu Mes'ud (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) namazdan evvel omuzlarımıza dokunarak şöyle derdi: " .... Akıl ve ilim sahibleri hemen arkamda, onlardan sonra gelenler daha arkada, daha sonra gelenler daha arkada dursunlar" buyurdu.

(Bu hadisi Müslim (432) rivayet etmiştir.)

İLİM SAHİBİNİN BİRİNCİ SAFDAKİ BİRİSİNİ GERİYE ÇEKİP YERİNE DURABİLECEĞİ BABI

١٤) عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ: بَيْنَا أَنَا فِى الْمَسْجِدِ فِى الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ فَجَبَذَنِى رَجُلٌ مِنْ خَلْفِى جَبْذَةً فَنَحَّانِى وَقَامَ مَقَامِى فَوَاللّٰهِ مَاعَقَلْتُ صَلاَتِى فَلَمَّا انْصَرَفَ فَاِذَا هُوَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ فَقَالَ: يَافَتَى لاَيَسُوْكَ اللّٰهُ اِنَّ هٰذَا عَهْدٌ مِنَ النَّبِىِّ ﷺ اِلَيْنَا اَنْ نَلِيَهُ .....

14) Kays İbnu Ubad 'dan, (şöyle dedi:)

Bir defasında ben, mescidde ilk safda bulunuyordum. Arkamdan bir adam bini sertçe geriye çekti. Sonra benim yerime geçti. Nasıl namaz kıldığımı bilemedim. Namaz bitince birde ne göreyim beni geriye çeken adam Ubeyy İbnu Ka'b imiş. Bana şöyle dedi: "Delikanlı, Allah seni kötülüklerden korusun. Benim bu hareketim Resûlullah (S.A.V.)'in bize bir emridir. Bize kendi arkasına durmamızı emrederdi ....

(Bu hadisi Nesei (2/88) hasen bir senedle rivayet etmiştir. Ayrıyeten Şeyh Elbani Nesei'nin sahihinde (778) tahric etmiştir.)

SAFIN DÜZGÜN OLMASI NAMAZIN TAMAMINDAN OLDUĞU BABI

١٥) عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «سَوُّوا صُفُوفَكُمْ فَاِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ تَمَامِ الصَّلاَةِ».

15) Enes Ibnu Malik (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) saflarınızı düzeltiniz. Çünkü safların düzgünlüğü namazıa tamammdadır.
(Bu hadisiBuhari(732)Müslim (433)EbuDavud(668) ve îbnu Mace (993) rivayet etmişlerdir.)

SAFIN DÜZGÜN OLMASI NAMAZIN GÜZELLİĞİNDEN OLDUĞU BABI

١٦) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ ﷺ قَالَ: «اَقِيمُوا الصَّفَّ فِى الصَّلاَةِ، فَاِنَّ اِقَامَةَ الصَّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلاَةِ».

16) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.)'den, buyurdu ki: "Saffı ikame ediniz. Çünkü safın ikamesi, namazın güzelliğindendir."
(Bu hadisi Buhari (722) ve Müslim (435) rivayet etmişlerdir.)

SAFLARIN NASIL TESVİYE EDİLECEĞİ VE İLK YAPILACAK İŞİN SAFDAKİLERİN AYNI HİZADA OLACAĞI BABI

١٧) عَنْ اَبِى مَسْعُودٍ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا

فِى الصَّلاَةِ وَيَقُولُ: «اسْتَوُوا وَلاَ تَخْتَلِفُوا».

17) Ebu Mes'ud (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) namazdan evvel omuzlarımıza dokunarak şöyle derdi. "Doğru durunuz, ayrı ayrı hizalarda durmayınız." ....
(Bu hadisi Müslim (436) ve Ebu Davud (664) rivayet etmişlerdir.)

SAFLARIN TESVİYESİNDE GÖĞÜSLERİNDE AYNI HİZADA OLACAĞI BABI

١٨) عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ؛ قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ ابْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَوِّى صُفُوفَنَا، حَتَّى كَاَنَّمَا يُسَوِّى بِهَا الْقِدَاحَ، حَتَّى رَأَى اَنَّا قَدْ عَقَلْنَا عَنْهُ، ثُمَّ خَرَجَ يَوْمًا فَقَامَ حَتَّى كَادَ يُكَبِّرُ، فَرَأَى رَجُلاً بَادِيًا صَدْرُهُ مِنَ الصَّفِّ، فَقَالَ: «عِبَادَاللَّهِ لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ اَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ».

18) Simak İbnu Harb'dan, (dedi ki:) Nu'man İbnu Beşir (R.A.)'dan, işittim şöyle diyordu: Resûlullah (S.A.V.) saflarımızı bir okçu yaptığı okları nasıl dümdüz ederse öylece dümdüz bir hale getirirdi. Bunu ta biz anlayıp layıkıyla öğreninceye kadar yaptı durdu. Nihayet günün birinde yine namaz kıldıracağında tam tekbir getirecekti ki, "göğsü saf dan dışarıya çıkmış" birini gördü. Bunun üzerine: "Ey Allah'ın kulları! Ya saflarınızı düzeltirsiniz ya da Allah'u Teala'mn yüzlerinizi ayrı ayrı şekillere çevireceğini biliniz buyurdu.
(Bu hadisi Müslim (436) rivayet etmiştir.)

SAFLARIN SIKLAŞTIRILIP BOYUNLARINDA AYNI HİZADA TUTULACAĞI BABI

١٩) عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: «رُصُّوا صُفُوفَكُمْ، وَقَارِبُوا بَيْنَهَا، وَحَاذُوا بِالْاَعْنَاقِ، فَوَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ اِنِّى لَأَرَى الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ مِنْ خَلَلِ الصَّفِّ كَاَنَّهَا الْحَذَفُ».

19) Enes İbnu Malik (R.A.)'dan (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Saflarınızı sıklaştırın. Aralarını yakınlaştırın. Boyunlarınızı bir hizaya koyun. Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki, ben safın boş kalan aralıklarından şeytanın hazef gibi girdiğini görüyorum. Hazef: Hicaz taraflarında yetişen bir nev'i koyundur.

(Bu hadisi Ebu Davud (667) ve Nesei (2/92) sahih birsenedle rivayet etmişlerdir.)

SAFLARIN TESVİYESİNDE OMUZLARINDA AYNI HİZADA OLACAĞI BABI

٢٠) عَنِ ابْنِ عُمَرَ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «اَقِيمُوا الصُّفُوفَ، وَحَاذُوا بَيْنَ الْمَنَاكِبِ سُدُّوا الْخَلَلَ، ......»

20) Abdullah İbnu Umer (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Saflarınızı ikame ediniz. "Omuzlarınızı hizalayın." Aralıkları kapatın .... "

(Bu hadisi Ebu Davud (666) Nesei (819) ve İbnu Huzeyme (1549) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SAFLARIN TESVİYESİNDE OMUZLARI, DİZ KAPAKLARI VE AYAK TOPUKLARINI BİRBİRİNE BİTİŞTİRME BABI

٢١) عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ؛ عَنِ النَّبِىِّ ﷺ قَالَ: «اَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، فَاِنِّى اَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِى». وَكَانَ اَحَدُنَا يُلْزِقُ مَنْكِبَهُ بِمَنْكِبِ صَاحِبِهِ وَقَدَمَهُ بِقَدَمِهِ.

21) Enes (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Saflarınızı dosdoğru tutunuz, hakikat ben sizi, arkamdan da görüyorum."

(Enes şöyle dedi:) Her birimiz omuzunu, yanındakinin omuzuna, ayağını yanındakinin ayağına yapıştırırdı.

(Bu hadisi Buharı (725) rivayet etmiştir.)

٢٢) عَنْ اَبِى الْقَاسِمِ الْجَدَلِى؛ قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ: اَقْبَلَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ عَلَى النَّاسِ بِوَجْهِهِ فَقَالَ: «اَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثَلاَثًا، وَاللّٰهِ لَتُقِيمُنَّ صُفُوفَكُمْ اَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللّٰهُ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ». قَالَ: فَرَاَيْتُ الرَّجُلَ يُلْزِقُ مَنْكِبَهُ بِمَنْكِبِ صَاحِبِهِ وَرُكْبَتَهُ بِرُكْبَةِ صَاحِبِهِ وَكَعْبَهُ بِكَعْبِهِ.

22) Ebu Kasım El-Cedeli, Nu'man İbnu Beşir'i şöyle derken işittiğini rivayet ediyor:

Resûlullah (S.A.V.) yüzünü insanlara döndürerek şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki, ya saflarınızı dosdoğru tutarsınız, ya da Allah kalblerinizi birbirine çevirir. Nu'man

İbnu Beşir (bu ikazdan sonra insanların) omuzunu, arkadaşının omuzuna, dizini arkadaşının dizine, topuğunu arkadaşının topuğuna yapıştırdığını gördüm" dedi.
(Bu hadisi Ebu Davud (662) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

SAFLARI BİTİŞTİRENE ALLAH'IN VE MELEKLERİN DUA ETTİĞİ BABI

٢٣) عَنْ عَائِشَةَ؛ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «اِنَّ اللَّهَ وَمَلاَئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الَّذِينَ يَصِلُونَ الصُّفُوفَ».

23) Aişe (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Allah'u Azze ve Celle ve Melekleri, saflardaki aralıkları bitiştirenlere dua ederler."
(Bu hadisi İbni Huzeyme (1550) hasen bir senedle rivayet etmiştir.)

SAFLARI BİTİŞTİRENLERE RESÛLULLAH (S.A.V.) **DUA EDİP BİTİŞTİRMEYENLERE DE BEDDUA ETTİĞİ BABI**

٢٤) عَنِ ابْنِ عُمَرَ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اَقِيمُوا الصُّفُوفَ، وَحَاذُوا بَيْنَ الْمَنَاكِبِ، سُدُّوا الْخَلَلَ، وَلِينُوا بِأَيْدِى اِخْوَانِكُمْ، وَلاَ تَذَرُوا فُرُجَاتٍ لِلشَّيْطَانِ، وَمَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ اللَّهُ، وَمَنْ قَطَعَ صَفًّا قَطَعَهُ اللَّهُ».

24) Abdullah İbnu Umer (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: Saflarınızı ikame ediniz. Omuzlarınızı hizalayın. Aralıkları kapatın. Safa girmek isteyen kardeşlerinize yumuşak olunuz. Şeytanın girmesi için aralıklar bırakmayın. Ve kim safları bitiştirirse Allah ona rahmet etsin. Ve kim de bitiştirmez ise Allah'da ondan rahmetini kessin. *(Bu hadisi Ebu Da vud (666) Nesei (819) ve İbnu Huzeyme (1549) sahih senedle rivayet etmişlerdir.)*

ERKEĞİN TEK BAŞINA SAF OLAMAYACAĞI VE SAFSIZ OLARAK KILMIŞ OLDUĞU NAMAZIN İADE ETTİRİLECEĞİ BABI

٢٥) عَنْ وَابِصَةَ؛ اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلاً يُصَلِّى خَلْفَ الصَّفِّ وَحْدَهُ، فَاَمَرَهُ اَنْ يُعِيدَ الصَّلاَةَ.

25) Vabise (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) saff gerisinde tek başına namaz kılan birini gördü. Ona namazını iade etmesini emretti.
(Bu hadisi Ebu Da vud (682) Tir m izi (230) İbnu Mace (1004) Ahmed (4/23) İbnu Hibban (401) ve Beyhaki (3/105) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

KADINLARIN TEK BAŞINA SAF OLABİLECEĞİ BABI

٢٦) عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: صَلَّيْتُ اَنَا وَيَتِيمٌ فِى بَيْتِنَا خَلْفَ النَّبِىِّ ﷺ ، وَاُمِّى ــ اُمُّ سُلَيْمٍ ــ خَلْفَنَا.

26) Enes Ibnu Malik (R.A.)'dan, şöyle dedi:Ben ve yetim bizim evimizde Resûlullah (S.A.V.)'m arkasında namaz kıldık. Annem -Ümmü Seleym de-arkamızda yalnız başına (saff) yapmıştı.*(Bu hadisi Buharı (727) rivayet etmiştir.)*

BİR VEYA İKİ KiŞi HALiNDE İMAMIN NERESİNE DURULACAĞI BABI

٢٧) عَنْ جَابِرٍ قَالَ: عَنِ النَّبِيِّ ﷺ : ...... ثُمَّ جِئْتُ حَتَّى قُمْتُ عَنْ يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخَذَ بِيَدِى فَأَدَارَنِى حَتَّى أَقَامَنِى عَنْ يَمِينِهِ، ثُمَّ جَاءَ جَبَّارُ بْنُ صَخْرٍ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ جَاءَ فَقَامَ عَنْ يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَاَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدَيْنَا جَمِيعًا، فَدَفَعَنَا حَتَّى اَقَامَنَا خَلْفَهُ ......

27) Cabir (R.A.) Resûlullah (S.A.V.)'den şöyle nakletti: .... Hadis'in burasına uzunca zikrettikten sonra şöyle dedi

.... Sonra gelib Resûlullah (S.A.V.)'in sol tarafında namaza durdum. Resûlullah (S.A.V.) eliyle beni tuttu ve sağ yanında dikeltinceye kadar döndürdü. Takiben Cebbar Ibnu Sahr geldi ve abdest aldı. Sonra gelib Resûlullah (S.A.V.)'in solunda namaza durdu. Resûlullah (S.A.V.) ikimizinde ellerimizi tutarak bizi arkasında dikeltinceye kadar geriye itti ....

(Bu hadisi Buharı (726) muhtasaran ve Müslim (3010) rivayet etmişlerdir.

٢٨) عَنْ عُبَيْدِاللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ؛ اَنَّهُ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عُمَر بْنِ الْخَطَّابِ بِالْهَاجِرَةِ فَوَجَدْتُهُ يُسَبِّحُ فَقُمْتُ وَرَاءَهُ فَقَرَّبَنِى حَتَّى جَعَلَنِى حِذَاءَهُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَمَّا جَاءَ يرفاً تَاَخَّرْتُ فَصَفَفْنَا وَرَاءَهُ.

28) Ubeydullah Ibnu Abdullah (R.H.)'dan şöyle dediği rivayet olundu: Gündüz ortası Ömer tbnu'l-Hattab'ın nafile namaz kıldığı

bir esnada yanma girdim ve bende arkasında namaza durdum. Beni sağ hizasına getirinceye kadar kendisine yaklaştırdı. (Sonra kölesi) Yerf e gelince ben geriye doğru çekildim beraberce (Yerfe'yle Ömer'in) arkasında saf yaptık. *(Bu eseri Malik (1/154) ve Beğavi Şerh de (3/384) rivayet etmişlerdir, isnadı ise sahihdir.)*

İLLETEN BİNAYEN İMAMIN YANINA DURULACAĞI BABI

٢٩) عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: اَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبَا بَكْرٍ اَنْ يُصَلِّىَ بِالنَّاسِ فِى مَرَضِهِ، فَكَانَ يُصَلِّى بِهِمْ. قَالَ عُرْوَةُ: فَوَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِى نَفْسِهِ خِفَّةً فَخَرَجَ، فَاِذَا اَبُو بَكْرٍ يَؤُمُّ النَّاسَ، فَلَمَّا رَآهُ اَبُو بَكْرٍ اسْتَأْخَرَ، فَاَشَارَ اِلَيْهِ اَنْ كَمَا اَنْتَ، فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِذَاءَ اَبِى بَكْرٍ اِلَى جَنْبِهِ، فَكَانَ اَبُو بَكْرٍ يُصَلِّى بِصَلاَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلاَةِ اَبِى بَكْرٍ.

29) Aişe (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) hastalığı sırasında Ebu Bekre insanlara namaz kıldırmasını emretti. Ebu Bekr namaz kıldırıyordu ki: (Urve şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) nefsinde bir hafiflik bularak (cemaata) çıktı. Ebu Bekr insanlara namaz kıldırıyordu. Ebu Bekr Resûlullah (S.A.V.) geldiğini görünce yerini terkederek gerilemeğe başladı. Resûlullah (S.A.V.) yerinde kalması için işaret etti. Resûlullah Ebu Bekr 'in hizasında yanı başına oturdu. Ebu Bekr Resûlullah'ın namazını kılıyor, insanlar da Ebu Bekr'in namazını kılıyorlardı.

(Bu hadisi Buharı (683) rivayet etmiştir.)

DUVAR VEYA PERDE ARKASINDANDA İMAMA İKTİDA OLUNABİLECEĞİ BABI

٣٠) عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فِي حُجْرَتِهِ وَجِدَارُ الْحُجْرَةِ قَصِيرٌ فَرَأَى النَّاسَ شَخْصَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَامَ اُنَاسٌ يُصَلُّونَ بِصَلاَتِهِ، فَاَصْبَحُوا فَتَحَدَّثُوا بِذٰلِكَ، فَقَامَ لَيْلَةَ الثَّانِيَةِ فَقَامَ مَعَهُ اُنَاسٌ يُصَلُّونَ بِصَلاَتِهِ، صَنَعُوا ذٰلِكَ لَيْلَتَيْنِ اَوْ ثَلاَثًا، حَتَّى اِذَا كَانَ بَعْدَ ذٰلِكَ جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَخْرُجْ فَلَمَّا اَصْبَحَ ذَكَرَ ذٰلِكَ النَّاسُ، فَقَالَ: «اِنِّي خَشِيتُ اَنْ تُكْتَبَ عَلَيْكُمْ صَلاَةُ اللَّيْلِ».

30) Aişe (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) geceleyin odasında namaz kılıyordu. Odanın duvarı alçak olduğundan dışarıdan insanlar Resûlullah (S.A.V.)'in namaz kıldığını gördüler. Bazıları gelib Resûlullah iktida edip namaz kılmaya başladılar. Sabahleyin bunu herkese anlattılar. Bunu duyanlarda ikinci gece gelib, Resûlullah (S.A.V.)'m arkasında namaza durdular. Bunu iki veya üç gece yaptılar. Bundan sonra Resûlullah (S.A.V.) ayakta namaz kılmayı terkederek oturdu. Sabahleyin Resûlullah (S.A.V.) neden böyle yapıldığı soruldu. De ki: Gece namazının üzerinize farz olmasından korktuğum için yaptım dedi.

(Bu hadisi Buhar i (729) rivayet etmiştir.)

İKİ DİREK ARASINDA SAF TUTMANIN YASAK OLDUĞU BABI

٣١) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ، عَنْ اَبِيهِ، قَالَ: كُنَّا نُنْهَى اَنْ نَصُفَّ بَيْنَ السَّوَارِي، عَلٰى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَنُطْرَدُ طَرْدًا.

30) Muaviyetu'bnu Kurre, babasından şöyle rivayet etti: Kurre (R. A.) dedi ki: Biz Resûlullah (S.A.V.) zamanında (safları kestiği için) direkler arasına saf tutmaktan nehy olunurduk. (Tutan görüldüğü zaman da) şiddetle uzaklaştırılırdık.

(Bu hadisi İbnu Mace (1002) İbnu Huzeyme (1567) îbnu Hibban (400) Hakim (1/218) Bey haki (3/104) Tayalisi (1073) ve Taberani kebirde (19/31) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

NAMAZ BABLARI

NİYYET BABI

١) عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ. وَاِنَّمَا لِامْرِىءٍ مَانَوٰى. فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ. وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا اَوِ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ اِلَى مَاهَاجَرَ اِلَيْهِ».

1) Umer İbnu'l-Hattab (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: Ameller (in kıymeti) ancak niyyete göredir. Bir kimsenin niyyet ettiği ne ise eline geçecek olan da ancak odur. Artık her kimin hicreti Allah'a ve Resûlü'nün rızasına yönelmiş ise, onun hicreti Allah'a ve Resûlü'nedir. Her kim de nail olacağı bir dünyalığa veya evleneceği bir kadından dolayı hicret etmişse, onun hicreti de hicretine sebeb olan şeyedir.

(Bu hadisi Buharı (l) ve Müslim (1907) rivayet etmişlerdir.)

İZAH

Bu hadis'i şerif niyyetin, bütün ibadetlerde birer rükun olduğunun delilidir. İmam'ı Safi' ve onun gibi bazı imamların ifadesi ile niyyet İslâm'ın üçte biridir, bazılarına göre de dörtte biridir denilmiştir.

Niyyet; Halik'ı Kainat'a takdim edilen ibadetin ruhudur. Mahalli ise kalbdir. Lisan ve cevarihin amelleri ne olursa olsun, itibar kalbdeki niyyetedir. Hadis'i şerifin mânâsı ve varid oluş sebebi bunu açıkça ifade etmektedir.

"Muhacir'i Ümmü Kays"u denilen şahsın sevmiş olduğu kadın Mekke'den Medine'ye hicret edince, o da Ümmü Kays denilen bu kadınla evlenebilmek için, Mekke'den Medine'ye

hicret eder. Zahiren Allah ve Resulü için hicret eder görünen bu şahsın kalbindeki niyyeti ise, Ümmü Kays ile evlenmekti. Her ne kadar, Mekke'den Medine'ye gelerek birçok meşakket çekmiş ise de Allah ve Resulü için hicret edenlerden olamamıştır. Esas niyyeti açığa çıktıktan sonra, herkes ona "Muhacir 'i Ümmü Kays" demeğe başlamıştır.

Niyyet; Allah'a takdim edilen ibadetteki, kalbin nasibidir. Kalb bundan mahrum edilir ve bu amel lisanla yapılmağa kalkışılırsa lisana vazifesi olmayan bir ibadet yüklenilmiş olur. Tabi' lisan bunu beceremiyeceği için ibadeti ifsad edecektir.

Niyyet; yapılacak ibadetin keyfiyeti ile zihni meşkul etmektir. Böylelikle yapılan ibadetten mütelezziz olunsun.

Niyyetin keyfiyeti: Telaffuz etmeden, kalbden eda edilecek ibadetin keyfiyetini düşünerek bütün azaları bu ibadete hazır etmektir.

Niyyetin teleffuz edilmesi bid'attır. Onun sünnet olduğu kabul etmekte başka bir bid'attır. Musallinin namaza başlarken lisanla yapmış olduğu ilk amel, Allah'u Ekber lafzı ile namaza başlamaktır. Tekbir bahsindeki Aişe hadisi buna delildir.

٢) عَنْ شَقِيقٍ قَالَ: قَالَ عَبْدُاللّٰهِ بْنِ مَسْعُودٍ: مَنْ هَاجَرَ يَبْتَغِي شَيْئًا وَهُوَ لَهُ، قَالَ هَاجَرَ رَجُلٌ لِيَتَزَوَّجَ امْرَأَةً يُقَالُ لَهَا أُمُّ قَيْسٍ وَكَانَ يُسَمَّى مُهَاجِرَ أُمِّ قَيْسٍ.

Şakik (R.H.) tbnu Mes'ud (R.A.)'nun şöyle dediğini rivayet etti. Kim bir şey taleb ederek hicret ederse ona taleb ettiği vardır (ve sonra devam ederek) dedi ki; adamın birisi Ümmü Kays denilen bir kadınla evlene bilmek için hicret etti (ondan sonra o kişiye) Muhaciru Ümmi Kays denilmeye başlandı.

Bu esiri Taberani kebirde (8540) rivayet etmiştir. Heysemi Mecmau 'z-Zevaid'de 3/102 bu eserin ra vileriSahih 'in ricalidir demiştir.)

İFTİTAH TEKBİRİNİN VUCUBİYETİ BABI

٣) عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: «..... اِذَا قُمْتَ اِلَى الصَّلاَةِ فَكَبِّرْ.»

3) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) (namazını beceremeyen adama, namazı tarif ederken) şöyle dedi: "Namaza kalktığın vakit ihram tekbirini al..........."

(Bu hadisi Buharı (793) Müslim (397) Tirmizi (303) Nesei (2/123) ve İbnu Mace (1060) rivayet etmişlerdir.)

٤) عَنْ عَائِشَةَ؛ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَسْتَفْتِحُ الصَّلاَةَ بِالتَّكْبِيرِ.

4) Aişe (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) namaza **Allah'u Ekber** (lafzı) ile, başlardı. *(Bu hadisi Müslim (498) rivayet etmiştir.)* Bu hadis'i şerifler musallinin namaza başlarken telaffuz ettiği ilk kelimenin Allah'u Ekber lafzı olduğuna delildir.

٥) عَنْ عَلِيٍّ: عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «مِفْتَاحُ الصَّلاَةِ الطُّهُورُ، وَتَحْرِيمُهَا التَّكْبِيرُ، وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ»

5) Ali (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Namazın anahtarı taharettir. Tahrimi tekbirdir. Ve tahlili de teslimdir."

(Bu hadi si A h m ed (1/123/129) Ebu Da vud (61) Tirmizi (3) İbnu Mace (275) Safi (1/69) Darımı (1/138) Hakim (1/132) Tahavi (1/161) ve Beyhaki (2/173) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

(Tahrimi tekbirdir) sözünden maksad, **Allah'u Ekber** lafzını söyledikten sonra namazın haricindeki hareketler musalliye haram olur.
(Tahlili 'de teslim 'dir) sözünden maksad, selam verdikten sonra tekbirle musalliye haram olan her şey helal olur.

TEKBİRDE ELLERİN NE ZAMAN KALDIRILACAĞI BABI

Resûlullah (S.A.V.) ellerini, bazen "tekbirle beraber" kaldırırdı.

٦) عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِث: اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ كَانَ اِذَا كَبَّرَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتّٰى يُحَاذِىَ بِهِمَا اُذُنَيْهِ.

6) Malik İbnu'l-Huveyris (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) tekbir aldığı vakit ellerini kulakları hizasına vardırıncaya kadar kaldırırdı.
(Bu hadisi Müslim (391) rivayet etmiştir.)
Resûlullah (S.A.V.) ellerini, bazen "tekbirden önce" kaldırdı.

٧) عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِاللّٰهِ؛ اَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ ، اِذَا قَامَ لِلصَّلَاةِ، رَفَعَ يَدَيْهِ حَتّٰى تَكُونَا حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ كَبَّرَ.

7) Abdullah İbnu Umer (R.A.) şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) namaza durduğu vakit ellerini omuzları hizasına vardırıncaya kadar kaldırır, sonra tekbir alırdı.
(Bu hadisi Müslim (390) ve Ebu Davud (722) rivayet etmişlerdir.)

Resûlullah (S.A.V.) ellerini, bazende "tekbirden sonra" kaldırırdı.

٨) عَنْ اَبِى قِلَابَةَ؛ اَنَّهُ رَأَى مَالِكَ بْنَ الْحُوَيْرِثِ، اِذَا صَلّٰى كَبَّرَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ ...... وَحَدَّثَ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ كَانَ يَفْعَلُ هٰكَذَا.

8) Ebu Kılabe, Malik İbnu'l-Huveyris'i, namaz kılarken gördüğünü haber vermiştir: Malik İbnu'l-Huveyris namaza durduğu zaman tekbir alır, sonra ellerini kaldırırdı ....
Sonra işte Resûlullah (S.A.V.) böyle yapardı diye tahdis etti.
(Bu hadis Buhari (739) ve Müslim (391) rivayet etmişlerdir.)

ELLERİN KALKIŞ ESNASINDAKİ HALİNİ BEYAN BABI

٩) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اِذَا دَخَلَ فِى الصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ مَدًّا.

9) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) (tekbir alıp) namaza girdiği vakit ellerini dik olarak kaldırırdı.*(Bu hadisi Ebu Davud (73S) ve Tirmizi (239) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)*

١٠) عَنْ سَعِيدِ بْنِ سَمْعَانَ قَالَ: دَخَلَ عَلَيْنَا اَبُو هُرَيْرَةَ مَسْجِد بنى وريق، قَالَ: ثَلَاثٌ كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَفْعَلُ بِهِنَّ، تَرَكَهُنَّ النَّاسُ: كَانَ اِذَا قَامَ اِلَى الصَّلَاةِ قَالَ هٰكَذَا ــ اَشَارَ اَبُو عَامِرٍ بِيَدِهِ وَلَمْ يُفَرِّجْ بَيْنَ اَصَابِعِهِ وَلَمْ يَضُمَّهَا وَقَالَ: هٰكَذَا اَرَانَا ابْنُ اَبِى ذِئْبٍ.

10) Said İbnu Sem'an'dan, şöyle dedi:
Biz Verik oğullarının mescidinde iken yanımıza Ebu Hureyre (R.A.) çıka geldi. Ve şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) üç şey yapardı ki, insanlar bunları terkettiler. Resûlullah (S.A.V.) namaza kalktığı zaman, (ravi) Ebu Amir (Ebu Hureyre (R.A.)'nun nasıl gösterdiğini tarif ederken) eliyle işaret ederek şöyle dedi:

(Tekbiriçin ellerini kaldırdığında) parmaklarını ne çok açardı. Ve ne de çok bitiştirirdi. Ve (sonra) dedi ki: Ebu Zi'bu da bize böyle gösterdi.

(Bu hadisi Nesei (2/95) İbnu Huzeyme (459) Beyhaki (2/27) ve Hakim Müstedrekinde sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

ELLERİN NEREYE KADAR KALDIRILACAĞI BABI

Resûlullah (S.A.V.) ellerini, bazen "omuzlan hizasına" vardınncaya kadar kaldırırdı.

١١) عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِى مَنْكِبَيْهِ.

11) Abdullah İbnu Umer (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.)'in (namaz kılışım) gördüm. Namaza durduğu zaman, ellerini omuzlan hizasına vardırıncaya kadar kaldırırdı.

(Bu hadisi Müslim (390) ve Ebu Davud (722) rivayet etmişlerdir.)

Resûlullah (S.A.V.) ellerini, bazen "kulakları hizasına" vardırıncaya kadar kaldırırdı.

١٢) عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ؛ اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ اِذَا كَبَّرَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِىَ بِهِمَا اُذُنَيْهِ.

12) Malik Ibnu'l-Huveyris (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) tekbir aldığı zaman, ellerini kulakları hizasına vardırıncaya kadar kaldırırdı.

(Bu hadisi Müslim (391) ve Ebu Davud (726) rivayet etmişlerdir.)

Resûlullah (S.A.V.) ellerini, bazen de ‘kulakları üstü’ hizasına vardırıncaya kadar kaldırırdı.

١٣) عَنْ قَتَادَةَ؛ اَنَّهُ رَأَى نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ... حَتَّى يُحَاذِىَ بِهِمَا فُرُوعَ اُذُنَيْهِ.

13) Katade'nin rivayetinde ise şöyledir. Malik İbnu'l-Huveyris (R.A.) Resûlullah (S.A.V.)'i namaz kılarken görmüştür. Malik burada: Resûlullah (S.A.V.) ellerini kulaklarının üstü hizasına vardırıncaya kadar kaldırdı demiştir.

(Bu hadisi Müslim (391) ve Ebu Davud (745) rivayet etmişlerdir.)

ELLERİ KALDIRIRKEN PARMAKLARI KULAK MEMELERİNE DEYDİRME RİVAYETİNİN ZAYIFLIĞI BABI

Elleri kaldırırken baş parmak uçlarını kulak memelerine deydirmenin, Resûlullah (S.A.V.)'in sünnetinde yeri yoktur. Sahih olan ise yukarıdaki hadislerde zikredilen üç şekildir. Baş parmak uçlarım kulak memelerine deydirenlerin delili ise, senedi **"Münkatı"** olan, aşağıda zikredeceğimiz **"Zayıf Rivayet'tir.**

١٤) عَنْ عَبْدِالْجَبَّارِ بْنِ وَائِلٍ؛ عَنْ اَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَرْفَعُ اِبْهَامَيْهِ فِى الصَّلَاةِ اِلَى شَحْمَةِ اُذُنَيْهِ.

14) Abdu'l-Cebbar İbnu Vail'den: Babasının şöyle rivayet ettiğini haber verdi: Babası dediki: Resûlullah (S.A.V.) namazda (el kaldırdığında) baş parmak uçlarını kulak memelerine değdirdiğini gördüm.

(Bu hadisi Ebu Davud (737) ve Nesei (2/123) zayıf bir senedle rivayet etmişlerdir.)

İZAH

Bu rivayetin zayıf olmasının sebebi, rivayetin ravilerinden olan, "Abdu'l-Cebbar, İbnu Vail'in babasından hadis işitmeyişidir. İbnu Hacer **"Takrib"**de Abdu'l-Cebbar için babasından rivayeti **Mürsel'dir** diyor.
Ehlince ma'lumdur ki: Zayıf rivayet dinde hüccet değildir. Yani "Zayıf Rivayet "le amel olunmaz.

NAMAZIN KIYAMINDA SAĞ ELİ SOL KOL ÜZERİNE KOYMANIN VUCUBİYETİ BABI

١٥) عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ؛ كَانَ النَّاسُ يُؤْمَرُونَ اَنْ يَضَعَ الرَّجُلُ الْيَدَ الْيُمْنٰى عَلٰى ذِرَاعِهِ الْيُسْرَى فِى الصَّلاَةِ.

15) Sehl İbnu Sa'd (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
(Resûlullah (S.A.V.)'in zamanında) insanlar namazlarında, sağ ellerini sol kollarının üzerine koymakla emrolunurlardı.
(Bu hadisi Buharı (740) ve Malik (1/159) rivayet etmişlerdir.)

١٦) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: «اِنَّا مَعْشَرَ الْاَنْبِيَاءِ اُمِرْنَا اَنْ نُؤَخِّرَ سُحُورَنَا وَنُعَجِّلَ فِطْرَنَا، وَاَنْ نُمْسِكَ بِاَيْمَانِنَا عَلَى شَمَائِلِنَا فِى صَلاَتِنَا».

16) İbnu Abbas (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: Biz Enbiya'lar topluluğu, suhur'u geciktirmekle, iftarda acele etmekle ve namazda da sağ ellerimizle sollarımızı tutmakla emrolunduk.
(Bu hadisi İbnu Hibban (1761) ve Taberani Evsatta (1/100) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.) .

١٧) عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ اَنَّهُ كَانَ يُصَلِّى فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى الْيُمْنَى، فَرَآهُ النَّبِىُّ ﷺ فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنٰى عَلَى الْيُسْرَى.

17) İbnu Mes'ud R.A. dan, (şöyle:) (bir gün) sol elimi sağ elimin üstüne koyduğum bir halde namaz kılıyordum Resûlullah beni (bu halde) görünce, sağ elimi alıp sol elimin üzerine koydu.
Bu Hadisi Ahmed () ve Ebu Da vud (755) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.

NAMAZDA ELLERİ SAĞ SOLUN ÜSTÜNDE GÖĞSÜN ÜZERİNE KOYMA BABI

١٨) عَنْ هُلْبِ الطَّائِى قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِىَّ ﷺ يَنْصَرِفُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ، وَرَأَيْتُهُ قَالَ يَضَعُ هٰذِهِ عَلَى صَدْرِهِ وَصَفَ يَحْيَى الْيُمْنٰى عَلَى الْيُسْرَى فَوْقَ الْمَفْصَلِ.

18) Hulbu't-Tai (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.)'i namazdan çıkarken, önce sağına sonra soluna selam verdiğini ve bunları (yani elleirini) göğsüriün üzerine koyarken gördüm. Yahya bunu, sağı solun üstünde mafsal üzerine koymak olarak tavsif etti.
(Bu hadisi Ahmed (5/226) hasen bir senedle rivayet etmiştir.)

١٩) عَنْ وَائِلِ ابْنِ حُجْرٍ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنٰى عَلَى الْيُسْرٰى عَلَى صَدْرِهِ.

19) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) ile namaz kıldım. Sağ elini, sol elinin üstünde göğsünün üzerine koydu.
Bu hadisi Ibnu Huzeyme (479) Beyhaki Süneninde (2/30) ve **Bezzar** hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.

٢٠) عَنْ طَاوُسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضَعُ يَدَهُ الْيُمْنٰى عَلَى يَدِهِ الْيُسْرٰى يَشُدُّ بَيْنَهُمَا عَلَى صَدْرِهِ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ.

20) Tavus mürsel olarak Resûlullah (S.A.V.)'den şöyle rivayet ediyor. Resûlullah (S.A.V.) namazda sağ elini sol elinin üstünde sıkıca tutarak, göğsünün üzerine koydu.
(Bu hadisi Ebu Davud (759) hasen bir senedle rivayet etmiştir.)

ELLERİN GÖĞSÜN ÜZERİNDEKİ KEYFİYETİNİN BEYANI BABI

٢١) عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ كَانَ النَّاسُ يُؤْمَرُونَ اَنْ يَضَعَ الرَّجُلُ الْيَدَ الْيُمْنٰى عَلٰى ذِرَاعِهِ الْيُسْرٰى فِي الصَّلَاةِ.

21) Sehl İbnu Sa'd (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) (Resûlullah (S.A.V.)'in zamanında) insanlar namazlarında, sağ ellerini sol kollarının üzerine koymakla emrolunurlardı.
(Bu hadisi Buhari (740) ve Malik (1/159) rivayet etmişlerdir.)

٢٢) عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ قَالَ: حَدَّثَنِي اَبِي اَنَّ وَائِلَ بْنَ حُجْرٍ اَخْبَرَهُ قَالَ: قُلْتُ لَأَنْظُرَنَّ اِلَى صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ يُصَلِّي،

فَنَظَرْتُ اِلَيْهِ فَقَامَ فَكَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى حَاذَتَا بِأُذُنَيْهِ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنٰى عَلَى كَفِّهِ الْيُسْرٰى وَالرُّسْغِ وَالسَّاعِدِ.

22) Asım İbnu Kuleyb'den, şöyle dedi: Babam bana tahdis etti ki: Ona da Vail haber vermiş. Vail İbnu Hucr şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.)'in nasıl namaz kıldığını görmek için ona baktım. Namaza kalktı. Ellerini kulakları hizasına kadar kaldırarak tekbir getirdi. Sonra sağ elini sol elinin üzerine, bileğinin üzerine ve dirseğine yakın olarak koydu.
(Bu hadisi Ahmed (4/318) Nesei (2/126) ve İbnu Huzeyme (480) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

NAMAZDA ELLERİ GÖBEĞİN ALTINA BAĞLAMANIN SAHİH OLMADIĞI BABI

Namazda elleri göbeğin altına bağlama ameli, senedi zayıf olan bir rivayete dayanmaktadır. Hancfilerin ameli bu zayıf rivayet üzeredir. Halbuki Hanefi ulemasından, **Umdet'ul-Kari** sahibi **Ayni ve Nasbu'r-Raye** sahibi **leyle'i** (R. H.) bu rivayetin isnadının sahih olmadığına kaildirler. İleride zikredeceğimiz gibi hadis ulemasının cumhuru da bu rivayetin zayıflığında ittifak etmişlerdir. Resûlullah (S.A.V.) sabit olan amel, elleri göğsün üzerine koymaktır.
Hanefilerin delilleri olan zayıf rivayetler şunlardır.

٢٣) حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ، ثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ ابْنِ اِسْحَاقَ، عَنْ زِيَادِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ اَبِي حجيفة، اَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اَلسُّنَّةُ وَضْعُ الْكَفِّ عَلَى الْكَفِّ فِي الصَّلَاةِ تَحْتَ السُّرَّةِ.

23) Ebu Cuheyfe'den, (şöyle dedi:)
Ali (R. A.) namazda sünnet olan, sağ eli sol elin üzerinde göbeğin altına koymaktır dedi.
(Bu hadisi Ahmed (1/110) ve Ebu Davud (756) zayıf bir senedle rivayet etmişlerdir.)

1) Bu hadis Ebu Davud'un İbnu'l-Arabi nüshasından başka nüshalarında sabit değildir.

Ve senedinde, Abdurrahman İbnu İshak El-Kufi El- Vasili vardır. Ebu Davud, ahmed İbnu Hanbel'in İshak için zayıf dediğini işittim dedi. Ebu Talib, Ahmed İbnu Hanbel'den naklederek İshak hiç bir şey değildir, hadisi münkerdir dedi. Edduri, İbnu Main'den, İshak zayıf dır dedi.

İbnu Saad, Ya'kub İbnu Süfyan, Ebu Davud, Nesei ve İbnu Hıbban, İshak için zayıfdır dediler. Buhari "fihi nazar" (onda şübhe vardır) dedi. İbnu Huzeyme, İshak'ın hadisiyle amel olunmaz dedi. Ebu Hatim, İshak'ın hadisi münkerdir, onunla amel olunmaz dedi. Beyhaki, İshak hadis de metruk'tur dedi.

2) Ve yine senedinde, Ziyad İbnu Zeyd El-A'sem El-Kufi vardır ki: Ebu Hatim onun için meçhuldür dedi. Ziyad 'in Ebu Davud'da bir tek hadisi vardır. O da yukarıda Ali (R. A.)'dan olan rivayetidir.

Yine onların delillerinden başka bir zayıf rivayet.

٢٤) عَنْ اَبِى وَائِلٍ قالَ: قَالَ اَبُو هُرَيْرَةَ: اَخْذُ الْاَكُفِّ عَلَى الْاَكُفِّ فِى الصَّلاَةِ تَحْتَ السُّرَّةِ.

24) Ebu Vail'den, şöyle dedi Ebu Hureyre (R. A.) namazda ellerin vaziyeti, biri öbürkünün üzerinde göbeğin altına koymaktır dedi.

(Bu hadisi Ebu Davud (758) zayıf bir senedle rivayet etmiştir.)

Bu rivayetin senedinde de Abdurrahman ibn İshak vardır. Terceme'i hâlini yukarıda zikrettik.

Yine onların delillerinden başka bir zayıf rivayet.

٢٥) عَنْ اَبِى جَرِيرٍ الضَّبِّىِّ، عَنْ اَبِيهِ، قَالَ: رَاَيْتُ عَلِيًّا رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ يُمْسِكُ شِمَالَهُ بِيَمِينِهِ عَلَى الرُّسْغِ فَوْقَ السُّرَّةِ.

25) İbnu Cerir, babasından Ali (R.A.)'nun sağ eli ile sol bileğini tutarak göbeğinin üzerine koyarken gördüğünü haber verdi,

(Bu hadisi Ebu Davud (757) zayıf bir senedle rivayet etmiştir.)

Bu rivayetin senedinde de Ali (R.A.)'dan rivayet eden Cerir Ed-Dabbi vardır ki. Ali (R.A.)'dan rivayeti bilinmiyor.

Yukarıda görüldüğü gibi, Meşhur Hadis âlimlerinin ittifıakı ile, Hanefılerin delili olan "göbek altına veya üstüne" el bağlama rivayeti zayıfdır. Ve bu rivayet ile amel edilemiyeceği açık bir gerçektir.

Ebu Hanife (R.H.) tabi olduklarını iddia eden arkadaşlara, İbnu Abidin haşiyesinde, Ebu Hanife (R.H.) isnad edilen şu sözü hatırlatmakta faide görürüz. (1/63) "Hadis sahih oldumu işte benim mezhebim odur." Aklı selim olan kişiye, İmam'ının bu sözü kâfidir.

İHRAM TEKBİRİ İLE KIRA'AT ARASINDA NE OKUNACAĞI BABI

٢٦) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ قال: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اِذَا كَبَّرَ فِى الصَّلاَةِ، سَكَتَ هُنَيَّةً قَبْلَ اَنْ يَقْرَاَ، فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللّٰهِ بِاَبِى اَنْتَ

وَأُمِّي أَرَأَيْتَ سُكُوتَكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ، مَاتَقُولُ؟ قَالَ: «أَقُولُ: اَللّٰهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ. اَللّٰهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ. اَللّٰهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ».

26) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) namaz başlangıçlarında iftitah tekbiri aldığı zaman kıra'attan evvel biraz sükut ederdi. Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Anam babam sana feda olsun, tekbir ile kıra'at arasındaki şu sukutunda, ne yaptığını bana haber verir misin?" dedim. Şöyle derim buyurdu.

Allahumme baid beyni ve beyne hatayaye kema baadte beyne'I-meşrikı ve'I-mağrib.

Allahumme nakkini min hatayaye kema yunakka's-sevbu'l-ebyadu mine'd-denes.

Allahümm'e-ğsilni min hatayaye bi's-selci ve'I-mai ve'l-bered.

Ey Allah'ım! Benimle hatalarımın arasını uzaklaştır. Tıpkı doğu ile batının arasını uzaklaştırdığın gibi.Ey Allah'ım! Beni hatalarımdan temizle. Tıpkı beyaz elbisenin kirden temizlendiği gibi.Ey Allah'ım! Beni hatalarımdan, karla, su ile ve soğuk su ile yıka.*(Bu hadisi Buharı (744) Müslim (598) Ebu Da vud (781) ve Nesei (2/129) rivayet etmişlerdir.)*

Farz namazlarda okunan **İftitah** dualarından birinde bu duadır ki: Halkın okuya geldiği **Subhaneke'nin** farzlarda okunacağına hiç bir delil yoktur. Yukarıdaki hadis'i şerifin istidlal vechi ise, Ebu Hureyre (R.A.) Resûlullah (S.A.V.) tekbirden sonra sukut etteğini söylemekle, görmüş olduğu sukutun farz bir namaz olduğu zahirdir. Zira nafile kılmış olsa idi kıra'atı sırrı olurdu.

٢٧) عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ إِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ قَالَ: «سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالٰى جَدُّكَ وَلَا إِلٰهَ غَيْرُكَ».

27) Aişe (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) namaz başlangıçlarında iftitah tekbiri aldığı zaman şöyle derdi:

"Subhaneke'llahumme ve bihamdike ve tebareke'smuke ve teala cedduke ve la ilahe ğayruk."

Ey Allah'ım! Seni hamdin ile tesbih ve tenzih ederim. İsmin mübarektir. Azametin yücedir. Ve senden başka ilah yoktur.

(Bu hadisi Ebu Davud (776) Tirmizi (243) Nesei (2/132) İbnuMace (804) Ahmed (3/50) Pare Kutni (1/1 12) ve Hakim (1/235) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٢٨) عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ رَجُلًا جَاءَ فَدَخَلَ الصَّفَّ وَقَدْ حَفَزَهُ النَّفَسُ، فَقَالَ: ''اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ'' فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ صَلَاتَهُ قَالَ: «أَيُّكُمُ الْمُتَكَلِّمُ بِالْكَلِمَاتِ؟» فَأَرَمَّ الْقَوْمُ. فَقَالَ: «أَيُّكُمُ الْمُتَكَلِّمُ بِهَا؟ فَإِنَّهُ لَمْ يَقُلْ بَأْسًا.» فَقَالَ: «لَقَدْ رَأَيْتُ اثْنَيْ عَشَرَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَهَا أَيُّهُمْ يَرْفَعُهَا».

28) Enes (R.A.)'dan, (şöyle demiştir:)

Bir zat, (yapmış olduğu hareketli yürüyüşten) nefesi sıkıştırmış olarak geldi ve safa dahil oldu. Müteakiben: **"Elhamdu lillahi hamden kesiran tayyiben mübareken fih"**

Allah'a, hayrı çok ve devamlı bol bol hamd olsun, dedi: Resûlullah (S.A.V.) namazını bitirince: "Şu kelimeleri

söyleyen, hanginizdi?" diye sordu. Cemaat sukut etti. Resûlullah (S.A.V.) tekrar: "O sözleri söyleyen hanginizdi?" Zira kötü bir şey demiş değil buyurdu. Bunun üzerine cemaatten birisi: (Cemaata yetişmek için hızlı yürüdüm) Beni nefesim sıkıştırdı da (soluyarak) geldim ve (cemaate yetiştiğim için) o kelimeleri söyledim dedi. Resûlullah (S.A.V.): "Vallahi on iki melek gördüm ki, bu sözü hangisi Hakkın huzuruna çıkaracak diye birbirleriyle yarış ediyorlardı" buyurdu.

(Bu hadisi Müslim (600) ve Ebu Davud (763) rivayet etmişlerdir.)

KIRAAT'TAN ÖNCE TEAVVÜZ'ÜN VUCUBİYYETİ BABI

٢٩) ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾

29) Kur'ân okuyacağın zaman, o koğulmuş şeytandan Allah'a sığın.

٣٠) عَنْ اَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اِذَا قَامَ اِلَى الصَّلاَةِ بِاللَّيْلِ (فِى رِوَايَةٍ اِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلاَةَ) كَبَّرَ ثُمَّ يَقُولُ: «...... اَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، مِنْ هَمْزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْثِهِ».

30) Ebu Said El-Hudri (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) gece namazına (rivayette namaza) kalktığı zaman tekbir alır: Sonra (iftitah duasının okur ve kıraattan önce) ..... **Euzü billah's-semi'i-1-alimi min'e-ş- şeytan'i-r-racim min hemzihi ve nefhihi ve nefsih** derdi.

Hakkın rahmetinden kovulmuş şeytandan, onun vesvesesinden, kuruntusundan, büyüsünden, Semi'i (her şeyi işiten) ve Alim (her şeyi bilen) Allah'a sığınırım.

(Bu hadisi Ebu Da vud (775) Tirmizi (242) İbnu Mace (807) İbnu Hibban (1771) Dare-Kutni (1/298) ve Hakim (1/235) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

BESMELENİN GİZLİ OKUNACAĞI BABI

٣١) عَنْ اَنَسٍ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاَبِى بَكْرٍ، وَعُمَرَ، وَعُثْمَانَ، فَلَمْ اَسْمَعْ اَحَدًا مِنْهُمْ يَقْرَأ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ.

31) Enes İbnu Malik (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) Ebu Bekr, Umer ve Usman ile namaz kıldım hiç birisinin **Besmele'yi** açıktan okuduğunu duymadım.

(Bu hadisi Buharı (743) Müslim (299) Tirmizi (244) Ahmed (3/264) ve Nesei (2/264) rivayet etmişlerdir.)

Aişe (R.A.)'dan (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) kıraatini **El-Hamdu Lillah** ile açardı.
(Bu hadisi Abdurrezzak Cami'inde () rivayet etmiştir. El Kenz (22050))

Besmelenin sırrı gizli okunma mes'elesi Şafi'iler hariç bütün mezhebler arasında ittifak edilmiş bir mes' eledir. Bununla beraber, bazıları bazı rivayetlere dayanarak Besmelenin sesli okunacağı kanaatini savunmaktadırlar. Biz burada bunun münakaşasını yapacak değiliz. Sadece faideli gördüğümüz birkaç noktayı zikretmeyi münasib gördük.

Ma'lumdur ki: Enes (R.A.) Resûlullah (S.A.V.)'in Medine'ye gelişinden vefatına kadar, Resûlullah (S.A.V.)'e hizmet etmiş. Hadarda ve seferde, hatta haceti için bile gittiği

vakit yanında su götürerek Resûlullah (S.A.V.)'den ayrılmamıştır. Hicabdan önce hane'i saadete bile rahatlıkla girib çıkardı. Enes (R.A.)'nun bu refakatına rağmen hiç mümkün müdür ki, Resûlullah (S.A.V.)'in besmeleyi cebrettiğini duymasın. Ve yine Ebu Bekr, Umer ve Osman (R.A.)'un arkalarında namaz kıldığını da ifade etmesi mes'elemizi ayrıca te'yid eder.

Ibnu Teymiye (R. H.) diyor ki: İlim ehli ittifak etmişlerdir ki, Besmelenin açıktan okunacağına dair sahih bir nas yoktur. Fakat senedi sahih olmayan rivayetler mevcuddur. Sa'lebi diyor ki: Dare Kutni (R.H.)'a Besmelenin cehri söylenib söylenmeyeceğine dair sorulduğunda, şöyle cevab verdi. Besmelenin açıktan söyleneceğine dair Resûlullah (S.A.V.) sahih bir rivayet varid olmamıştır. Fakat sahabelerden ise sahih olanda vardır zayıf da.*(Sülasiyatı müsnedi İmam Ahmed 204)*

٣٢) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اِذَا قَرَأَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ هَزَءَ مِنْهُ الْمُشْرِكُونَ وَقَالُوا: مُحَمَّدٌ يَذْكُرُ اِلٰهَ الْبهامَةِ وَكَانَ مُسَيْلَمَةُ يَتَسَمَّى الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ فَلَمَّا نَزَلَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ اَمَرَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اَنْ لَا يَجْهَرَ بِهَا.

32) İbnu Abbas (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Allah Resulü (S.A.V.) Bismillahirrahmanirrahimi (sesli) okuduğu zaman müşrikler alay ederek Muhammed Yemame'nin efendisini (Müseyleme'yi) anıyor, Müseyleme er-Rahman, er-Rahim ismiyle tesmiye olunuyordu. Bu âyet indikten sonra Allah Resulü Besmele'nin açıktan okunmamasını emretti.

(Bu hadisi Taberani 'Kebirde ( ) ve Evsat'ta rivayet etmiştir. Heysemi Mecmauz'Zevaid'de (2/108) ravileri sağlam, raviler demiştir.)

٣٣) عَنْ عَائِشَةَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَفْتَتِحُ قِرَائَتَهُ بِالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

33) Aişe R.A. dan (şöyle dedi:) Rasulullah (S.A.V.) kıratı, El-Hamdu Lillah ile açardı.
(Bu Hadis'i Abdurrezzak Cami'inde ( ) rivayet etmiştir. El-Kenz (22050))

HER REK'ATTE FATİHA'YI OKUMANIN VUCUBİYYETİ BABI

٣٤) عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ؛ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: «لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ».

34) Ubade't-İbnu es-Samit (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Her kim ki, "Fatiha't-ul-KitabV okumazsa önün namazı yoktur."
(Bu hadisi Buharı (756) Müslim (394) Ebu Davud (822) Tirmizi (247) Nesei (2/137) ve İbnu Mace (837) rivayet etmişlerdir.)

٣٥) عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: كُنَّا خَلْفَ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ، فَقَرَأَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ فَثَقُلَتْ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةُ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ: «لَعَلَّكُمْ تَقْرَؤُنَ خَلْفَ اِمَامِكُمْ»، قُلْنَا: نَعَمْ هٰذَا يَارَسُولَ اللّٰهِ. قَالَ: «لَا تَفْعَلُوا اِلَّا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَاِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِهَا».

35) Ubade't-İbnu es-Samit (R.A.)'dan, şöyle dedi: Bir sabah namazında Resûlullah (S.A.V.)'in arkasında idik. Resûlullah (S.A.V.) Kur'ân okurken, kıra'ati ona ağırlık verdi. Namazdan bitince (cemaata hitaben) zannedersem sizler imamınızın

arkasında (Kur'ân) okuyorsunuz dedi? Biz de evet ya Resûlallah hızlıca (size yetişe bilmek için okuyoruz) dedik. Resûlullah (S.A.V.) imamınızın arkasında **"Fatiha'dan"** başka bir şey okumayın, zira **"Fatiha'yı" okumayanın namazı yoktur"** dedi.

(Bu hadisiAhmed (5/316/322) Ebu Davud (823) Tirmizi (311) Nesei (2/141) Buharı Cüz'ünde (60/226) Dare Kutni (l/318)İbnuHibban (1776) Hakim (l/238)BeyhakiSüneninde (2/164) veKıra'atta (98) îbnu EbiŞeybe (1/373) ve Tahavi (1/215) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٣٦) عَنْ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ قَالَ: صَلَّيْتُ اِلٰى جَنْبِ عُبَادَةِ بْنِ الصَّامِتِ فَسَمِعْتُهُ يَقْرَأُ خَلْفَ الْاِمَامِ، فَلَمَّا قَضَيْنَا صَلاَتَنَا قُلْنَا: يَا اَبَا الْوَلِيدِ أَتَقْرَأُ مَعَ الْاِمَامِ؟ قَالَ: وَيْحَكَ اِنَّهُ لاَصَلاَةَ اِلاَّ بِهَا.

36) Reca îbnu Hayve'den, şöyle dedi:

Bir gün Ubade't-İbnu es-Samit (R.A.)'nun yanı başında namaz kılıyordum ki, imamın arkasında **(Fatiha'yı)** okuduğunu duydum. Namazı kıldıktan sonra, dedim ki: "Ya Eba Velid, sen imamla olduğun halde arkasında **(Fatiha'yı)** okuyor musun? dedi ki: Yazıklar olsun sana **(Fatiha'sız)** namaz yoktur (bilmez misin?)

(Bu hadisi Abdurrazzak (2771) hasen bir senedle rivayet etmiştir.)

Ubade't-İbnu es-Samit İbni Kays İbni esram Ibni Fihr Ibni Sa'lebe el-Ensari el-Hazreci: Birinci ve ikinci akabe biatında hazır bulunanlardandır. Bedr, Uhud ve Hendek dahil Resûlullah (S.A.V.)'in iştirak ettiği bütün gazalarda hazır bulunmuştur.

Muhammed İbnu Ka'b el-Kurazi, Allah Resûlü'nün zamanında Ensar'dan beş kişi Kur'ân'ı ezberlemişlerdir.

Bunlar Muaz îbnu Cebel, Ubade't-İbnu es-Samit, Ubey İbnu Ka'b, Ebu Eyyub ve Ebu'd-Derda (R.A.) diye haber vermiştir.

Aynı zamanda Ubade't-İbun es-Samit (R.A.) Resûlullah (S.A.V.)'in zamanında, Eshab'ı Suffa'ya Kur'ân öğretirdi.

Müslümanlar, Şam'ı feth edince Hz. Umer (R.A.) kendisini müslümanlara Kur'ân ve Fıkıh öğretmesi için Şam'a yollamıştır.

Evzai (R.H.) Filistin'e tayin olunan ilk kadı Ubade't-İbnu es-Samit (R.A.)'dır dedi.

Sahih olan kavle göre, Ubade't-İbnu es-Samit (R.A.) Filistin'in Rumeyle kasabasında hicri otuz dört senesinde yetmiş iki yaşında iken vefat etmiştir.

٣٧) عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ؛ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ صَلَّى بِاَصْحَابِهِ، فَلَمَّا قَضَى اَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ فَقَالَ: «أَتَقْرَؤُنَ فِى صَلاَتِكُمْ وَالْاِمَامُ يَقْرَأُ؟» فَسَكَتُوا، فَقَالَهَا ثَلاَثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ قَائِلٌ اَوْ قَائِلُونَ: اِنَّا لَنَفْعَلُ، قَالَ: «فَلاَ تَفْعَلُوا وَلْيَقْرَأْ اَحَدُكُمْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فِى نَفْسِهِ».

37) Enes tbnu Malik (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) (bir gün) ashabına namaz kıldırdı. Namazdan bitince, yüzünü ashabına çevirerek dedi ki: İmam okuduğu halde siz de (arkasında) namazlarınızda okuyor musunuz? Hepsi sukut ettiler. Resûlullah (S.A.V.) bu sorusunu üç kere tekrar etti. Birisi dedi ki: Veya birkaçı dediler ki: Evet Yâ Resûlullah biz bunu yapıyoruz. Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: Bunu yapmayın. Sizden biriniz imamın arkasında, içinden olmak üzere sadece **"Fatiha'yı"** okusun.

Bu hadisi Buharı Cüz'ünde (224) Dare-Kutni (1/340) Tahavi (1/218) Abdurrezzak (2765) Beyhaki Kitab 'ul-Kıra 'atta (121) Süneninde (2/166) Hatib (13/176) Ebu Ya'la ve Taberam 'Evsafta Mec-Mauzzevaid (2/110) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

Enes İbnu Malik (R.A.) Resûlullah (S.A.V.)'in Medine'ye hicretle şeref verdiklerinde, annesi Ummü Suleym tarafından Allah Resulüne hediye olarak verilir. Hatta rivayette naklolunmaktadır ki: Resûlullah (S.A.V.) Medine'ye şeref verdiklerinde her kes Allah Resûlü'ne (S.A.V.)'e bir hediye takdim eder. Hediye edecek hiç bir şeyi olmayan Ummü Suleym ise, Enes'i kolundan tutarak Allah Resûlü'nün huzuruna varır der ki: Yâ Resûlullah benim başkaları gibi size takdim edecek hiç bir şeyim yok. Fakat bu oğlum Enes'dir kendisini hizmetinize kabul buyurun der.

Enes (R.A.) o esnalarda on yaşlarında bulunuyordu. Allah Resûlü'nün âhirete irtihaline kadar, hadarda, seferde, haceti için bile gittiğinde yanında su taşıyarak yanından ayrılmadan Sahib'i Risalete hizmet etmiştir.

٣٨) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «لاَتُجْزِئُ صَلاَةٌ لاَيُقْرَأُ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ». فَقُلْتُ: وَاِنْ كُنْتُ خَلْفَ الْاِمَامِ؟ قَالَ: فَاَخَذَ بِيَدِى وَقَالَ: «اِقْرَأْ فِى نَفْسِكَ.»

38) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Fatiha" okunmayan namaz yeterli değildir. Dedim ki: (Peki Yâ Resûlullah) eğer imamın arkasında olursam? dedi ki: Elimden tutarak "Fatiha'yı" içinden (kendi kendine) oku buyurdu.

(Bu hadisi İbnu Huzeyme (490) ve İbnu Hibban (1780) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٣٩) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «مَنْ صَلَّى صَلاَةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِاُمِّ الْقُرْاٰنِ فَهِىَ خِدَاجٌ ثُمَّ هِىَ خِدَاجٌ غَيْرُ تَمَامٍ».

قُلْتُ: يَا اَبَا هُرَيْرَةَ فَكَيْفَ اَصْنَعُ اِذَا جَهَرَ الْاِمَامُ قَالَ: اِقْرَأْ بِهَا فِى نَفْسِكَ، فَاِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ يَقُولُ: «قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى: قَسَمْتُ الصَّلاَةَ بَيْنِى وَبَيْنَ عَبْدِى نِصْفَيْنِ، وَلِعَبْدِى مَاسَأَلَ، فَاِذَا قَالَ الْعَبْدُ: اَلْحَمْدُلِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى: حَمِدَنِى عَبْدِى. وَاِذَا قَالَ: اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ. قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى: اَثْنَى عَلَىَّ عَبْدِى. وَاِذَا قَالَ: مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ، قَالَ: مَجَّدَنِى عَبْدِى. (وَقَالَ مَرَّةً: فَوَّضَ اِلَىَّ عَبْدِى) فَاِذَا قَالَ: اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. قَالَ: هٰذَا بَيْنِى وَبَيْنَ عَبْدِى وَلِعَبْدِى مَا سَأَلَ. فَاِذَا قَالَ: اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّآلِّينَ. قَالَ: هٰذَا لِعَبْدِى وَلِعَبْدِى مَاسَأَلَ».

39) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, ^öyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: Her kim ki namaz kılar da o namazında "Ümmü'I-Kur'ân'ı" okumazsa, o namaz güdüktür sonra güdüktür, (yani) tamam değildir dedi. (Müslim'in rivayetinde ise bu sözü üç kere tekrar etti şeklinde gelmiştir.)

(Ravi diyor ki:) Bunun üzerine dedim ki: "Ya Eba Hureyre! İmam sesli okuduğunda nasıl yapayım? "Fatiha'yı" içinden okursun" dedi.

Zira ben Resûlullah (S.A.V.) işittim ki: Şöyle buyurdu. Allah'u Teâla buyurdu ki: Ben "Fatiha'yı" benimle kulum arasında yarı yarıya taksim ettim. (Yarısı benim yarısı kulumundur.) Ve kulumun istediği onundur.

"Kul, Elhamdu lillahi Rabbi'l-alemin dediği zaman

Allah'da: Kulum bana hamd etti der. Kul, **Errahmanirrahim** dediği zaman, Allah'da: Kulum beni sena etti der. Kul, **maliki yevmiddin** dediği zaman, Allah'da: Kulum beni temcid etti (ve bir defada: Kulum bana tefyiz eyledi) dedi. (Ve buraya kadar benim.) Kul **iyyake na'budu ve iyyake neste'in** dediği zaman, Allah: Bu kulumla benim aramda ve kulumun istediği hakkıdır der. Kul **İhdina's-sırata'l-mustekim sıratallezine en'amte aleyhim ğayri'l-meğdubi aleyhim ve-la'd-da-lin** dediği zaman, Allah: İşte bu kulumundur ve kulumun istediği hakkıdır" buyurur.

(Bu hadisi Müslim (395) Ebu Davud (821) İbnu Mace (838) Malik (1/84) İbnu Huzeyme (489) İbnu EbiŞeybe (1/375) İbnu Hibban (l 775) Buharı Cüz 'ünde (l 5/68/65/72) Abdurrezzak (2767) Ebu A vane (2/138) Beyhaki Süneninde (2/38) ve Kibul Kıraat 'da (52) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٤٠) عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَصَلاَةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ».

40) İbnu Umer (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: **"Her kim ki "Fatiha't-ul-Kitab'ı"** okumazsa onun namazı yoktur."*(Bu hadisi Beyhaki Kitab 'ul, Kıraatta (86/87/88) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)*

٤١) عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ: اَخْبَرَنِى نَافِعٌ اَنَّ ابْنَ عُمَرَ لَمْ يَكُنْ ليدع اَنْ يَقْرَأَ بِاُمِّ الْقُرْاٰنِ فِى كُلِّ رَكْعَةٍ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ.

41) İbnu Cureyc'den, şöyle dedi: Bana Nafi'i, İbnu Umer (R.A.)'nun farz namazlarından "Fatiha" okumadık hiç bir rek'at bırakmadığını haber verdi.*(Bu hadisi A bdurrezzak (2625) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)*

٤٢) عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو؛ اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «كُلُّ صَلاَةٍ لاَيُقْرَأُ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَهِىَ خِدَاجٌ، فَهِىَ خِدَاجٌ».

42) Abdullah İbnu Amr (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: **"Fatiha't-ul-Kitab'ın"** okunmadığı her namaz güdüktür, güdüktür.

(Bu hadisi İbnu Mace (841) Ahmed (2/204/215) Buhari Cüz 'ünde (l 4) ve Beyhaki Kitab 'ul-Kıraat 'ta (84/85) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٤٣) عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اَتَقْرَؤُنَ خَلْفِى؟» قَالُوا: نَعَمْ يَارَسُولَ اللَّهِ اِنَّا لَنَفْعَلُ هٰذَا. قَالَ: «فَلاَ تَفْعَلُوا اِلاَّ بِاُمِّ الْقُرْاٰنِ».

43) Abdullah İbnu Amr (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) (ashabına hitaben) benim arkamda olduğunuz halde (Kur'ân) okuyor musunuz diye sual etti? (Sahabeler) dediler ki: Evet Yâ Resûlullah sür'atli bir şekilde okuyoruz. (Bu cevab üzerine) Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: (İmamın arkasında) "Fatiha'dan" başka bir şey okumayın.

(Bu hadisi Buhari Cüz' ünde (57) ve Beyhaki Kitab'ul-Kıraatta (l 38) hasen bin senedle rivayet etmişlerdir.)

٤٤) عَنْ يَزِيدِ بْنِ شَرِيكٍ اَنَّهُ قَالَ لِعُمَرَ أَقْرَأُ خَلْفَ الْاِمَامِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ وَاِنْ قَرَأْتَ يَااَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: نَعَمْ وَاِنْ قَرَأْتُ.

44) Yezid İbnu Şerik'den, (şöyle dedi:)

Umer İbnu'l-Hattab (R.A.)'ya dedim ki: İmam'ın arkasında iken **"Fatiha'ul-Kıtab'ı"** okuyabilir miyim? Evet okursun

dedi. Ve tekrar dedim ki: Sen okuduğun halde de mi Yâ Emir'el-Mu'minin? dedi ki: "Evet ben okusam da" buyurdu. *(Bu hadisi Buharı Cüz'ünde (45) Beyhaki Sünen'inde (2/167)Hakim (1/239)DareKutni(1/218) Tahavi(1/218) ve Abdurrezzak (2776) Hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)*

٤٥) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لاَتَدَعْ اَنْ تَقْرَأَ خَلْفَ الْاِمَامِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ جَهَرَ اَوْ لَمْ يَجْهَرْ.

45) Abdullah İbnu Abbas (R.A.)'dan, (Tavus'a) şöyle dediği (nakledildi) imamın arkasında, sesli veya sessizde okusa, sakın **"Fatiha't-ul-kitab'ı"** okumayı bırakma dedi.

(Bu hadisi İbnu Ebi Şeybe (1/373) Abdurrezzak (2773) ve Beyhaki Kitab'ul-Kıraat'ta (175) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir).

Sahabelerden ve Tabi'inden ehli ilmin ekserisinin ameli bu hadisler üzeredir.

Sahabelerden, Umer İbnu'l-Hattab, Ali İbnu Ebi Talib, Aişe Bintu Ebi Bekr, Ebu Hureyre, Enes İbnu Malik, İbnu Abbas, İbnu Umer, İbnu Mes'ud, Muaz İbnu Cebel, Ubey İbnu Ka'b, Ubade't-İbnu es-Samit, Abdullah İbnu Amr (R.A.) daha isimlerini zikretmediğimiz birçok sahabe vardır ki, onları rivayetleri ile "Fatiha" hakkındaki, risalemizde zikrettik.

Mezheb imamlarından: Malik İbnu "Enes, Abdullah İbnu'l-Mübarek, Şafi'i, Ahmed ve İshak, imamın arkasında "Fatiha'nın" okunacağı görüşündedirler.

Hatta hadis imamlarından, Buhari ve Beyhaki kitaplarındaki hadislerle iktifa etmeyerek bu mevzuda müstakil birer risale yazmışlardır. Bu risalelerin ikisi de, Pakistan'da basılmıştır.

Hanefilerden, Umde'tu-1-Kari sahibi **"Ayni"** diyor ki: Arkadaşlarımızdan bazıları, ihtiyaten bütün- namazlarda **"Fatiha'nın"** okunmasını hoş görmüşlerdir. Bazıları da sadece sırri olan namazlarda okunacağı görüşündedirler.

Hidaye sahibinin naklettiğine göre, Ebu Hanife'nin talebelerinden, Muhammed İbnu Hasen eş-Şeybani'den de imamın arkasında sırri olan namazlarda Fatiha'nın okunacağına dair rivayet vardır.

Bu hadisi şerifler **"Fatiha'nın"** namazın rükünlerinden bir rüknü olduğuna delildir. Ve hadis umumi ifadesiyle münferiden, imam ve me'mum olarak namaz kılan her kişiye şamildir. Hadisi şeriflerde de görüldüğü gibi mes'elenin münakaşa götürecek hiç bir tarafı yoktur, zira sahabelerin Resûlullah (S.A.V.) naklettikleri ve kendilerinin nasıl anlayıb amel edişleri yukarıda zikredildi. Bu gün gibi açık nasların karşısında daha hâlâ taassub göstererek itirazda bulunmak Resûlullah'ı kendisine imam edinen kişiye yaraşmasa gerek.

Maa'zalike Mezheb ulemasından bazısı içtihad ve meselemiz ile alakası olmayan deliller getirerek, sahih delile ve bununla amel eden ehli ilme muhalefet etmişlerdir.

Muhalefet edenlerden bazısı, **"Fatiha'nın"** sadece imamın arkasında sırri olan namazlarda okunacağına kaildir. Bazısı da sırri ve cehri imamın arkasında kılınan namazların hiç birisinde de okunmayacağına kaildirler.

Biz burada nasıl ve ne şekilde ihtilaf edildiğini anlatacak değiliz. Bize düşen nassları serdetmekti, bu mevzuda fazla ma'lumat isteyen **"Fatiha"** hakkındaki risalemize müracat edebilirler.

FATİHAYI ÂYET ÂYET KESEREK OKUMA BABI

٤٦) عَنْ اُمِّ سَلَمَةَ اَنَّهَا ذَكَرَتْ اَوْ كَلِمَةً غَيْرَهَا قِرَاءَةَ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ : ''بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ'' ''اَلْحَمْدُلِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ'' ''اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ'' ''مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ'' ''يَقْطَعُ قِرَاءَتَهُ آيَةً آيَةً.

46) Ummu Seleme (R.A.)'dan, şöyle dedi: (Veya bunun gibi bir kelime söyledi).

Resûlullah (S.A.V.)'in kıra'at-i (şöyle idi) **Bismillahirrahmanirrahim - Elhamdu lillahi rabbilalemin - Errahmanirrahim - Maliki yevmiddin -** diye âyet âyet keserek (okurdu).

(Bu hadisi Ebu Davud (4001) ve Sehmi tarih Cürcanda (104) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

٤٧) عَنْ اُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يُقَطِّعُ قِرَاءَتَهُ يَقُولُ: «اَلْحَمْدُلِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ يَقِفُ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ. ثُمَّ يَقِفُ وَكَانَ يَقْرَؤُهَا مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ».

47) Ummu Seleme (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) kira'atini (âyet âyet) kesik ederdi. **Elhamdu lillahi rabbilalemin** der durur, sonra **Errahmanirrahim** der durur ve **Meliki yevmiddin** olarak okurdu.

(Bu hadisi Tirmizi (1466) ve Ahmed (6/302) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

TE'MİN BABI

٤٨) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ قَالَ: «اِذَا اَمَّنَ الْاِمَامُ فَاَمِّنُوا، فَاِنَّهُ مَنْ وَافَقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلٰئِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَاتَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». وَقَالَ اَبْنُ شِهَابٍ: وَكَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَقُولُ اٰمِينَ.

48) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "İmam âmin dediği zaman arkasından sizde âmin deyiniz. Çünkü her kimin âmin demesi meleklerin âmin demesine muvafakat ederse geçmiş günahları mağfiret olunur.

Hadisin ravilerinden olan İbnu Şihab: Resûlullah (S.A.V.) âmin derdi, demiştir.)

Bu hadis'i Buhari (780) Müslim (410) ebu Davud (936) ve Tirmizi (250) rivayet etmişlerdir.

Bu hadisi şerif, imam ve me'mum'un cehri olan namazlarda âmin lafzım sesli olarak söyleyeceklerini beyan eder.

AMİN DERKEN SESİN YÜKSELTİLİB VE UZATILACAĞI BABI

٤٩) عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اِذَا قَرَأَ وَلاَ الضَّآلِّينَ قَالَ: «اٰمِينَ». وَرَفَعَ صَوْتَهُ.

49) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) **Ve'lad-daalliin** i okuduktan sonra âmin derdi. Ve (derken) sesini de yükseltirdi.

(Bu hadisi Ebu Davud (932) Tirmizi (248) ve İbnu Mace (855) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٥٠) عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِىَّ ﷺ قَرَأَ ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّآلِّينَ﴾ قَالَ: «آمِينَ»، وَمَدَّ بِهَا صَوْتَهُ.

50) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.)'i **"Gayri 'l-mağdubi aleyhim ve 'la'd-daallin"i** okuduktan sonra âmin dedi. Ve (âmin derken) sesini uzattığını işittim.
(Bu hadisi Buhari Cüz'ünde (209) Tirmizi (248) veAhmed (4/316) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

ÂMİN DERKEN ÂMİN SESİNDEN MESCİDİN İNLEYECEĞİ BABI

٥١) عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: أَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يُؤَمِّنُ عَلَى إِثْرِ أُمِّ الْقُرْآنِ؟ قَالَ: نَعَمْ، وَيُؤَمِّنُ مَنْ وَرَائَهُ حَتَّى اَنَّ لِلْمَسْجِدِ للجّة، ثُمَّ قَالَ: اِنَّمَا آمِينَ دُعَاءٌ، وَكَانَ اَبُو هُرَيْرَةَ يَدْخُلُ الْمَسْجِدَ وَقَدْ قَامَ الْاِمَامُ قَبْلَهُ فَيَقُولُ: لاَتَسْبِقْنِى بِآمِينَ.

51) İbnu Cureyc, Ata'dan (rivayet ediyor ki:) Ata'ya dedim ki: İbnu Zübeyr fatihadan sonra **Amin** der miydi? Ata dedi ki: Evet derdi. Arkasında olanlarda derdi. Hatta **Amin** sesinden mescid inlerdi dedi. Ve sonra şübhesiz **Amin** duadır dedi. Ebu Hureyre, İmam kendisinden evvel kalkmış olarak mescide girdiğinde, (İmama seslenerek) beni **Amin'de** geçme derdi.
Bu hadisi Buhari ta'likan (bab/III) Abdurrazzak (2640) Safî (1/76) ve Beyhaki (2/59) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.

YAHUDİLERİN İMAM'IN ARKASINDA SÖYLEDİĞİMİZ AMİNİ HASED ETTİKLERİ BABI

٥٢) عَنْ عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِىِّ ﷺ قَلَ: «مَا حَسَدَتْكُمُ الْيَهُودُ عَلَى شَىْءٍ، مَاحَسَدَتْكُمْ عَلَى السَّلاَمِ وَالتَّأْمِينِ».

52) Aişe R.A. dan, (şöyle dedi:)
Nebiyyu S.A.V. buyurdu ki: Yahudiler sizin hiç bir şeyinize hased etmemişlerdir, **selam ve âmin** sözüne hased ettikleri gibi.
Ahmedin rivayetinde ise: İmamın arkasında söylediğimiz, **âmin** sözüne (hased ettikleri gibi.)
(Bu hadisi Buhari Cüz'ünde (988) Ahmed (6/135) ve İbnu Mace (856) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

FATİHA'DAN SONRA Kİ KIRAAT'IN BEYANI BABI

٥٣) قَالَ اَبُو هُرَيْرَةَ: فِى كُلِّ صَلاَةٍ قِرَاءَةٌ، فَمَا أَسْمَعَنَا النَّبِىُّ ﷺ اَسْمَعْنَاكُمْ، وَمَا أَخْفَى أَخْفَيْنَاهُ مِنْكُمْ، وَمَنْ قَرَأَ بِاُمِّ الْكِتَابِ فَقَدْ اَجْزَأَتْ عَنْهُ، وَمَنْ زَادَ فَهُوَ اَفْضَلُ.

53) Ebu Hureyre (R.A.) şöyle dedi:
Her namazda kıraat vardır. Resûlullah (S.A.V.)'in bize duyurduklarını biz de sizlere duyuruyoruz, bizden gizlice okuduklarını biz de sizlerden gizli okuyoruz. Her kim Ummu'l-Kur'ân'ı okursa bu, ona yeter. Her kim bundan fazla okursa o, daha faziletlidir.
(Bu hadisi Buhari (772) ve Müslim (396) rivayet etmişlerdir.)

İLK İKİ REK'ATTE FATİHA'DAN SONRA BİRER SURE VE SON İKİ REK'ATTE İSE SADECE FATİHA'NIN OKUNACAĞI BABI

٥٤) عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ اَبِى قَتَادَةَ، عَنْ اَبِيهِ: اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِى الرَّكْعَتَيْنِ الْاُولَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَةٍ، وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ اَحْيَانًا، وَيَقْرَأُ فِى الرَّكْعَتَيْنِ الْاُخْرَيَيْنِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ.

54) Abdullah İbnu Ebi Katade babası Ebu Katade'den, (şöyle demiştir:) Resûlullah (S.A.V.) öğle ve ikindi namazlarının ilk iki rek'atlarında **Fatihatu'l-Kitab** ile birer sure okur idi. Ve bazen (gizli okuduğu) âyeti bize işittirirdi. Son iki rek'atlarda ise (yalnız) **Fatihatu'l-Kitab'ı** okurdu.

(Bu hadisi Buharı (776) ve Müslim (451) rivayet etmişlerdir.)

BİRİNCİ REK'ATİN İKİNCİ REK'ATTEN DAHA UZUN OLACAĞI BABI

٥٥) عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ اَبِى قَتَادَةَ عَنْ اَبِيهِ: اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِى الظُّهْرِ فِى الْاُولَيَيْنِ بِاُمِّ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ وَفِى الرَّكْعَتَيْنِ الْاُخْرَيَيْنِ بِاُمِّ الْكِتَابِ، وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ وَيُطَوِّلُ فِى الرَّكْعَةِ الْاُولٰى مَالاَ يُطَوِّلُ فِى الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ، وَهٰكَذَا فِى الْعَصْرِ، وَهٰكَذَا فِى الصُّبْحِ.

55) Abdullah İbnu Ebi Katede babası Ebu Katade'den, (nakledereк şöyle demiştir.) Resûlullah (S.A.V.) öğle namazının ilk iki rek'atlarında **"Fatihatu'l-Kitab"** ile birer sure okur idi. Son iki rek'atlarda ise (sadece)

"Fatihatu'l-Kitab'ı" okurdu. (Bazen gizli okuduğu) âyet'i bize işittirirdi. Birinci rek'atını ikinci rek'atından daha uzun yapardı. İkindi ve sabah namazıda böyle olurdu. *(Bu Hadisi Buharı (776) ve Müslim (451) rivayet etmişlerdir.)*

YALNIZ NAMAZ KILARKEN REK'ATLARIN HEPSİNDE FATİHA'DAN SONRA SURE OKUNABİLECEĞİ BABI

٥٦) عَنْ نَافِعٍ؛ اَنَّ عَبْدَاللّٰهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ اِذَا صَلّٰى وَحْدَهُ، يَقْرَأُ فِى الْاَرْبَعِ جَمِيعًا، فِى كُلِّ رَكْعَةٍ بِاُمِّ الْقُرْاٰنِ وَسُورَةٍ مِنَ الْقُرْاٰنِ.

56) Nafi'i den, İbnu Umer (R.A.)'nun, yalnız namaz kıldığı zaman namazın dört rek'atının hepsinde, "ÜMMÜ'L-Kur'ân'ı" ve akabinde Kur'ân'dan bir sure okuduğunu haber verdi.

(Bu Hadisi Malik (1/79) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

KUR'ÂN'I EZBERLEYEMEYEN KİŞİNİN NASIL YAPMASI GEREKTİĞİ BABI

٥٧) عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ اَبِى اَوْفٰى؛ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ اِلَى النَّبِىِّ ﷺ ، فَقَالَ: اِنِّى لاَاَسْتَطِيعُ اَنْ آخُذَ مِنَ الْقُرْاٰنِ شَيْئًا فَعَلِّمْنِى مَايُجْزِئُنِى مِنْهُ، قَالَ: «سُبْحَانَ اللّٰهِ، وَالْحَمْدُلِلّٰهِ، وَلاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ، وَاللّٰهُ اَكْبَرُ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللّٰهِ الْعَلِىِّ الْعَظِيمِ .....»

57) Abdullah İbnu Ebi Evfa R.A. dan, şöyle dedi: Resûlullah S.A.V. e birisi gelib şöyle dedi: Ya Resulellah ben kur'an'dan hiç bir şey ezberleyemiyorum bana kıraatimin yerine geçecek birşey öğret ondan. Resûlullah S.A.V.

buyurdu ki: **Sübhanallah, ve'I- hamdu lillahı, ve la ilahe illallahu ve'llahu ekber, ve la havle ve la kuvvete illa billah'İI - aliyyi'l - a/im,** dersin, dedi......

(Bu Hadisi Ebu Da vud (832) ve İbnu Huzeyme (544) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

ÖĞLE VE İKİNDİ NAMAZLARINDAKİ KIRAAT BABI

٥٨) عَنْ اَبِى قَتَادَةَ؛ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِى الرَّكْعَتَيْنِ الْاُولَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَةٍ، وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ اَحْيَانًا، وَيَقْرَأُ فِى الرَّكْعَتَيْنِ الْاُخْرَيَيْنِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ.

58) Ebu Katade (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resulullah (S.A.V.) Öğle ve ikindi namazlarının ilk iki rek'atlarmda **"Fatihatu'l-Kitab'ı"** ve birer sure okur, bazen de bize (sırren okuduğu) âyet'i duyururdu. Son iki rek'atlarda ise sadece **"Fatihatu'l-Kitab'ı"** okurdu.

(Bu hadisi Beğavi (592) Buhari (759) ve Müslim (451) rivayet etmişlerdir.)

٥٩) عَنْ اَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ: اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِى صَلاَةِ الظُّهْرِ فِى الرَّكْعَتَيْنِ الْاُولَيَيْنِ فِى كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ ثَلاَثِينَ آيَةً، وَفِى الْاُخْرَيَيْنِ قَدْرَ خَمْسَ عَشْرَةَ آيَةً، اَوْ قَالَ: نِصْفَ ذٰلِكَ وَفِى الْعَصْرِ فِى الرَّكْعَتَيْنِ الْاُولَيَيْنِ فِى كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ قِرَاءَةِ خَمْسَ عَشْرَةَ آيَةً، وَفِى الْاُخْرَيَيْنِ قَدْرَ نِصْفَ ذٰلِكَ

59) Ebu Said El-Hudri (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resulullah (S.A.V.) öğle namazının ilk iki rek'atının her bir rekatında otuz

âyet kadar okur idi. Son iki rek'atlarda ise on beşer âyet kadar yahut bunun yarısı kadar. İkindi namazının ilk iki rek'atının her bir rek'atında on beş âyet kadar okurdu. Son iki rek'atlarda ise bunun yarısı kadar okurdu.

(Bu hadisi Müslim (452) rivayet etmiştir.)

ÖĞLE VE İKİNDİ NAMAZLARININ KIRAATLARININ SİRRİ OLACAĞI BABI

٦٠) عَنْ اَبِى مَعْمَرٍ قُلْتُ لِخَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ: أَكَانَ النَّبِىُّ ﷺ يَقْرَأُ فِى الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: قُلْتُ: بِأَيِّ شَىْءٍ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ قِرَائَتَهُ؟ قَالَ: بِاضْطِرَابِ لَحْيَتِهِ.

60) Ebu Ma'mer den, şöyle dedi: Habbab İbnu'1-Eret (R.A.) ya dedim ki: Resulullah (S.A.V.) öğle ve ikindi namazlarında okur muydu? "Evet" dedi: Ona "Peki okuduğunu neyden anlardınız!" dedim. "Sakalının oynamasından" dedi.

(Bu hadisi Buhari (761) rivayet etmiştir.)

AKŞAM NAMAZINDAKİ KIRAAT VE ONUN CEHRİ OLACAĞI BABI

٦١) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ قَالَ: اِنَّ اُمَّ الْفَضْلِ بِنْتَ الْحَارِثِ سَمِعَتْهُ وَهُوَ يَقْرَأُ: ﴿وَالْمُرْسَلاَتِ عُرْفًا﴾ فَقَالَتْ: يَابُنَىَّ لَقَدْ ذَكَّرْتَنِى بِقِرَائَتِكَ هٰذِهِ السُّورَةَ، اِنَّهَا لَآخِرُ مَاسَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ يَقْرَأُ بِهَا فِى الْمَغْرِبِ.

61) Abdullah İbnu Abbas (R.A.)'dan, şöyle dedi: (Bir defa anam) Ümmü'1-Fadl bintu'l-hadis, Ve'I-Murselati Urfen sûresini okuduğumu işitti. Bana dedi ki: "Ey yavrucuğum! Bu sûreyi okumakla bana Resûlullah (S.A.V.)'in bir akşam namazında en son olarak işittiğim okuyuşunu hatırlattın."

(Bu hadisi Buharı (763) ve Müslim (462) rivayet etmişlerdir.)

٦٢) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ ابْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ اَبِيهِ؛ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ يَقْرَأُ بِالطُّورِ فِى الْمَغْرِبِ.

62) Muhammed İbnu Cubeyr İbni Mut'im den, o da babası Cubeyr (R.A.)'dan, rivayet etti. Cubeyr (R.A.) şöyle dedi: Ben Resûlullah (S.A.V.)'in akşam namazında Ve'tturi sûresini okuduğunu işittim.

YATSI NAMAZINDAKİ KIRAAT VE ONUN CEHRİ OLACAĞI BABI

٦٣) عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ اَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَقْرَأُ فِى الْعِشَاءِ بِالشَّمْسِ وَضُحَاهَا وَنَحْوِهَا مِنَ السُّوَرِ.

63) Abdullah İbnu Bureyde den, o da babası Bureyde (R.A.)'dan, şöyle rivayet etti. Bureyde (R.A.) şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) yatsı namazında, Veşşemsi ve Duhaha'yı veya onun gibilerini okurdu.

(Bu hadisi Tirmizi (309) Nesei (2/173) ve Ahmed (5/355) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

CEMAATE NAMAZ KILDIRILACAGINDA NAMAZIN HAFİF TUTULACAĞI BABI

٦٤) عَنْ جَابِرٍ؛ قَالَ: كَانَ مُعَاذٌ يُصَلِّى مَعَ النَّبِىِّ ﷺ ثُمَّ يَأْتِى فَيَؤُمُّ قَوْمَهُ، فَصَلَّى لَيْلَةً مَعَ النَّبِىِّ ﷺ الْعِشَاءَ، ثُمَّ أَتَى قَوْمَهُ فَأَمَّهُمْ، فَافْتَتَحَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ، فَانْحَرَفَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ، ثُمَّ صَلَّى وَحْدَهُ وَانْصَرَفَ. فَقَالُوا لَهُ: أَنَافَقْتَ يَافُلاَنُ؟ قَالَ: لاَ وَاللّٰهِ، وَلآتِيَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ فَلأُخْبِرَنَّهُ. فَأَتَى رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللّٰهِ اِنَّا أَصْحَابُ نَوَاضِحَ، نَعْمَلُ بِالنَّهَارِ، وَاِنَّ مُعَاذًا صَلَّى مَعَكَ الْعِشَاءَ، ثُمَّ أَتَى فَافْتَتَحَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ. فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ عَلَى مُعَاذٍ، فَقَالَ: «يَامُعَاذُ أَفَتَّانٌ اَنْتَ؟ اِقْرَأْ بِكَذَا، وَاقْرَأْ بِكَذَا».

64) Cabir İbnu Abdullah (R.A.)'dan, şöyle dedi: Muaz İbnu Cebel her defa Resulullah'ın arkasında (yatsı) namazını kılar sonra kavmine (yâni Seleme oğullarına) gelir, onlara imamlık yapardı. Bir gece Resûlullah (S.A.V.) ile beraber yatsıyı kıldı. Sonra kavmine gelip, onlara imam oldu. Suretu'l-Bakara'dan başlayıp okumaya girişti. Bunun üzerine cemaatten bir kimse selam verip ayrıldı, sonra namazı yalnız başına kılıb çıktı. Namazdan sonra o kimseye: Ey fulan! Sen münafık mı oldun? dediler. O da: Hayır, münafık değilim. (Hele sabah olsun) Vallahi, Resûlullah (S.A.V.) huzuruna muhakkak gideceğim ve ona mutlaka bunu haber vereceğim dedi. Ertesi gün Resûlullah (S. A. V.)'e geldi ve şunları söyledi. "Yâ Resûlullah! Biz su çeker develer sahibiyiz. Bütün gün işimiz başında didiniriz, (yatsı olunca gelib namaz kılarız)

Muaz sizinle birlikte yatsıyı kıldı sonra geldi ve bize imam olup Suretu'l-Bakara'dan başlayıb okumağa kalktı." Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) Muaz'a dönüb: "Yâ Muaz! Sen dinden nefret ettirici misin! Fulan sûreyi oku, f ulan sûreyi oku!" buyurdu.

Sufyan der ki: Amre: Ebu'z-Zubeyr bize Cabir'den tahdis etti ki: Resûlullah (S.A.V.) **Veşşemsi** ve **Duhahe'yı. Ve'dduha'yı, Ve'1-leyli iza** yağşe'yı, **Ve sebbih isme Rabbike'l-a'la'yı** oku buyurmuştur, dedim. Bunun üzerine Amr: İşte bunlar gibi sûreler, cevabını verdi.

(Bu hadisi Buharı (701) ve Müslim (465) rivayet etmişlerdir.)

Bazıları bu hadis'i şerif de zikredilen kıyamda ki tahfifi ruku'da, ruku'dan sonra ki i'tidal'da, secde'de ve iki secde arasında da yapılacağını zannederek namazlarını ibtal edib başkalarını da ibtal ettirmektedirler. Binaenaleyh, din düşmanlarının namaz bir idmandır diyerek bu azim ibadetle istihza etmelerine sebeb olunmaktadır. Zira o şekilde kılınan namaz da beden eğitiminden de başka bir şey değildir. İleride rüku ve secde bahsinde bu mevzuya temas edilecektir.

SABAH NAMAZINDAKİ KIRAAT VE ONUN CEHRİ OLACAĞI BABI

٦٥) عَنْ اَبِى بَرْزَةَ الْاَسْلَمِىِّ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَقْرَأُ فِى الْفَجْرِ مَابَيْنَ السِّتِّينَ اِلَى الْمِائَةِ آيَةً.

65) Ebu Berze (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) sabah namazında altmış ile yüz âyet kadar okurdu dedi.

(Bu hadisi Müslim (461) rivayet etmiştir.)

٦٦) عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ؛ قَالَ: اِنَّ النَّبِىَّ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِى الْفَجْرِ بِقٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ، وَكَانَ صَلاَتُهُ بَعْدُ، تَخْفِيفًا.

66) Cabir Ibnu Semure (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) sabah namazında, Kaf **ve'1-Kur'âni'l-mecid** sûresini okurdu. Sabah namazından sonraki namazlarını daha hafif kıldırırdı.*(Bu hadisi Müslim (458) rivayet etmiştir.)*

İMAMA RUKUDA YETİŞENİN REKATININ OLMADIĞI BABI

٦٧) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ؛ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: «اِذَا ثُوِّبَ لِلصَّلاَةِ فَلاَ تَأْتُوهَا وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ، وَأْتُوهَا وَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ، فَمَا اَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَاَتِمُّوا»

67) Ebu Hureyre (R.A.)'dan:

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Namaz için kamet getirildiğinde sakın namaza koşarak gelmeyin. Namaza yavaş yavaş sekinetten ayrılmayarak geliniz. İmama (kavuştuğunuz yerde ona uyun) yetişebildiğinizi onunla kılın, yetişemediğiniz kısımda (kendiniz) tamamlayın."

(Bu hadisi Buhari (636) ve Müslim (602) rivayet etmişlerdir.)

Bu hadisi şerif imama nerede yetişilirse yetişilsin yetişemediği kısmın memun tarafından tamamlanacağına delalet eder.

٦٨) عَنِ الْاَعْرَجِ؛ عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: لاَيُجْزِئُكَ اِلاَّ اَنْ تُدْرِكَ الْاِمَامَ قَائِمًا.

A'rac (R. H.) Ebu Hureyre'nin şöyle dediğini rivayet etti: imama kıyamda kavuşmadan (ki yapılan rüku o rekatın için) yetirli değildir.

(Bu eseri Buharı kıraatu helfel-1-imam isimli cüzünde (131) hasen bir senedle rivayet etmiştir.)

٦٩) عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ هُرْمُزٍ قَالَ: قَالَ اَبُو سَعِيدٍ (الْخُدْرِيّ) رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: لاَيَرْكَعُ اَحَدُكُمْ حَتّٰى يَقْرَأَ بِاُمِّ الْقُرْاٰنِ.

69) Abdurrahman İbnu Hürmüz (R.H.)'dan, şöyle dedi:

Ebu Said el-Hudri dedi ki: Sizden biriniz Ummu'l-Kur'an'ı (Fatihayı) okuman rüku etmesin (zira o rekat tamam değildir).

(Bu eseri Buhari kıraat u halfel-İmam isimli eserinde (133) hasen bir senedle rivayet etmiştir.)

RUKU'YA GİDİLECEĞİ ZAMAN ELLERİ OMUZLAR HİZASINA VARDIRINCA YA KADAR KALDIRMA BABI

٧٠) عَنْ سَالِمٍ، عَنْ اَبِيهِ؛ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ اِذَا افْتَتَحَ الصَّلاَةَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتّٰى يُحَاذِيَ مَنْكِبَيْهِ، وَقَبْلَ اَنْ يَرْكَعَ، وَاِذَا رَفَعَ مِنَ الرُّكُوعِ، وَلاَ يَرْفَعُهُمَا بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ.

70) Salim babası Abdullah (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.)'i namaza başladığı zaman, ruku'a gitmezden evvel ve birde ruku'dan doğrulduğu zaman ellerini omuzları hizasına vardırıncaya kadar kaldırdığını gördüm. İki secde arasında (ellerini) kaldırmazdı.

(Bu hadisi Buhari (735) Müslim (390) Ebu Davud (721) Tirmizi (255) Nesei (2/126) ve İbnu Mace (858) rivayet etmişlerdir.)

Ruku'a giderken ve ruku'dan kalkarken el kaldırma hadisi Resûlullah (S. A. V.)' den sabit olan bir ameldir. Bu Ümmetin âlim'lerinin cemi'si bu amelin subutunda ve tatbikinde ittifak etmişlerdir. Sadece Ehli-Rey muhalefet ederek bütün Ümmetin ittifakından ayrılmışlardır.

Bu hadisi Allah Resûlullah'dan elliye yakın sahabe rivayet etmişlerdir. Buhari Ehli Rey'in bu muhalefetine dayanamıyarak bu mevzuda **"Refu'I-yedeyn fi'ssalat"** namazda elleri kaldırma diye bir risale te'lif etmiştir. Bu Risale Pakistan'da basılmıştır.

Bu hadisi rivayet eden sahabelerden bazıları şunlardır. İbnu Umer, Malik İbnu'l-Huveyris, Enes İbnun Malik, Vail İbnu Hucr, Ebu Hureyre, ebu Humeyd es-Saidi, Ebu Bekr, Umer İbnu'l-Hattab, Usman İbnu Affan, Ali İbnu Ebi Talib, Sehl İbnu Sa'd, Muhammed İbnu Mesleme, Ebu Katade, Cabir İbnu Abdullah, İbnu Abbas, Umeyr İbnu Habib, Ebu Musa el-Eşari, Ebu Useyd, Abdullah İbnu Zubeyr, Ebu Said, Ümmü Darda, bizim şu ana kadar toparlaya bildiğimiz bu kadar Allah nasib ederse bu mevzuda bir risale yazmayı düşünüyoruz.

RUKU'DA ELLERİN DİZKAP AKLARIN ÜZERİNE KONULACAĞI VE BUNUN EMİR OLDUĞU BABI

٧١) عَنْ اَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: سَمِعْتُ مُصْعَبَ بْنَ سَعْدٍ يَقُولُ صَلَّيْتُ اِلَى جَنْبِ اَبِي فَطَبَّقْتُ بَيْنَ كَفَّيَّ ثُمَّ وَضَعْتُهَا بَيْنَ فَخِذَيَّ، فَنَهَانِي اَبِي وَقَالَ: كُنَّا نَفْعَلُهُ فَنُهِينَا عَنْهُ وَاُمِرْنَا اَنْ نَضَعَ اَيْدِينَا عَلَى الرُّكَبِ.

71) Ebu Ya'fur, Mus'ab İbnu Sa'd-ı şöyle derken işittiğini rivayet etti:

Babamın yanında namaz kıldım, (rüku'da) avuçlarımı bir

birine bitiştirib iki baldırımın arasına koydum. (Bu hareketimi gören) babam beni bundan nehyetti. Dedi ki: Biz bunu yapıyorduk. Fakat sonra bunu yapmaktan nehyolunduk. Ve ellerimizi diz kapakların üzerine koymakla emrolunduk.

(Bu hadisi Buharı (790) ve Müslim (535) rivayet etmişlerdir.

٧٢) عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ قَالَ: اِجْتَمَعَ اَبُو حُمَيْدٍ وَاَبُو اُسَيْدٍ وَسَهْلُ بْنُ سَعْدٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ، فَذَكَرُوا صَلاَةَ رَسُولِ اللّهِ ﷺ، فَقَالَ اَبُو حُمَيْدٍ: اَنَا اَعْلَمُكُمْ بِصَلاَةِ رَسُولِ اللّهِ ﷺ : اِنَّ رَسُولَ اللّهِ ﷺ رَكَعَ فَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، كَاَنَّهُ قَابِضٌ عَلَيْهِمَا، وَوَتَّرَ يَدَيْهِ فَنَحَّاهُمَا عَنْ جَنْبِهِ.

72) Abbas İbnu Sehl'den, şöyle dedi:

"Ebu Humeyd, Ebu Useyd, Sehl İbnu Sa'd ve Muhammed İbnu Mesleme toplanarak Resûlullah (S.A.V.)'in namazını müzakere ettiler. Ebu Humeyd dedi ki: "Resûlullah (S.A.V.)'in namazını en iyi bileniniz benim. Resûlullah (S.A.V.) ruku'a vardı, dizkapaklarını tutar gibi ellerini dizkapaklarının üzerine koydu. Kollarını gerdi ve koltuklarını kaldırdı."

(Bu hadisi Ebu Davud (734) ve Tirmizi (260) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

RUKU'DA EL PARMAKLARININ DİZKAPAKLARIN ÜZERİNDE AÇILACAĞI BABI

٧٣) عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ عَنْ اَبِيهِ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ كَانَ اِذَا رَكَعَ فَرَّجَ بَيْنَ اَصَابِعِهِ.

73) Alkame't-İbnu Vail babasından şöyle rivayet etti: Resûlullah (S.A.V.) Ruku'a gittiği zaman (dizkapaklarının üstünde) parmaklarını açardı.

(Bu hadisi Hakim (1/224) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

RUKU'DA BELİN DÜMDÜZ TUTULACAĞI BABI

٧٤) عَنْ رَاشِدٍ؛ قَالَ: سَمِعْتُ وَابِصَةَ بْنَ مَعْبَدٍ؛ يَقُولُ: رَاَيْتُ رَسُولَ اللّهِ ﷺ يُصَلِّي، فَكَانَ اِذَا رَكَعَ سَوَّى ظَهْرَهُ، حَتَّى لَوْ صُبَّ عَلَيْهِ الْمَاءُ لاَسْتَقَرَّ.

74) Raşid, Vabisa (R.A.)'yıı şöyle derken işittiğini rivayet ediyor: Resûlullah (S.A.V.)'i namaz kılarken gördüm. Ruku'ya gitiği zaman belini dümdüz yaptı. Öyle ki üzerine su dökülse belinde eyleşirdi.

(Bu Hadisi İbnu Mace (872) Taberani Kebirde (12781) veSağirda (1/31) Ahmedin oğlu Abdullah 'da Müsnedih zevaidinde sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

RUKU'DA BAŞ'IN BEL İLE BERABER DÜMDÜZ TUTULACAĞI BABI

٧٥) عَنْ اَبِى حُمَيْدٍ السَّاعِدِىِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّهِ ﷺ اِذَا قَامَ اِلَى الصَّلاَةِ .... ثُمَّ يَرْكَعُ وَيَضَعُ رَاحَتَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، ثُمَّ يَعْتَدِلُ فَلاَ يَصُبُّ رَأْسَهُ وَلاَ يُقْنِعُ.

75) Ebu Humeyd Essaidi (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) namaza durduğu zaman .... (Hadisin burasını zikrettikten sonra şöyle devam etti). Sonra ruku'ya gitti ve ellerini dizkapaklarının üstüne koydu. Sonra başını ne aşağı sarkıttı ne de yukarı kaldırdı. (Yani beli ile başını aynı hizada dümdüz tuttu.)

(Bu hadisi Ebu Davud (730) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

RUKU'DAKİ ZİKRİN BEYANI BABI

٧٦) عَنْ حُذَيْفَةَ اَنَّهُ صَلَّى مَعَ النَّبِىِّ ﷺ فَكَانَ يَقُولُ فِى رُكُوعِهِ: «سُبْحَانَ رَبِّىَ الْعَظِيمِ ....»

76) Huzeyfe (R.A.)'dan, Resûlullah (S.A.V.) ile namaz kılıp, Resûlullah (S.A.V.)'in rukusunda, **"Subhane Rabbiye'I-Azim"** dediğini rivayet etti.

(Bu hadisi Ebu Davud (871) ve Tirmizi (262) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٧٧) عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يُكْثِرُ اَنْ يَقُولَ فِى رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: «سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِى، يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ».

77) **Aişe (R.A.)'dan, şöyle dedi:**

Resûlullah (S.A.V.) **rüku'unda ve sucudunda: "Subhaneke ellahumme! Rabbena ve bihamdike ellahumme-gfirli."** Teşbih ve istiğfarını çokça söylerdi. (Resûlullah bunu demekle) Kur'ân'a imtisal ediyordu.

(Bu hadisi Buhari (794) Müslim (484) Ebu Davud (877) ve Nesei (2/190) rivayet etmişlerdir.)

٧٨) عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ الشِّخِّيرِ؛ اَنَّ عَائِشَةَ نَبَّأَتْهُ: اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِى رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ».

78) Aişe (R. A.) şöyle haber verdi:

Resûlullah (S.A.V.) ruku'sunda ve sucudunda: **Subbuhun kuddûsun. Rabbul melaiketi ve'r-ruh** derdi.

(Bu hadisi Müslim (487) Ebu Davud (827) Nesei (2/224) rivayet etmişlerdir.)

RUKU'DA Kİ İTMİ'NAN-IN FARZİYYETİNİN BEYANI BABI

٧٩) عَنْ اَنَسٍ؛ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ قَالَ: «اَتِمُّوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ، فَوَاللّٰهِ اِنِّى لاَرَاكُمْ مِنْ بَعْدِ ظَهْرِى، اِذَا مَارَكَعْتُمْ وَاِذَا مَاسَجَدْتُمْ».

79) Enes (R.A.)'dan, (şöyle dedi):

Resûlullah (S.A.V.) "Ruku'u ve sucud'u tastamam yapınız. Allah'a yemin ederim ki rüku, ettiğinizde ve secdeye vardığınız zaman ben sizleri muhakkak arkamdan da görüyorum" buyurdu.

(Bu hadisi Buhari (741) ve Müslim (425) rivayet etmişlerdir.)

RUKU'NUN VE SUCUD'UN NASIL TAMAM OLDUĞU BABI

٨٠) عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ؛ قَالَ: رَمَقْتُ الصَّلاَةَ مَعَ مُحَمَّدٍ ﷺ فَوَجَدْتُ قِيَامَهُ فَرَكْعَتَهُ، فَاعْتِدَالَهُ بَعْدَ رُكُوعِهِ، فَسَجْدَتَهُ، فَجَلْسَتَهُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، فَسَجْدَتَهُ، فَجَلْسَتَهُ مَابَيْنَ التَّسْلِيمِ وَالْاِنْصِرَافِ، قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ.

80) Bera İbnu Azib (R.A.)'dan, şöyle dedi: Muhammed (S.A.V.) ile birlikte kılınan namazı gözetleyip dikkat ettim. Kıyamını, ruku'unu, ruku'dan sonraki itidalini, secdesini, iki secde arasındaki oturuşunu, tekrar secdesini ve selam vermekle kalkıp gitmesi arasındaki oturuşunu takriben müsavi buldum.

(Bu hadisi Müslim (471) rivayet etmiştir.)

RUKU'SUNU VE SUCUD'UNU TAM YAPMAYAN ADAMA RESÛLULLAH'IN NAMAZINI İADE ETTİRMESİ BABI

٨١) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِىِّ ﷺ ، فَرَدَّ النَّبِىُّ ﷺ فَقَالَ: «اِرْجِعْ فَصَلِّ فَاِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»، فَصَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِىِّ ﷺ فَقَالَ: «اِرْجِعْ فَصَلِّ فَاِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ» (ثَلاَثًا) فَقَالَ: وَالَّذِى بَعَثَكَ بِالْحَقِّ فَمَا اُحْسِنُ غَيْرَهُ فَعَلِّمْنِى. قَالَ: «اِذَا قُمْتَ اِلَى الصَّلاَةِ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ مَاتَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْاٰنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ افْعَلْ فِى صَلاَتِكَ كُلِّهَا».

81) Ebu Hureyre (R. A.) 'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) mescide girdi derken biride girip namaz kıldı. Sonra Resûlullah (S.A.V.)'e gelip selam verdi. Resûlullah (S.A.V.) selamını aldıktan sonra: Adama "Dönde namazım yeniden kıl." Çünkü sen namaz kılmadın buyurdu. O kimse namazını yemden kılıp Resûlullah'ın yanına gelip selam verdi. Resûlullah (S.A.V.) selamım aldıktan sonra tekrar adama "Namazını yeniden kıl çünkü sen namaz kılmadın" buyurdu. (Bunu üç kere tekrar etti.) Nihayet o kimsem Seni hak ile yollayan Allah'a yemin ederim ki, bunun başka türlüsünü bilmiyorum. Bana (doğrusunu) öğret dedi.

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Namaza durduğun vakit ihram tekbirini al, sonra ne kadar kolayına gelirse o kadar Kur'ân oku. Sonra ruku'a varıp ta mut'main oluncaya kadar dur. Sonra başını kaldırıp ayakta doğruluncaya kadar dur.

Sonra secdeye var ve mut'main oluncaya kadar kal. Sonra başını kaldırıp ta mut'main oluncaya kadar otur. Sonra tekrar secdeye var ta mut'main oluncaya kadar kal. Sonra bunu namazının hepsinde (böyle) yap."

(Bu hadisi Buharı (793) Müslim (397) Ebu Davud (856) Tirmizi (303) Nesei (2/124) ve İbnun Mace (1060) rivayet etmişlerdir.)

RUKU'SUNU VE SUCUD'UNU TAM YAPMAYANIN NAMAZININ BATIL, KENDİSİNİNDE MİLLET'İ-MUHAMMED'DEN GAYRI BİR MİLLET ÜZERE ÖLECEĞİ BABI

٨٢) عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ: رَأَى حُذَيْفَةُ رَجُلاً لاَيُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ قَالَ: مَاصَلَّيْتَ وَلَوْ مُتَّ مُتَّ عَلَى غَيْرِ الْفِطْرَةِ الَّتِى فَطَرَاللّٰهُ مُحَمَّدًا ﷺ

82) Süleyman, Zeyd İbnu Vehb'i şöyle derken işittiğini rivayet ediyor:

Huzeyfe (R. A.) Rüküşünü ve sucudunu tam yapmayan bir adam gördü. Adama, sen namaz kılmadın. Eğer (bu halinle yani bu namaz kılışınla) ölmüş olsaydın, Allah'ın Resulünü yaratmış olduğu fıtrattan gayrı bir fıtrat üzere ölürdün dedi.

(Bu hadisi Buharı (791) rivayet etmiştir.) Ahmed İbnu Hanbel'in rivayetinde ise şöyle bir ziyadelik vardır.

قَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ: مُنْذُ كَمْ هٰذِهِ صَلاَتُكَ؟ قَالَ: مُنْذُ اَرْبَعِينَ سَنَةً. فَقَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ: مَاصَلَّيْتَ مُنْذُ اَرْبَعِينَ سَنَةً وَلَوْ مُتَّ وَهٰذِهِ صَلاَتُكَ لَمُتَّ عَلَى غَيْرِ الْفِطْرَةِ الَّتِى فُطِرَ عَلَيْهَا مُحَمَّدٌ ﷺ

Huzeyfe (R.A.) (Rüküşünü ve sucudunu tam yapmayan) adama şöyle dedi: Ne zamandan beri bu namazı böyle kılıyorsun? Adam kırk seneden beri böyle kılıyorum (diye cevab) verdi. Huzeyfe yeniden adama sen kırk seneden beri lamaz kılmamışsın. Eğer bu namaz kılışınla ölmüş olsaydın, Muhammed (S.A.V.) yaratıldığı fıtrattan gayrı bir fıtrat üzere ölürdün dedi.

(Bu hadisi Ahmed (5/384) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

٨٣) عَنْ اَبِى عَبْدِاللّٰهِ الْاَشْعَرِىِّ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ رَأَى رَجُلاً لاَيُتِمُّ رُكُوعَهُ وَيَنْقُرُ فِى سُجُودِهِ وَهُوَ يُصَلِّى فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «لَوْ مَاتَ عَلَى حَالِهِ هٰذِهِ مَاتَ عَلَى غَيْرِ مِلَّةِ مُحَمَّدٍ ﷺ»، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «مَثَلُ الَّذِى لاَيُتِمُّ رُكُوعَهُ وَيَنْقُرُ فِى سُجُودِهِ مَثَلُ الْجَائِعِ يَأْكُلُ التَّمْرَةَ وَالتَّمْرَتَانِ لاَتُغْنِيَانِ عَنْهُ شَيْئًا». قَالَ اَبُو صَالِحٍ: قُلْتُ لأَبِى عَبْدِاللّٰهِ مَنْ حَدَّثَ بِهَذَا عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ ؟ قَالَ: أُمَرَاءُ الْاَجْنَادِ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ وَشُرَحْبِيلُ بْنُ حَسَنَةَ سَمِعُوهُ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ

83) Ebu Abdullah El-Eş'ari (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) Ruku'sunu tam yapmayan ve sucud'unu tavuğun mısır tanelemesi gibi yapan birini gördü.

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Eğer bu adam şu hali (yâni namaz kılışı) üzere ölseydi, Millet'i-Muhammed'den gayrı bir millet üzere ölürdü." Ve sonra şöyle dedi: "Ruku'sunu tam yapmayan, sucud'unu tavuğun mısır tanelemesi gibi yapanın misali, aç birisinin bir veya iki tane hurma yemesi nasıl açlığını

gidermez ise, (rüku 'sunu vesucud'unu tam yapmayan da namaz kılmamıştır.)"

Ravi Ebu Salih dediki: Ebu Abdullah'a bu hadisi Resûlullah'dan kendisine kimin rivayet ettiğini sordum. Dediki: **Umeraul-Ecnad** (yani **Filistin, Ürdün, Humus, Kansirin, Şam)** vilayetlerinin emirleri olan Amr İbnu'1-As, Halid Îbnu'l-Velid, Şurahbil İbnu Hasene, Resûlullah'dan işitmişler dedi.

(Bu hadisi İbnu Huzeyme (665) Beyhaki Sünende (2/89) Taberani Kebirde Ebu Ya 'la Musnedin 'de hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

RUKU'DAN KALKARKEN "SEMIALLAH'U LİMEN HAMİDEH" DENİLECEĞİ BABI

٨٤) عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ: اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ .... اِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، فَقَالَ: سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ.

84) Malik İbnu'l-Huveyris (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) Ruku'dan başını kaldırdığı zaman **"Semiallah'u limen hamideh" derdi.**

(Bu hadisi Müslim (391) rivayet etmiştir.)

RUKU'DAN KALKARKEN ELLERİN OMUZLAR HİZASINA VARINCAYA KADAR KALDIRILACAĞI BABI

٨٥) عَنْ سَالِمٍ، عَنْ اَبِيهِ؛ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ اِذَا افْتَتَحَ الصَّلاَةَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِىَ مَنْكِبَيْهِ، وَقَبْلَ اَنْ يَرْكَعَ، وَاِذَا رَفَعَ مِنَ الرُّكُوعِ، وَلاَ يَرْفَعُهُمَا بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ.

85) Salim babası Abdullah'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.)'in namaz kılışını gördüm. Resûlullah (S.A.V.) namaza başladığı zaman, ruku'a gitmeden evvel ve birde ruku'dan doğrulduğu vakit ellerini omuzları hizasına vardırıncaya kadar kaldırırdı. İki secde arasında ise kaldırmazdı.

(Bu hadisi Buhar i (735) Müslim (390) Ebu Davud (721) Tirmizi (255) Nesei (2/126) ve İbnu Mace (858) rivayet etmişlerdir.)

İMAM'LA NAMAZ KILANIN YALNIZ "ELLAHUMME RABBENA VE LEKE'L-HAMD DİYECEĞİ BABI

٨٦) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «اِذَا قَالَ الْاِمَامُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اَللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، فَاِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلاَئِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَاتَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».

86) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: İmam (başını rukudan kaldırırken) **Semi'allahu limenhamideh** dediği zaman, sizde **Ellahumme rabbena leke'l-hamdu** deyiniz. Zira kimin bu kavli, Meleklerin kavline muvafakat ederse yapmış olduğu günahlar mağfiret olunur.

(Bu Hadisi Buhari (796) ve Mustim (409) rivayet etmişlerdir.)

RUKU'DAN BELİNİ DOGRULTMAYANIN NAMAZININ YETERLİ OLMADIĞI BABI

٨٧) عَنْ اَبِى مَسْعُودٍ الْاَنْصَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتُجْزِئُ صَلاَةٌ لاَيُقِيمُ الرَّجُلُ فِيهَا صُلْبَهُ فِى الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ».

87) Ebu Mesude'l-Ensari (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Ruku'dan ve secde'den belini doğrultmayanın namazı yeterli değildir."

(Bu hadisi Ebu Da vud (855) Tirmizi (265) İbnu Mace (870) îbnuHibban (501) veAhmed' (4/122) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

BAŞI İMAMDAN ÖNCE KADIRMANIN YASAK OLDUĞU BABI

٨٨) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ؛ قَالَ: قَالَ مُحَمَّدٌ ﷺ : «اَمَا يَخْشَى الَّذِى يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْاِمَامِ اَنْ يُحَوِّلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ»

88) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Muhammed (S.A.V.) buyurdu ki: "Başını imamdan evvel kaldıran, Allah'ın onun başını eşek başına tahvil etmesinden korkmaz mı?"

(Bu hadisi Buhari (691) ve Müslim (427) rivayet etmişlerdir.)

RUKU'DAN KALKTIKTAN SONRA ELLERİ TEKRAR GÖĞSÜN ÜZERİNE KOYMA BABI

٨٩) عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِىَّ ﷺ حِينَ كَبَّرَ رَفَعَ يَدَيْهِ حِذَاءَ اُذُنَيْهِ ثُمَّ حِينَ رَكَعَ ثُمَّ حِينَ قَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ» رَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُهُ مُمْسِكًا يَمِينَهُ عَلَى شِمَالِهِ فِى الصَّلاَةِ.

89) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.)'i namaz için tekbir aldığı vakit, ellerini kulakları hizasına kadar kaldırdığını ve sonra ruku'ya giderken

ve sonra **Semiallahu limen hamideh** deyip rukudan kalkarken de aynı şeyi yaptığını ve kıyamda da sağ eliyle sol elini tuttuğunu gördüm.

Bu hadisi Ahmed (4/318) hasen bir senedle rivayet etmiştir.

izah

Bu Hadis'i Şerif, Resûlullah (S.A.V.)'in **"iftitah" tekbirinden ve "ruku'dan" sonraki "kıyam"** halinde ellerini göğsünün üzerine bağladığım ifade ediyor. Zira göğsün üzerine el koyma, **"iftitah"** tekbirinden sonraki kıyama hass olsaydı, hemen iftitah tekbirinden sonra ellerini göğsünün üzerinde bağladı diye ifade etmesi gerekirdi. İftitah tekbirinden sonra zikretmeyip, ruku'dan sonra bu hareketi tek isim altında, ruku'dan kalktıktan sonra "kryam'da" sağı ile solunu tuttuğunu gördüm demesi, çok sarih bir ifade'i kelamdır.

Zira asıl olanda budur. Hem rukudan kalktıktan sonra eller salıverilecek diye zayıf'da olsa bir rivayet mevcud değildir. Resûlullah (S.A.V.)'den gelen hadislerin cemi'si namazda kıyam halinde ellerin göğsün üzerine konulacağına delalet ediyor.

RESÛLULLAH (S.A.V.)'İN ZAMANINDA İNSANLARIN KIYAMDA ELLERİNİ GÖĞÜSLERİNİN ÜZERİNE KOYMAKLA EMROLUNDUKLARI BABI

٩٠) عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ؛ كَانَ النَّاسُ يُؤْمَرُونَ اَنْ يَضَعَ الرَّجُلُ الْيَدَ الْيُمْنٰى عَلَى ذِرَاعِهِ الْيُسْرٰى فِى الصَّلاَةِ.

90) Sehl İbnu Sa'd (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) (Resûlullah (S.A.V.)'in zamanında) İnsanlar namazlarının (kıyamında) sağ ellerini sol kollarının üzerine koymakla emrolunurlardı.

(Bu hadisi Buharı (740) ve Malik (1/159) rivayet etmişlerdir.)

٩١) عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اِذَا كَانَ قَائِمًا فِى الصَّلاَةِ قَبَضَ بِيَمِينِهِ عَلٰى شِمَالِهِ.

91) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.)'i namazda kıyamda iken, sağ eliyle sol elini kabzettiğini gördüm.

(Bu hadisi Ahmed (4/316) veNesei(2/125)sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

RUKU'DAN KALKTIKTAN SONRAKİ DUA BABI

٩٢) عَنِ ابْنِ اَبِى اَوْفٰى: قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اِذَا رَفَعَ ظَهْرَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، اَللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مِلْءُ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ، وَمِلْءُ مَاشِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ. اَللَّهُمَّ طَهِّرْنِى بِالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ. اَللَّهُمَّ طَهِّرْنِى مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْوَسَخِ».

92) İbnu Ebi Evfa (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) belini ruku'dan kaldırdığı zaman (şu sözleri) söylerdi: **Semiallahu limen hamideh. Ellahumme! Rabbena leke'1-hamd. Mil'u-s-semavati ve mil'u-1-ard. Ve mîl'u ma şi'te min şey'in ba'd. Ellahumme! Tahhirni bi's-selci ve'1-beredi ve'1-mai'l-barid. Ellahumme! Tahhirni mine'z-zunubi ve'1-hataye kemayunekka's-sevbu'l-ebyadu mine'l-vesahi.**

Ey Allah'ım! Hamd sana mahsustur. Hem gök dolusu, yer dolusu ve bunlardan öte ne yaratmayı diledinse hepsinin dolusu hamd!

Ey Allah'ım! Beni kar ile dolu ile ve soğuk su ile tertemiz eyle! Ey Allah'ım! Beni günahlardan ve hatalardan, beyaz kumaş kirden nasıl temizlenirse öyle temizle.

(Bu hadisi Müslim (476) rivayet etmiştir.)

٩٣) عَنْ اَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: «رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مِلْءُ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ، وَمِلْءَ مَاشِئْتَ مِنْ شَىْءٍ بَعْدُ، اَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، اَحَقُّ مَاقَالَ الْعَبْدُ، وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ: اَللَّهُمَّ لاَمَانِعَ لِمَا اَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِىَ لِمَا مَنَعْتَ وَلاَ يَنْفَعُ ذَ الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ».

93) Ebu Said El-Hudri (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) başını ruku'dan kaldırdığında şöyle derdi. **Rabbena leke'l-hamd. Mil'u-s-semavati ve'l-ard. Ve mil 'u ma'şite min şey'in ba'd. Ehle's-sena'i ve'l-mecd. Ehakku ma kale'l-abdu ve kulluna leke abdun. Ellahumme! La mani'a Uma a'teyte ve la mu'tiye limâ mena'te. Ve la yenfe'u ze'1-ceddi mine'l-ceddu.**

Ey Rabbimiz olan Allah! Hamd sana mahsustur. Hem gökler dolusu, yerler dolusu ve bunlardan öte ne yaratmağı diledinse hepsinin dolusu hamd. Senaya, mecde layık olan Allah'ım! Her hangi bir kulun ^ki hepimiz de sana kuluz- en muhik olarak söylediğisöz: Allah'ım! Verdiğine mani' olacak yok, vermediğini verecek yok. Taat ve rızana bedel hiç bir bahtiyara kendi bahtının yar olacağı yok.

(Bu hadisi Müslim (477) rivayet etmiştir.)

٩٤) عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ الزُّرَقِىِّ قَالَ: كُنَّا يَوْمًا نُصَلِّى وَرَاءَ النَّبِىِّ ﷺ فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ»، قَالَ رَجُلٌ وَرَاءَهُ: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ. فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: «مَنِ الْمُتَكَلِّمُ؟»، قَالَ: اَنَا. قَالَ: «رَأَيْتُ بِضْعَةً وَثَلاَثِينَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَهَا اَيُّهُمْ يَكْتُبُهَا اَوَّلُ».

94) Refa'at İbnu Rafi'i (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Biz bir gün Resûlullah (S.A.V.)'in arkasında namaz kılıyorduk. Başını rukudan kaldırdığında, **Semiallahu limen hamideh** dedi. Arkasından birisi **"Rabbena ve leke'1-hamd, hamden kesiran tayyiben mubareken fih"** dedi. Namaz bittikten sonra konuşanın kim olduğunu sordu. O kelimeleri söyleyen adam, benim dedi. Resûlullah (S.A.V.) buyurdular ki otuz küsur tane melek gördüm ben evvel yazacağım diye birbirleriyle yarış ediyorlardı.

(Bu hadisi Buharı (799) ve Ahmed (4/316) rivayet etmişlerdir.)

RUKUDAN KALKTIKTAN SONRAKİ İTİDALIN KEYFİYETİ BABI

٩٥) عَنْ اَنَسٍ: اِنِّى لاَ آلُو اَنْ اُصَلِّىَ بِكُمْ كَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّى بِنَا. قَالَ: فَكَانَ اَنَسٌ يَصْنَعُ شَيْئًا لاَأَرَاكُمْ تَصْنَعُونَهُ؛ كَانَ اِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ انْتَصَبَ قَائِمًا حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ: قَدْ نَسِىَ، وَاِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ مَكَثَ، حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ قَدْ نَسِىَ.

95) Enes (R.A.)'dan,

Resûlullah (S.A.V.)'i bize nasıl namaz kıldırırken gördüysem sizede öylece namaz kıldırmaktan vazgeçmeyeceğim dedi:

Enes'in namazım ta'rif eden ravi sabit İbnu Eşlem El-Bunani şöyle dedi: Enes (R. A.) sizi yaparken görmediğim bir şey yapardı ki: Başını rüku 'dan kaldırdığı vakit gören secde etmeği unuttu diyecek kadar ayakta dikilirdi. Başını secdeden kaldırdığı vakit iki secde arasında gören (ikinci secdeye gitmeyi) unuttu diyecek kadar dururdu.

(Bu hadisi Buhar i (800) ve Müslim (472) rivayet etmişlerdir.)

İMAMA MÜTABAAT ETMEK VE HAREKETLERİ İMAMDAN SONRA YAPMAK BABI

٩٦) عَنِ الْبَراءِ؛ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ لاَيَحْنُوا اَحَدٌ مِنَّا ظَهْرَهُ حَتَّى نَرَاهُ قَدْ سَجَدَ.

96) Bera İbnu Azib (R. A.) 'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) ile beraber namaz kılardıkta hiç birimiz, onu secdeye varmış olarak görmemize kadar belini bükmezdi. *(Bu hadisi Buhari (811) ve Müslim (474) rivayet etmişlerdir.)*

İMAM OTURARAK NAMAZ KILDIĞINDA CEMAATINDA OTURACAĞI BABI

٩٧) عَنِ الزُّهْرِيّ؛ قَالَ: سَمِعْتُ اَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: سَقَطَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ فَرَسٍ، فَجُحِشَ شِقُّهُ الْاَيْمَنُ، فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ نَعُودُهُ، فَحَضَرَتِ الصَّلاَةُ، فَصَلَّى بِنَا قَاعِدًا، فَصَلَّيْنَا وَرَائَهُ قُعُودًا، فَلَمَّا قَضَى الصَّلاَةَ قَالَ:

«اِنَّمَا جُعِلَ الْاِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَاِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَاِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَاِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَاِذَا قَالَ: سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَاِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا اَجْمَعُونَ».

97) Zuhri dedi ki: Enes Ibnu Malik'ten işittim şöyle diyordu: Resûlullah (S.A.V.) bir gün beygirden düştü de sağ yanı sıyrıldı. Biz hasta ziyareti yapmak için huzuruna girdik. Derken namaz vakti geldi. Resûlullah (S.A.V.) bize oturarak namaz kıldırdı. Biz de onun arkasında oturarak namaz kıldık. Namazı bitirdiği vakit şöyle buyurdu:

İmam ancak kendisine uyulsun diye imam yapılmıştır. Öyle olunca o tekbir aldığı zaman sizde tekbir alınız. O secdeye vardığı vakit siz de secdeye varınız. O kalktığında sizde kalkınız. **O Semi Allahu limen hamideh** dediği zaman sizler, **Rabbena leke'1-hamd** deyiniz. O oturduğu halde namaz kıldığı vakit hepiniz oturarak kılınız. *(Bu hadisi Buharı (688) ve Müslim (411) rivayet etmişlerdir.)*

SECDEYE GİDİŞ BABI

٩٨) عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «لاَتُتِمُّ صَلاَةُ لأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ .... ثُمَّ يَرْكَعَ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ، ثُمَّ يَقُولُ سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، حَتَّى يَسْتَوِيَ قَائِمًا، ثُمَّ يَقُولُ: اَللّٰهُ اَكْبَرُ، ثُمَّ يَسْجُدُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ ....

98) Rifaa İbnu Rafi'i (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: İnsanlardan hiç birisinin namazı tamam olmaz...........Sonra rüku eder ta mafsalları

mutmain oluncaya kadar (rukuda kalır) sonra Semi Allahu limen hamideh diyerek ta doğruluncaya kadar dikilir. Ve **Allahu ekber** der sonra secde eder mafsalları mutmain oluncaya kadar (secdede kalmadıkça) ....

(Bu Hadisi Ebu Davud (857) ve Hakim sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

٩٩) عَنْ اَبِى بَكْرِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمٰنِ، اَنَّهُ سَمِعَ اَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُكَبِّرُ حِينَ يَهْوِى سَاجِدًا.

99) Ebu Bekr İbnu Abdurrahman dan, Ebu Hureyre (R.A.)'yu şöyle derken işittiğini haber verdi.

Ebu Hureyre (R. A.) dedi ki: Resûlullah (S.A.V.) secdeye gideceğinde tekbir getirirdi.

(Bu hadisi Buhari (803) ve İbnu Huzeyme (624) rivayet etmişlerdir.)

SECDEYE GİDERKEN ELLERİN OMUZLAR HİZASINA KADAR KALDIRILACAĞI BABI

١٠٠) عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ اَنَّهُ رَأَى النَّبِىَّ ﷺ رَفَعَ يَدَيْهِ فِى صَلاَتِهِ وَاِذَا رَكَعَ وَاِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ وَاِذَا سَجَدَ .....

100) Malik İbnu Huveyris (R.A.)'den: O, Nebi (S.A.V.)'in, namazında, rüku ettiğinde, başını ruku'dan kaldırdığında ve secde ettiğinde, ... ellerini kulakları hizasına kadar kaldırdığını görmüş.

(Bu hadisiNesei (1085) ve Dar e Kutni (   ) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

Kıyamdan secdeye giderken, secdeden kalkarken, tekrar secdeye giderken, birinci ve üçüncü rek' atlardan kıyama kalkarken elleri tekbirle kaldırma hareketi Resûlullah (S.A.V.) 'den, sabit olan bir ameldir. 64 numaralı İbnu Umer Hadisiyle aralarında tenakuz varmış gibi görünmesine rağmen, İbnu Umer dahil on tane sahabeden naklolunmuştur. Bu rivayet mütenakız değil bilakis İbnu Umer 'in rivayetinin ziyadesidir. Hadis İlmin'de ma'lum olduğu üzere sika'nın ziyadesi makbul'dur.

SECDEYE GİDERKEN ELLERİN DİZLERDEN ÖNCE KONULACAĞI BABI

١٠١) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اِذَا سَجَدَ اَحَدُكُمْ فَلاَ يَبْرُكْ كَمَا يَبْرُكُ الْبَعِيرُ، وَلْيَضَعْ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ».

101) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Sizden biriniz secde ettiği vakit, devenin çöktüğü gibi çökmesin. Önce ellerini, sonra dizlerini koysun."

(Bu hadisi Ahmed (2/381) Ebu Da vud (840) Nesei (2/207) Darimi (1327) Dare Kutni (1/345) Tahavi (1/245) Beyhaki (2/99) ve Buhari Tarihinde (1/139) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

١٠٢) عَنِ ابْنِ عُمَرَ؛ اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ اِذَا سَجَدَ يَضَعُ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ.

102) İbnu Umer R. A. dan. (şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) secde ettiği vakit ellerini dizlerinden önce koyardı.

(Bu hadisi Buharı Ta'likan (803) İbnu Huzeyme (627) Dari Kutni (1/344) Tahavi (1/254) ve Hakim sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

DİZLERİ ELLERDEN ÖNCE KOYMA HADİSİNİN ZAYIF OLDUĞU BABI

١٠٣) حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيّ وَحُسَيْنُ بْنُ عِيسَى، قَالاَ: حَدَّثَنَا بْنُ هَارُونَ، اَخْبَرَنَا شَرِيكُ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ كليب، عَنْ اَبِيهِ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ، قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِىَّ ﷺ اِذَا سَجَدَ وَضَعَ رُكْبَتَيْهِ قَبْلَ يَدَيْهِ، وَاِذَا نَهَضَ رَفَعَ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ.

103) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A. V.) secdeye gittiği vakit, dizlerini ellerinden önce koyardı. (Secdeden kıyama) kalktığı zamanda ellerini dizlerinden önce kaldırırdı.

(Bu hadisi Ebu Davud (838) Tirmizi (268) ve İbnu Mace (882) zayıf bir senedle rivayet etmişlerdir.)

Ebu İsa (Tirmizi) bu hadis **hasen garib'dir. "Şerik"den** bu hadisi başka birinin rivayet ettiğini bilmiyoruz dedi.
Dare Kutni'de Sünenin'de **"Şerik"** rivayetinde teferrüd ettiği zaman onun rivayeti zayif dır dedi.

Yukarıda görüldüğü gibi Vail'in hadisi seneden zayıfdır. Ma'lum olduğu gibi zayıf hadis'le amel etmek caiz değildir. Sahih olan Ebu Hureyre ve İbnu Umer hadisidir.

YEDİ ÂZA ÜZERİNE SECDE ETME BABI

١٠٤) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «اُمِرْتُ اَنْ اَسْجُدَ عَلٰى سَبْعَةِ اَعْظُمٍ: اَلْجَبْهَةُ (وَاَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى اَنْفِهِ) وَالْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ وَلاَ أَكُفَّ الثَّوْبَ وَلاَ الشَّعْرَ».

104) İbnu Abbas (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) şöyle buyurdu: Alın, (eliyle burnu üzerine işaret etti) eller, dizler ve ayak uçları olmak üzere yedi aza üzerine secde etmekle emrolundum. (Namaz kılarken) elbise ve saç toplamaktan neyh olundum.

(Bu hadisi Buhari (809) ve Müslim (490) rivayet etmişlerdir.)

KÖPEK OTURUŞU GİBİ SECDE YAPMANIN YASAK OLDUĞU BABI

١٠٥) عَنْ اَنَسٍ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اِعْتَدِلُوا فِى السُّجُودِ، وَلاَ يَبْسُطْ اَحَدُكُمْ ذِرَاعَيْهِ انْبِسَاطَ الْكَلْبِ».

105) Enes İbnu Malik'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) "Secdede i'tidal üzere bulununuz. Hiç biriniz kolunu (secdede) köpek yayışı gibi yaymasın" buyurdu.

(Bu hadisi Buhar i (822) Müslim (493) Ebu Da vud (897) ve Tirmizi (276) rivayet etmişlerdir.)

SECDEDE AVUÇLARIN YERE KONULUP DİRSEKLERİN KALDIRILACAĞI BABI

١٠٦) عَنِ الْبَرَاءِ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اِذَا سَجَدْتَ فَضَعْ كَفَّيْكَ وَارْفَعْ مِرْفَقَيْكَ».

106) Bera İbnu Azib (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) "Secde ettiğinde, avuçlarını yere koy ve dirseklerini kaldır" buyurdu.
(Bu hadisi Müslim (494) rivayet etmiştir.)

SECDEDE KOLLARIN BİR KUZU GEÇEBİLECEK KADAR AÇILACAĞI BABI

١٠٧) عَنْ مَيْمُونَةَ؛ قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ اِذَا سَجَدَ، لَوْ شَائَتْ بَهْمَةٌ اَنْ تَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ لَمَرَّتْ.

107) Meymune (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Nebiyyü (S.A.V.) secdedeye vardığı zaman, ufak bir kuzu istese kolları arasından geçerdi.
(Bu hadisi Müslim (496) Ebu Davud (898) ve Nesei (2/213) rivayet etmişlerdir.)

SECDEDE DİRSEKLERİN YANLARDAN UZAKLAŞTIRILACAĞI BABI

١٠٨) عَنْ مَيْمُونَةَ؛ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اِذَا سَجَدَ جَافَى حَتَّى يَرَى مَنْ خَلْفَهُ وَضَحَ اِبْطَيْهِ.

108) Meymune (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) secdeye vardığı zaman dirseklerini yanlarından o kadar uzak tutardı ki, arkasında bulunan kimse koltuklarının açıklığını (beyazlığını) görürdü.
(Bu hadisi Müslim (497) rivayet etmiştir.)

SECDEDE BURNUN VE ALNIN İYİCE YERE DAYANIP ELLERİN DE OMUZLAR HİZASINDA KONULACAĞI BABI

١٠٩) عَنْ اَبِى حُمَيْدِيّ: اَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ اِذَا سَجَدَ اَمْكَنَ اَنْفَهُ وَجَبْهَتَهُ عَلَى الْاَرْضِ، وَنَحَّى يَدَيْهِ عَنْ جَنْبِهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ.

109) Ebu Humeyd Es-Saidi (R.A.)'dan (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) secdeye vardığında burnunu ve alnını iyice yere dayar, kollarını yanlarından ayırır ve ellerini de omuzlan hizasına koyardı. *(Bu hadisi Ebu Davud (734) Tirmizi (270) ve Beğavi (647) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir).*

١١٠) عَنْ نَافِعٍ اَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ اِذَا سَجَدَ وَعَلَيْهِ الْعِمَامَةُ يَرْفَعُهَا حَتَّى يَضَعَ جَبْهَتَهُ بِالْاَرْضِ.

110) Nafi (R.H.)'dan (şöyle dedi:) İbnu Umer (R. A.) başında sarık olduğu halde secde edeceği vakit sarığını yukarı kaldırırdı, ta ki alnı secdece değsin diye.
(Bu eseri Beyhaki Sünende (2/105) rivayet etmiştir.)

SECDEDE BURNUNU YERE DEĞDİRMEYENİN NAMAZININ OLMAYACAĞI BABI

١١١) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَرَأَى رَجُلاً يُصَلِّى

مَايُصِيبُ اَنْفَهُ مِنَ الْاَرْضِ، فَقَالَ: «لاَصَلاَةَ لِمَنْ لاَيُصِيبُ اَنْفُهُ مِنَ الْاَرْضِ».

111) İbnu Abbas (R.A.)'dan, *şöyle* dedi:
Resûlullah (S.A.V.) namaz kılan bir adamın (secdede) burnunu yere değdirmediğini gördü ve şöyle dedi. Burnunu yere değdirmeyenin namazı yoktur.

(Bu hadisi Dare Kutni (1/348) Taberani (11917) ve Ebu. Nuaym Ehbaru İsfeh an 'da "Abdurrezzak (2982) ve Beyhaki sünende (2/104)" sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

١١٢) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ لَمْ يَلْزِقْ اَنْفَهُ مَعَ جَبْهَتِهِ بِالْاَرْضِ اِذَا سَجَدَ لَمْ تَجُزْ صَلاَتُهُ».

112) İbnu Abbas (R.A.)'dan Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki; "Her kim ki secde ettiği zaman burnu ile alnını yere yapıştımazsa onun namazı yeterli değildir."

(Bu hadisi Taberani Kebir'de (l l 917) veEvsat'ta (J/7) 'de rivayet etmiştir. Heysemi Mecmauz 'Zevaide(3/136)ravileri sikadır demiştir.)

SECDEDE EL PARMAKLARININ BİTİŞTİRİLECEĞl BABI

١١٣) عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ اَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ اِذَا سَجَدَ ضَمَّ اَصَابِعَهُ.

113) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Nebiyyu (S.A.V.) secde ettiği zaman el parmaklarını bitiştirirdi.

(Bu hadisi İbnu Huzeyme (642) ve Beyhaki (2/112) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SECDEDE EL PARMAKLARININ KIBLEYE TEVCİH ETTİRİLECEĞİ BABI

١١٤) عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اِذَا سَجَدَ فَوَضَعَ يَدَيْهِ بِالْاَرْضِ اسْتَقْبَلَ بِكَفَّيْهِ وَاصَابِعِهِ الْقِبْلَةَ.

114) Bera İbnu Azib (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) secde ettiği zaman ellerini yere koyar,
el ve parmaklarını kıbleye doğru çevirirdi.
(Bu hadisi İbnu Huzeyme (643) ve Beyhaki (2/113) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SECDEDE AYAK TOPUKLARINI DİKME VE BUNUN EMİR OLDUĞU BABI

١١٥) عَنْ عَائِشَةَ؛ قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةً مِنَ الْفِرَاشِ، فَالْتَمَسْتُهُ، فَوَقَعَتْ يَدِى عَلٰى بَطْنِ قَدَمَيْهِ وَهُوَ فِى الْمَسْجِدِ، وَهُمَا مَنْصُوبَتَانِ .....

115) Aişe (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Bir gece Resûlullah (S.A.V.)'i yatakta kaybettim. Bunun üzerine kendisini araştırmağa başladım. Derken kendisini mescidde iki ayakları dikilmiş olarak secde halinde iken elim ayaklarının altına değdi ....

(Bu hadisi Müslim (486) İbnu Huzeyme (655) ve Beyhaki (2/116) rivayet etmişlerdir.)

١١٦) عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ اَبِيهِ قَالَ: اَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ بِوَضْعِ الْيَدَيْنِ وَنَصْبِ الْقَدَمَيْنِ فِى الصَّلٰوةِ.

116) Amir İbnu Sa'd (R. A.) babasından şöyle rivayet etmiştir. Resûlullah (S.A.V.) namazda elleri yere koymayı ve ayakların topuklarını dikmeyi emrederdi.

(Bu hadisi Hakim (1/271) ve Abdurrazzak (2944) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SECDEDE AYAK TOPUKLARININ BİTİŞTİRİLECEĞİ BABI

١١٧) عَنْ عُرْوَةَ ابْنِ الزُّبَيْرِ يَقُولُ: قَالَتْ عَائِشَةُ زَوْجُ النَّبِيِّ ﷺ : فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ مَعِي عَلٰى فِرَاشِي، فَوَجَدْتُهُ سَاجِدًا رَاصًّا عَقِبَيْهِ ....

117) Urve't-İbnu Zubeyr, Resûlullah'ın ailesi Aişe'nin şöyle dediğini rivayet ediyor: Aişe buyurdu ki: Resûlullah (S.A.V.) (bir gün) benim yatağımda idi ve onu kaybettim. Ve derken aramağa başladım ve onu secdede ayak topukları bitişik bir halde buldum..

(Bu hadisi İbnu Huzeyme (654) ve Beyhaki (2/116) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

AYAK PARMAK UÇLARININ KIBLEYE TEVCİH EDİLECEĞİ BABI

١١٨) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ: اَنَّهُ كَانَ جَالِسًا مَعَ نَفَرٍ مِنْ اَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ ، فَذَكَرْنَا صَلاَةَ النَّبِيِّ ﷺ ، فَقَالَ اَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيّ: اَنَا كُنْتُ أَحْفَظُكُمْ لِصَلاَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، رَأَيْتُهُ .... فَاِذَا سَجَدَ وَضَعَ يَدَيْهِ غَيْرَ مُفْتَرِشٍ وَلاَ قَابِضِهِمَا، وَاسْتَقْبَلَ بِأَطْرَافِ اَصَابِعِ رِجْلَيْهِ الْقِبْلَةَ ....

118) Muhammed îbnu Amr bin Ata'nın şöyle dediği rivayet olunuyor. Resûlullah (S.A.V.)'in ashabından bir takım zevat ile beraber otururken, Nebiyyi (S.A.V.)'in namazından bahsettik. Ebu Humeyd-i-s-Saidi dediyki: Resûlullah (S.A.V.)'in namazını en iyi bileniniz ben idim. Gördüm ki.

.... Resûlullah (S.A.V.) secde ettiğinde kollarını yere yaymaksızın ve bir birine yapıştırmaksızın (yere) koyup ayaklarının parmaklarını kıbleye karşı getirirdi.

(Bu hadisi Buharı (828) ve Ebu Davud (963) rivayet etmişlerdir.)

SECDEDEKİ DUA VE ZİKRİN BEYANI BABI

١١٩) عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ؛ اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «اَقْرَبُ مَايَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَاَكْثِرُوا الدُّعَاءَ».

119) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Kulun Rabbına en yakın olduğu hal, secde ederken ki, halidir. Binaenaleyh duayı çoğaltın."

(Bu hadisi Müslim (482) rivayet etmiştir.)

١٢٠) عَنْ حُذَيْفَةَ اَنَّهُ ﷺ ، فَكَانَ يَقُولُ فِي ..... سُجُودِهِ: «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلٰى».

120) Huzeyfe (R.A.)'dan, Resûlullah (S.A.V.) ile namaz kıldı. Ve secdelerinde **"Subhane rabbiyel-ala"** derdi diye rivayet etti.

(Bu hadisi Ebu Davud (871) ve Tirmizi (262) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

١٢١) عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ؛ اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: «اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ دِقَّهُ وَجِلَّهُ وَاَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَعَلاَنِيَتَهُ وَسِرَّهُ».

121) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, Resûlullah (S.A.V.)'in secdelerinde şöyle dua ettiğini rivayet etti:

"Ellahumme'ğfirli zenbi kullehu dıkkahu ve culehu ve evvelehu ve ahirehu ve alaniyetehu ve sırrah."

Ey Allah'ım! Küçük ve büyük, ilkini ve sonuncusunu, aşikâr ve gizli, (yaptığım) bütün günahlarımı mağfiret et.

(Bu hadisi Müslim (483) ve Ebu Davud (878) rivayet etmişlerdir.)

١٢٢) عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ ، يُكْثِرُ اَنْ يَقُولَ فِى رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: «سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِى»، يَتَأَوَّلُ الْقُرْاٰنَ.

122) Aişe (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) ruku'unda ve sucud'unda: **"Subhaneke ellahumme! Rabbena ve bihamdike ellahumme'ğfirli"** teşbih ve istiğfarını çokça söylerdi. (Resûlullah (S.A.V.) bunu demekle) Kur'ân'a imtisal ediyordu.

(Bu hadisi Buharı (794) Müslim (484) Ebu Davud (877) ve Nesei (2/190) rivayet etmişlerdir.)

١٢٣) عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ الشِّخِّيرِ؛ اَنَّ عَائِشَةَ نَبَّأَتْهُ: اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِى رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ».

123) Mutarrıf İbnu Abdullah, Aişe (R.A.)'nın kendisine şöyle haber verdiğini rivayet etti: Resûlullah (S.A.V.) ruku'sunda ve sucud'unda: **"Subbuhun kuddusun. Rabbul'meleiketi ve'r-ruh"** derdi.

(Bu hadisi Müslim (487) Ebu Davud (827) ve nesei (2/224) rivayet etmişlerdir.)

SECDEDEKİ İTMİ'NAN-IN FARZİYYETİNİN BEYANI BABI

١٢٤) عَنْ اَنَسٍ: اَنَّ نَبِىَّ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: «اَتِمُّوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ، فَوَاللّٰهِ اِنِّى لاَرَاكُمْ مِنْ بَعْدِ ظَهْرِى، اِذَا مَارَكَعْتُمْ وَاِذَا مَاسَجَدْتُمْ».

124) Enes (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) "Ruku'u ve sucud'u tastamam yapınız. Allah'a yemin ederim ki, rüku ettiğinizde ve secdeye vardığınız zaman ben sizleri muhakkak arkamdan da görüyorum" buyurdu.

(Bu hadisi Buharı (741) ve Müslim (425) rivayet etmişlerdir.)

RUKU'NUN VE SUCUD'UN NASIL TAMAM OLDUĞU BABI

١٢٥) عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ؛ قَالَ: رَمَقْتُ الصَّلاَةَ مَعَ مُحَمَّدٍ ﷺ فَوَجَدْتُ قِيَامَهُ فَرَكْعَتَهُ، فَاعْتِدَالَهُ بَعْدَ رُكُوعِهِ، فَسَجْدَتَهُ، فَجَلْسَتَهُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، فَسَجْدَتَهُ، فَجَلْسَتَهُ مَابَيْنَ التَّسْلِيمِ وَالْاِنْصِرَافِ، قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ.

125) Bera İbnu Azib (R.A.)'dan, şöyle dedi: Muhammed (S.A.V.) ile birlikte kılınan namazı gözetleyip dikkat ettim. Kıyamını, ruku'unu, ruku'dan sonraki iti'dalini, secdesini, iki secde arasındaki oturuşunu, tekrar secdesini, selam vermekle kalkıp gitmesi arasındaki oturuşunu takriben müsavi buldum.

(Bu hadisi Müslim (471) rivayet etmiştir.)

RUKU'SUNU VE SUCUD'UNU TAM YAPMAYAN ADAM RESÛLULLAH'IN NAMAZINI İADE ETTİRMESİ BABI

١٢٦) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ؛ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلَ
رَجُلٌ فَصَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِىِّ ﷺ ، فَرَدَّ النَّبِىُّ ﷺ فَقَالَ:
«اِرْجِعْ فَصَلِّ فَاِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»، فَصَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِىِّ ﷺ
فَقَالَ: «اِرْجِعْ فَصَلِّ فَاِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»(ثَلاَثًا) فَقَالَ: وَالَّذِى بَعَثَكَ بِالْحَقِّ
فَمَا اُحْسِنُ غَيْرَهُ فَعَلِّمْنِى. قَالَ: «اِذَا قُمْتَ اِلَى الصَّلاَةِ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ
مَاتَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى
تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ
جَالِسًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ افْعَلْ فِى صَلاَتِكَ كُلِّهَا».

126) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) mescide girdi derken biri de girip namaz kıldı. Sonra Resûlullah (S.A.V.)'e gelip selam verdi. Resûlullah (S.A.V.) selamını aldıktan sonra: Adama "Dönde namazını yeniden kıl. Çünkü sen namaz kılmadın" buyurdu. O kimse namazını yeniden kılıp Resûlullah (S. A. V.)'ın yanıma gelip selam verdi. Resûlullah (S.A.V.) selamını aldıktan sonra tekrar adama "Namazını yeniden kıl, çünkü sen namaz kılmadın" buyurdu. (Bunu üç kere tekrar etti.) Nihayet o kimse: "Seni hak ile yollayan (Allah'a yemin ederim ki, bunun başka türlüsünü bilmiyorum. Bana (doğrusunu) öğret" dedi. Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "Namaza durduğun vakit ihram tekbirim al, sonra ne kadar kolayına gelirse o kadar Kur'ân oku. Sonra ruku'a varıp, ta mut'main oluncaya kadar dur.

Sonra başını kaldırıp ayakta doğruluncaya kadar dur. Sonra secdeye var ve mut'main oluncaya kadar kal. Sonra başını kaldırıp taa mut'main oluncaya kadar kal. Sonra bunu namazının hepsinde (böyle) yap."

(Bu hadisi Buharı (793) Müslim (397) Ebu Davud (856) Tirmizi (303) Nesei (2/124) ve İbnu Mace (1060) rivayet etmişlerdir.)

RUKUSUNU VE SUCUD'UNU TAM YAPMAYANIN NAMAZININ BATIL, KENDİSİNİN DE MİLLET'İ— MUHAMMED-'DEN GAYRI BİR MİLLET ÜZERE ÖLECEĞİ BABI

١٢٧) عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ: رَأَى
حُذَيْفَةُ رَجُلاً لاَيُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ قَالَ: مَاصَلَّيْتَ وَلَوْ مُتَّ مُتَّ
عَلٰى غَيْرِ الْفِطْرَةِ الَّتِى فَطَرَاللّٰهُ مُحَمَّدًا ﷺ .

127) Süleyman, Zeyd İbnu Vehb'i şöyle derken işittiğini rivayet ediyor.

Huzeyfe (R.A.) ruku'sunu ve sucud'unu tam yapmayan bir adam gördü. Adama, "Sen namaz kılmadın, eğer (bu halinle yani bu namaz kılışınla) ölmüş olsaydın, Allah'ın Resulünü yaratmış olduğu fıtrattan gayrı bir fıtrat üzere ölürdün" dedi.

(Bu hadisi Buhari (791) rivayet etmiştir.)

Ahmed İbnu Hanbelin rivayetinde ise şöyle bir ziyadelik vardır.

١٢٨) قَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ: مُنْذُ كَمْ هٰذِهِ صَلاَتُكَ؟ قَالَ: مُنْذُ
اَرْبَعِينَ سَنَة. فَقَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ: مَاصَلَّيْتَ مُنْذُ اَرْبَعِينَ سَنَة وَلَوْ مُتَّ وَهٰذِهِ
صَلاَتُكَ لَمُتَّ عَلَى غَيْرِ الْفِطْرَةِ الَّتِى فُطِرَ عَلَيْهَا مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ.

128) Huzeyfe (R. A.) (Ruku'sunu ve sucud'unu tam yapmayan) adama şöyle dedi: "Ne zamandan beri bu namazı böyle kılıyorsun?" Adam "Kırk seneden beri böyle kılıyorum (diye cevab) verdi." Huzeyfe yeniden adama "Sen kırk seneden beri namaz kılmamışşın. Eğer bu namaz kılışınla ölmüş olsaydın, Muhammed (S.A.V.)'in yaratıldığı fıtrattan gayrı bir fıtrat üzere ölürdün" dedi.

(Bu hadisi Ahmed (5/384) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

١٢٩) عَنْ اَبِى عَبْدِاللّٰهِ الْاَشْعَرِىِّ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ رَأٰى
رَجُلاً لاَيُتِمُّ رُكُوعَهُ وَيَنْقُرُ فِى سُجُودِهِ وَهُوَ يُصَلِّى فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ
ﷺ : لَوْ مَاتَ عَلَى حَالِهِ هٰذِهِ مَاتَ عَلَى غَيْرِ مِلَّةِ مُحَمَّدٍ ﷺ ،
ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : مَثَلُ الَّذِى لاَيُتِمُّ رُكُوعَهُ وَيَنْقُرُ فِى سُجُودِهِ
مَثَلُ الْجَائِعِ يَأْكُلُ التَّمْرَةَ وَالتَّمْرَتَانِ لاَتُغْنِيَانِ عَنْهُ شَيْئًا. قَالَ اَبُو صَالِحٍ:
قُلْتُ لاَبِى عَبْدِاللّٰهِ مَنْ حَدَّثَ بِهٰذَا عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ ؟ قَالَ: اُمَرَاءُ
الْاَجْنَادِ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ وَشُرَحْبِيلُ بْنُ حَسَنَةَ
سَمِعُوهُ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ .

129) Ebu Abdullah El-Eşari (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) ruku'sunu tam 'yapmayan ve sucud'unu tavuğun mısır tanelemesi gibi yapan birini gördü.

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: Eğer bu adam şu hali (yani namaz kılışı) üzere ölseydi, millet'i-Muhammed'den gayrı bir millet üzere ölürdü. Ve sonra şöyle dedi: Ruku'sunu tam yapmayan, sucud'unu tavuğun mısır tanelemesi gibi yapanın misali, aç birisinin bir veya iki tane hurma yemesi nasıl açlığını

gidermez ise, (ruku'sunu ve sucud'unu tam yapmayanda namaz kılmamıştır.)

Ravi Ebu Salih dedi ki: Ebu Abdullah'a bu hadisi Resûlullah'dan (kendisine) kimin rivayet ettiğini sordum. Dedi ki: **Umera'ul-Ecnad** (yani **Filistin, Ürdün, Humus, Kansirin, Şam)** vilayetlerinin emirleri olan Amr İbnu'1-As, Halid İbnu'l-Velid, Şurahbil İbnu Hasene, Resûlulla'dan işitmişler dedi.

(Bu hadisi İbnu Huzeyme (665) Taberani Kebirde Ebu Ya 'la Musnedinde hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SECDEDEN KALKIŞ BABI

١٣٠) عَنْ اَبِى بَكْرِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمٰنِ؛ اَنَّهُ سَمِعَ اَبَا هُرَيْرَةَ
يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اِذَا قَامَ اِلَى الصَّلاَةِ .... ثُمَّ يُكَبِّرُ
حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ ....

130) Ebu Bekr İbnu Abddarrahman, Ebu Hureyre (R.A.)'yu şöyle derken işittiğini rivayet ediyor:

Resûlullah (S.A.V.) namaza kalktığı zaman, ...Sonra başını (secdeden) kaldırırken **tekbir** getirirdi.

(Bu hadisi Buharı (789) ve Müslim (392) rivayet etmişlerdir.)

١٣١) رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «لاَتَتِمُّ
صَلاَةُ لأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ ..... ثُمَّ يَسْجُدُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ، ثُمَّ
يَقُولُ: اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى يَسْتَوِىَ قَاعِدًا، ....»

131) Rifaa İbnu Rafi'i (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: İnsanlardan hiç birisinin
namazı tamam olmaz............... Sonra secde eder, ta
mafsalları mutmain oluncaya kadar (secdede kalır.) Sonra Allah'u Ekber der, başını (secdeden) kaldırır ta oturur vaziyyete doğrulmadıkca..........

(Bu hadisi Ebu Da vud (857) ve Hakim sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SECDEDEN KALKARKEN ELLERİN OMUZLAR HİZASINA KADAR KALDIRILACAĞI BABI

١٣٢) عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكَانَ اِذَا كَبَّرَ رَفَعَ يَدَيْهِ .... وَاِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ اَيْضًا رَفَعَ يَدَيْهِ ....

132) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) ile beraber namaz kıldım. Resûlullah (S.A.V.) (namaza başlarken) tekbir aldığı vakit ellerini (omuzları hizasına kadar) kaldırdı .... Ve başını
secdeden kaldırdığı vakitte ellerini (omuzları hizasına kadar) kaldırdı ....

(Bu hadisi Ebu Da vud (723) veAhmed (3/436) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

İKİ SECDE ARASINDA SAĞ AYAĞIN DİKİLİB SOLUN YAYILARAK ÜZERİNE OTURULACAĞI BABI

١٣٣) عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

.... اِذَا سَجَدْتَ فَمَكِّنْ لِسُجُودِكَ، فَاِذَا رَفَعْتَ فَاقْعُدْ عَلَى فَخِذِكَ الْيُسْرَى.

133) Rifaa İbnu Rafi (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) namazını beceremeyen adama, (namazı ta'rif ederken) şöyle buyurdu: .... Secde yaptığın vakit, secdende mütemekkin ol. (Başını secdeden) kaldırdığın zaman da sol baldırının üzerine otur.

(Bu hadisi Ebu Da vud (859) Ahmed (4/340) ve İbnu Mace (893) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

١٣٤) عَنْ عَبْدِاللَّهِ وَهُوَ ابْنُ عَبْدِاللَّهِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ اَبِيهِ قَالَ: مِنَ السُّنَّةِ اَنْ تُنْصَبَ الْقَدَمُ الْيُمْنَى وَاسْتِقْبَالُهُ الْقِبْلَةَ وَالْجُلُوس عَلَى الْيُسْرَى.

134) Abdullah İbnu Umer'in oğlu Abdullah, babasından naklederek şöyle dedi: Sağ ayağı dikib, parmakları kıbleye döndürmek ve sol ayak üzerine oturmak, namazın sünnetindendir.

(Bu hadisi Nesei (1158) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

١٣٥) عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ اَنَّهُ اَخْبَرَهُ، اَنَّهُ كَانَ يَرَى عَبْدَاللَّهِ بْنَ عُمَرَ، يَتَرَبَّعُ فِي الصَّلاَةِ اِذَا جَلَسَ، فَفَعَلْتُهُ وَاَنَا يَوْمَئِذٍ حَدِيثُ السِّنِّ، فَنَهَانِي عَبْدُاللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَقَالَ: اِنَّمَا سُنَّةُ الصَّلاَةِ اَنْ تَنْصِبَ رِجْلَكَ الْيُمْنَى وَتَثْنِيَ الْيُسْرَى، فَقُلْتُ: اِنَّكَ تَفْعَلُ ذٰلِكَ، فَقَالَ: اِنَّ رِجْلَيَّ لاَتَحْمِلاَنِي.

135) Abdullah İbnu Abdullah'dan, İbnu Umer (R.A.)'yu namazda oturduğunda bağdaş kurarak oturduğunu, gördüğünü haber verdi. Dedi ki bende öyle yapmaya başladım. Ve ben daha o zaman yeni gelişmeye başlamış bir delikanlı idim. Abdullah İbnu Umer beni bu hareketimden menetti. Ve şöyle dedi: Namazda sünnet olan, sağ ayağı dikip solu yaymaktır. Bende, sen bağdaş kurarak oturuyorsun dedim. O da cevaben, ayaklarım (öyle oturmama) tahammül etmiyorda ondan (öyle oturuyorum) dedi. *(Bu hadisi Buharı (827) rivayet etmiştir.)*

İKİ SECDE ARASINDAKİ ZİKRİN KEYFİYYETİ BABI

١٣٦) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ: اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاجْبُرْنِي، وَارْفَعْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي.

136) İbnu Abbas (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) iki secde arasında şöyle derdi. **Allahumme'ğfirli, ve'rhamni, ve'cburni, ve'rfa'ni, ve'hdini, ve afini, ve'rzukni.**
(Bu hadisi Ebu Davud (850) Tirmizi (284) İbnu Mace (898) ve Hakim (1/262/271) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

İKİ SECDE ARASINDAKİ İ'TİDAL-IN KEYFİYYETİ BABI

١٣٧) عَنْ أَنَسٍ: إِنِّي لاَآلُو أَنْ أُصَلِّيَ بِكُمْ كَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ.

قَالَ فَكَانَ أَنَسٌ يَصْنَعُ شَيْئًا لاَأَرَاكُمْ تَصْنَعُونَهُ. كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ انْتَصَبَ قَائِمًا، حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ: قَدْ نَسِيَ. وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ مَكَثَ، حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ: قَدْ نَسِيَ.

137) Enes (R.A.)'dan,
Resûlullah (S.A.V.)'i bize nasıl namaz kıldırırken gördüysem size de öylece namaz kıldırmaktan vazgeçmeyeceğim dedi:
Enes'in namazını ta'ıif eden ravi Sabit İbnu Eşlem el-Bunani şöyle dedi: Enes sizi yaparken görmediğim bir şey yapardı: Başını ruku'dan kaldırdığı vakit gören (secde etmeği) unuttu diyecek kadar ayakta dikilirdi. Başını secdeden kaldırdığı vakit iki secde arasında gören (ikinci secdeye gitmeyi) unuttu diyecek kadar dururdu.
(Bu hadisi Buhari (800) ve Müslim (472) rivayet etmişlerdir.)

İKİNCİ SECDEYE GİDİŞ BABI

١٣٨) عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لاَتَتِمُّ صَلاَةٌ لأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ ..... ثُمَّ يَسْجُدُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ، ثُمَّ يَقُولُ: اَللَّهُ أَكْبَرُ وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَاعِدًا، ثُمَّ يَقُولُ: اَللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ يَسْجُدُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ ....

138) Rifaa İbnu Râfi (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: İnsanlardan hiç birisinin namazı tamam olmaz...........Sonra secde eder, ta mafsalları mutmain oluncaya kadar (secdede kalır.) Sonra **Allahu Ekber**

der, başını (secdeden) kaldırır, ta oturur vaziyette doğrulur. Sonra **Allahu Ekber** der ve secdeye varıp ta mafsalları mutmain oluncaya (kadar secdede kalmadıkça) .... "

(Bu hadisi Ebu Davud (857) ve Hakim () sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

İKİNCİ SECDEDEN KALKIŞ BABI

١٣٩) عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :
«لاَتُتِمُّ صَلاَةٌ لأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ .... ثُمَّ يَرْفَعَ رَأْسَهُ فَيُكَبِّرُ، فَاِذَا
فَعَلَ ذٰلِكَ فَقَدْ تَمَّتْ صَلاَتُهُ».

139) Rifaa İbnu Rafi (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: "İnsanlardan hiç birisinin namazı tamam olmaz .... Sonra başını kaldırarak tekbir getirir bunu yaptığı vakit namazı tamam olur."

(Bu hadisi Ebu Da vud (857) ve Hakim () sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

NAMAZIN TEK REK'ATINDAN KALKARKEN BİRAZ OTURMADAN KALKILMA YASAĞI BABI

١٤٠) عَنْ مَالِكِ ابْنِ الْحُوَيْرِثِ اللَّيْثِىُّ اَنَّهُ رَأَى النَّبِىَّ ﷺ
يُصَلِّى، فَاِذَا كَانَ فِى وِتْرٍ مِنْ صَلاَتِهِ لَمْ يَنْهَضْ حَتَّى يَسْتَوِىَ قَاعِدًا.

140) Malik İbnu'l-Huveyris (R.A.)'dan, Resûlullah (S.A.V.)'i namaz kılarken gördü. Resûlullah (S.A.V.) namazının tek rek'atlarından

(ikinci veya dördüncü rek'atlara) kalkarken, biraz oturmadan kalkmadığını rivayet etti.

(Bu hadisi Buhari (8?3) Tirmizi (287) ve İbnu Huzeyme (686) rivayet etmişlerdir.)

İZAH

Hadisden istimbat edilen hüküm: Resûlullah (S.A.V.) namazının tek rek'atlarından (yani birinci ve üçüncü rek'atlardan) bir sonraki rek'ate (yani ikinci ve dördüncü rek'atlara) kalkarken, secdeden doğrulduktan sonra bir müddet oturmadan ayağa kalkmadığını gördüğünü rivayet eden **Malik İbnu' I-Huveyris "beni nasıl namaz kılar gördüyseniz öylece namaz kılın"** hadisinin ravisidir.

NAMAZIN TEK REK'ATINDAN KALKARKEN YERE DAYANARAK KALKMA BABI

١٤١) عَنْ اَبِى قِلاَبَةَ قَالَ: جَاءَنَا مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ فَصَلَّى
بِنَا فِى مَسْجِدِنَا هٰذَا فَقَالَ: اِنِّى لاُصَلِّى بِكُمْ وَمَا اُرِيدُ الصَّلاَةَ، وَلٰكِنْ
اُرِيدُ اَنْ أُرِيكُمْ كَيْفَ رَأَيْتُ النَّبِىَّ ﷺ يُصَلِّى. قَالَ اَيُّوبُ: فَقُلْتُ
لأَبِى قِلاَبَةَ وَكَيْفَ كَانَتْ صَلاَتُهُ؟ قَالَ: مِثْلَ صَلاَةِ شَيْخِنَا هٰذَا ـــ
يَعْنِى عَمْرو بن سلمة ـــ قَالَ اَيُّوبُ: وَكَانَ ذٰلِكَ الشَّيْخُ يُتِمُّ التَّكْبِيرَ،
وَاِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ عَنِ السَّجْدَةِ الثَّانِيَةِ جَلَسَ وَاعْتَمَدَ عَلَى الاَرْضِ، ثُمَّ
قَامَ.

141) Ebu Kilabe (R.A)'dan, şöyle dedi:

Malik İbnu'l-Huveyris şu bizim mescidimize gelib bize namaz kıldırdı. Ve şöyle dedi: Namaz kılmak arzum olmadığı halde size namaz kıldıracağım. Maksadım Nebiyyi (S.A.V.)'i nasıl namaz kılar gördüysem onu size göstermek istiyorum. Eyyub, Ebu Kilabe'ye onun namazı nasıldı diye sordum. Ebu Kilabe, onun namazı şu şeyhimizin (yani Amr İbnu Seleme'nin) namazı gibi idi dedi: Ve Eyyub, o şeyhimiz tekbiri itmam ederdi dedi: Başını ikinci secdeden kaldırdığı zaman oturur, ve (elleri ile) yere dayanır sonra ayağa kalkardı.

(Bu hadisi Buharı (824) ve İbnu Huzeyme (687) rivayet etmişlerdir.)

Ebu İshak El-Harbi'nin rivayetinde ise şöyledir. Resûlüllah (S.A.V.) secdeden kıyama kalkarken, ellerini hamur yoğurur gibi yapar ve yere dayanarak kalkardı.

Bu hadisin metnini buraya alamamamın sebebi, Ebu İshak'ın bu kitabının mahtut olmasıdır. Hadisin ma'nasını Şeyh Elbani'nin te'lifi olan **Allah Resûlü'nun namazının sıfatı** isimli kitabından naklettim.

BİRİNCİ TEŞEHHÜD'DE SÜNNET OLAN OTURUŞUN BEYANI BABI

١٤٢) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَطَاءٍ؛ اَنَّهُ كَانَ جَالِسًا مَعَ نَفَرٍ مِنْ اَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ ، فَذَكَرْنَا صَلاَةَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ اَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ اَنَا كُنْتُ اَحْفَظَكُمْ لِصَلاَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، رَاَيْتُهُ .... فَاِذَا جَلَسَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ جَلَسَ عَلَى رِجْلِهِ الْيُسْرَى وَنَصَبَ الْيُمْنَى ...

142) Muhammed îbnu Amr bin Ata'nın şöyle haber verdiği rivayet olundu. Resûlüllah (S.A.V.) 'in ashabından bir takım zevat ile otururken, Nebiyyi (S.A.V.) 'in namazından bahsettik. Ebu Humeyd Es-Saidi dediyki: Resûlüllah (S.A.V.)'in namazını en iyi bileniniz ben idim. Gördüm ki ....

İlk ikinci rek'atta (teşehhüdde) oturduğu vakit, sol ayağının üzerine oturup sağ ayağını dikerdi ....

(Bu hadisi Buharı (828) ve Ebu Davud (963) rivayet etmişlerdir)

١٤٣) عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ اَنَّهُ اَخْبَرَهُ: اَنَّهُ كَانَ يَرَى عَبْدَاللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَتَرَبَّعُ فِى الصَّلاَةِ اِذَا جَلَسَ، فَفَعَلْتُهُ وَاَنَا يَوْمَئِذٍ حَدِيثُ السِّنِّ، فَنَهَانِى عَبْدُاللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَقَالَ: اِنَّمَا سُنَّةُ الصَّلاَةِ اَنْ تَنْصِبَ رِجْلَكَ الْيُمْنَى وَتَثْنِىَ الْيُسْرَى، فَقُلْتُ: اِنَّكَ تَفْعَلُ ذٰلِكَ، فَقَالَ: اِنَّ رِجْلَىَّ لاَتَحْمِلاَنِى.

143) Abdullah îbnu Abdullah'dan, İbnu Umer (R.A.)'yu namazda oturduğunda bağdaş kurarak oturduğunu gördüğünü haber verdi. Dedi ki ben de öyle yapmaya başladım. Ve ben daha o zaman yeni gelişmeye başlamış bir delikanlı idim. Abdullah İbnu Umer beni bu hareketimden menetti. Ve şöyle dedi: Namazda sünnet olan oturuş, sağ ayağı dikip solu yaymaktır. Bende, sen bağdaş kurarak oturuyorsun dedim. O da cevaben, ayaklarım (öyle oturmama) tahammül etmiyorda ondan (öyle oturuyorum) dedi.

(Bu hadisi Buharı (827) rivayet etmiştir).

TEŞEHHUD'DE ŞEHADET PARMAĞINI HAREKET ETTİRMENİN BEYANI BABI

١٤٤) عَنْ عَلِيِّ ابْنِ عَبْدِالرَّحْمٰنِ الْمُعَاوِيِّ؛ اَنَّهُ قَالَ: رَآنِى عَبْدُاللّٰهِ بْنُ عُمَرَ وَاَنَا اَعْبَثُ بِالْحَصَى فِى الصَّلاَةِ. فَلَمَّا انْصَرَفَ نَهَانِى، فَقَالَ: اِصْنَعْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَصْنَعُ. فَقُلْتُ: وَكَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَصْنَعُ؟ قَالَ: كَانَ اِذَا جَلَسَ فِى الصَّلاَةِ، وَضَعَ كَفَّهُ الْيُمْنٰى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَقَبَضَ اَصَابِعَهُ كُلَّهَا، وَاَشَارَ بِاِصْبَعِهِ الَّتِى تَلِى اْلاِبْهَامَ، وَوَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى.

144) Ali İbnu Abdirrahman El-Muaviyyi, şöyle dedi: Ben namaz içinde küçük çakıl taşları ile oynarken, Abdullah İbnu Umer (R.A.) bu hareketimi gördü. Namazdan çıkınca beni bu hareketimden menetti: Resûlüllah (S.A.V.) namazda nasıl yapıyordiyse sende öyle yap dedi. Resûlüllah (S.A.V.) nasıl yapardı? dedim. Namazda (teşehhud için) oturduğunda sağ avucuna sağ uyluğu üzerine kordu. Müteakiben bütün parmaklarını yumarak baş parmağı takip eden parmak ile işaret ederdi. Sol avucunuda sol uyluğu üzerine koyardı.

(Bu hadisi Müslim (580) Ebu Davud (987) ve Nesei (3/36) rivayet etmişlerdir).

١٤٦) عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ اَبِيهِ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ ، اِذَا قَعَدَ يَدْعُو، وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَيَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَاَشَارَ بِاِصْبَعِهِ السَّبَّابَةِ، وَوَضَعَ اِبْهَامَهُ عَلَى اِصْبَعِهِ الْوُسْطَى، وَيُلْقِمُ كَفَّهُ الْيُسْرَى رُكْبَتَهُ.

145) İbnu Umer (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlüllah (S.A.V.) teşehhüde oturduğu vakit, sol elini sol dizi üzerine ve sağ elini de sağ dizi üzerine koyar, elli üç akderek şehadet parmağı ile işaret ederdi. *(Bu hadisi Müslim (580) rivayet etmiştir).*

١٤٦) عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ اَبِيهِ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ ، اِذَا قَعَدَ يَدْعُو، وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَيَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَاَشَارَ بِاِصْبَعِهِ السَّبَّابَةِ، وَوَضَعَ اِبْهَامَهُ عَلَى اِصْبَعِهِ الْوُسْطَى، وَيُلْقِمُ كَفَّهُ الْيُسْرَى رُكْبَتَهُ.

Abdullah İbnu Zubeyr (R.A) dan. (şöyle dedi:) Resûlüllah (S.A.V.) (namazda) oturduğu vakit teşehhud duasını okurdu. Oturuşunda sağ elini sağ uyluğu üzerine, sol elini sol uyluğu üzerine kordu. Ve şehadet parmağı ile işaret ederdi. Bunu yaparken de baş parmağını orta parmağı üzerine kordu. Sol elini de sol dizinin üzerine uzatırdı. (Yani sol dizini sol avucu ile avuçlardı, sanki sol dizi sol avucunun bir lokması haline gelirdi.

(Bu hadisi Müslim (579) rivayet etmiştir.)

ŞEHADET PARMAĞINI KIBLEYE TEVCİH VE BAKIŞLARIN ONA DİKİLECEĞİ BABI

١٤٧) عَنِ ابْنِ عُمَرَ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ كَانَ اِذَا قَعَدَ فِى الصَّلاَةِ اَشَارَ بِاِصْبَعِهِ اِلَى الْقِبْلَةِ وَرَمَى بِبَصَرِهِ اِلَيْهَا.

147) İbnu Umer (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) namazda (teşehhud için) oturduğunda (şehadet) parmağı ile kıbleye doğru işaret ederdi. Bakışlarını da ona (şehadet parmağına) dikerdi.

(Bu hadisi Ebu Avane (2/246) İbnu Huzeyme (719) ve İbnu Hibban (1938) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

١٤٨) عَنْ وَائِبِ بْنِ حُجْرٍ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ حَلَّقَ الْإِبْهَامَ وَالْوُسْطَى، وَرَفَعَ الَّتِي تَلِيهِمَا يَدْعُو بِهَا فِي التَّشَهُّدِ.

148) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.)'i (namazda teşehhud için oturduğunda) baş ve orta parmağım halka yapıp, şehadet parmağını kaldırıp (onunla) (Allah'ın birliğine şehadet ederek) dua ettiğini gördüm.

(Bu hadisi Ebu Davud (957) İbnu Mace (912) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

İŞARET'TEN MAKSAD PARMAĞI HAREKET ETTİRMEK OLDUĞU BABI

١٤٩) عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ قَالَ: قُلْتُ لَأَنْظُرَنَّ إِلَى صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ يُصَلِّي فَنَظَرْتُ ...... ثُمَّ قَبَضَ ثِنْتَيْنِ مِنْ أَصَابِعِهِ وَحَلَّقَ حَلْقَةً ثُمَّ رَفَعَ إِصْبَعَهُ فَرَأَيْتُهُ يُحَرِّكُهَا يَدْعُو بِهَا.

149) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.)'in nasıl namaz kıldığını görmek istedim. Ve (şöyle yaptığını) gördüm........... Sonra parmaklarından

ikisini (yani baş parmak ile orta parmağı) halka yapıp (şehadet) parmağını kaldırdı ve hareket ettirerek onunla (Allah'ın birliğine şehadet ederek) dua ediyordu.

(Bu hadisi Nesei (3/37) İbnu Huzeyme (714) İbnu Carud (208) ve Beyhaki (2/132) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

PARMAK HAREKETİNİN SAHABELERİN CE'MİSİ TARAFINDAN BİLİNDİĞİ BABI

١٥٠) عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ قَالَ: ...... فَرَأَيْتُهُ يُحَرِّكُهَا يَدْعُو بِهَا. ثُمَّ جِئْتُ بَعْدَ ذَلِكَ فِي زَمَانٍ فِيهِ بَرْدٌ فَرَأَيْتُ النَّاسَ عَلَيْهِمُ الثِّيَابُ تُحَرِّكُ أَيدِيهِم مِنْ تَحْتِ ثِيَابِ مِنَ الْبَرْدِ.

150) Vail İbnu Hucr (R.A.)'dan, şöyle dedi: (Yukarıdaki hadis gibi zikrettikten sonra şöyle devam etti.) Resûlullah (S.A.V.)'i gördüm ki, (teşehhüde oturduğu vakit şehadet parmağını) hareket ettirerek onunla dua ediyordu. Ve sonra, soğuk bir zamanda geldim. Herkesin üzerinde (kışlık) elbiseleri vardı. (Parmaklarını) elbiselerinin altından hareket ettirdiklerini gördüm.

(Bu hadisi Ahmed (4/318) ve İbnu carud (208) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

PARMAK HAREKETİNİN ŞEYTANA DEMİR KAMÇIDAN DAHA ŞİDDETLİ OLDUĞU BABI

١٥١) عَنْ نَافِعٍ قَالَ: كَانَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ عُمَرَ إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ، وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ وَأَتْبَعَهَا بَصَرَهُ ثُمَّ

قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَهِىَ اَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنَ الْحَدِيدِ يَعْنِى السَّبَّابَةَ.

151) Nafi'den, şöyle dedi: Abdullah İbnu Umer (R.A.) namazda (teşehhüd için) oturduğunda, ellerini dizlerinin üzerine koydu. (Şehadet) parmağı ile de işaret ederek bakışları da onu (yani parmağını) takib ediyordu. Ve sonra şöyle dedi: Resulullah (S.A.V.) bu (yani parmak işareti) şeytana demir kamçıdan daha şiddetlidir" dedi.

(Bu hadisi Ahmed (2/119) Bezzar (5631) ve Taberani Kitabu 'd-Dua 'da (642) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

BU HAREKETİ BİRKAÇ PARMAKLA YAPMANIN YASAK OLDUĞU BABI

١٥٢) عَنْ اَبِى وَقَّاصٍ قَالَ: مَرَّ عَلَىَّ النَّبِىُّ ﷺ وَاَنَا اَدْعُو بِاَصَابِعِى فَقَالَ: اَحِّدْ اَحِّدْ وَاَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ.

152) Saad İbnu Ebi Vakkas (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Ben, (teşehhüdde) parmaklarımla dua (işaret) ederken yanımdan Resulullah (S.A.V.) geçti (benim bu hareketimi görünce) şehadet parmağını göstererek "Tekle tekle" dedi.

(Bu hadisi Ebu Davud (1499) Tirmizi (3557) ve Nesei (3/38) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

PARMAK HAREKETİNİN BİRİNCİDE OLDUĞU GİBİ İKİNCİ TEŞEHHÜDDE DE YAPILACAĞI BABI

١٥٣) عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اِذَا

جَلَسَ فِى ثِنْتَيْنِ اَوْ فِى اَرْبَعٍ وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ ثُمَّ اَشَارَ بِاِصْبَعِهِ.

153) Abdullah İbnu Zubeyr (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resulullah (S.A.V.) (namazda) ilk ve son teşehhüd için oturduğunda ellerini dizlerinin üzerine koyar ve sonra (şehadet) parmağı ile işaret ederdi.

(Bu hadisi Beyhaki (2/132) ve Nesei sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

BİRİNCİ TEŞEHHÜDÜN BEYANI BABI

١٥٤) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ اَنَّهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا التَّشَهُّدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْاٰنِ.

154) İbnu Abbas (R.A.)'dan,"Resûlullah (S.A.V.) bize Kur'ân'dan bir sure öğretir gibi teşehhüdü öğretirdi" dedi.

(Bu hadisi Müslim (403) Ebu Da vud (974) Tirmizi (290) Nesei (2/242/243) ve İbnu Mace (900) rivayet etmişlerdir.)

١٥٥) عَنْ عَبْدِاللَّهِ؛ قَالَ: كُنَّا نَقُولُ فِى الصَّلاَةِ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : اَلسَّلاَمُ عَلَى اللَّهِ، اَلسَّلاَمُ عَلَى فُلاَنٍ. فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ: «اِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلاَمُ، فَاِذَا قَعَدَ اَحَدُكُمْ فِى الصَّلاَةِ فَلْيَقُلْ: اَلتَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِىُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، اَلسَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِاللَّهِ الصَّالِحِينَ، (فَاِذَا قَالَهَا اَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ صَالِحٍ، فِى السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ) اَشْهَدُ اَنْ لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللَّهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنَ الْمَسْاَلَةِ مَاشَاءَ.

155) Abdullah İbnu Mes'ud (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.)'in ardında namazda (yani teşehhüdde) **Esselamu alellahi, esselamü ala fulanin (Allah'a** selam olsun, fulana selam olsun) derdik. Resûlullah (S.A.V.) günün birinde bize şöyle buyurdu: "Selam **Allah'ın"** kendisidir. Herhangi biriniz namazda oturduğunda şöyle desin.

Ettahiyyatu lillahi vesselavatu vettayyibatu esselamü aleyke eyyuhennebiyyu ve rahmetullahi ve berekatuhu esselamü aleyna ve ala ibadillahi'ssalihin, (Bu, ve ala ibadillahi'ssalihin) sözünü söylediği vakit göklerde ve yerde olan her şey salih kula raci olmuş olur. (Ve sonra) **Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedii enne muhammeden abduhu ve resuluh.** Bundan sonra istediği duayı seçer.

(Bu hadisi Buharı (831) Müslim (402) Ebu Davud (968) Tirmizi (289) Nesei (2/240) ve İbnu Mace (899) rivayet etmişlerdir.)

İZAH

Resûlullah (S.A.V.)'den, rivayet edilen daha başka teşehhüd duaları da vardır. Biz burada birtanesini zikretmekle iktifa ettik. Teşehhüdde illa bu dua okunacak diye bir tahsis yoktur. Peygamberden varid olan herhangi bir teşehhüd duası olabilir. Bu duanın çeşitlerini hadis kitablarına müracaat ederek öğrenebilirsiniz.

TEŞEHHÜDÜ GİZLİ OKUMANIN SÜNNET **OLDUĞU BABI**

١٥٦) عَنْ عَبْدِاللّٰهِ قَالَ: مِنَ السُّنَّةِ اَنْ يُخْفَى التَّشَهُّدُ.

156) Abdullah İbnu Mes'ud (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Teşehhüdü gizli okumak sünnettendir. *(Bu hadisi Ebu Davud (986) Tirmizi (291) ve Hakim (1/230) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)*

TEŞEHHÜDDEN SONRA RESÛLULLAH (S.A.V.)'E SALAVAT GETİRMENİN BEYANI BABI

﴿اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾.

"Şübhesiz Allah ve Melekleri, Peygambere salat ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin ve gönülden teslim olun." *(Ahzab 56)*

١٥٧) عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ: قُلْنَا، اَوْ قَالُوا: يَارَسُولَ اللّٰهِ اَمَرْتَنَا اَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ وَاَنْ نُسَلِّمَ عَلَيْكَ، فَاَمَّا السَّلَامُ فَقَدْ عَرَفْنَاهُ، فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ ......

157) Kaab İbnu Ucre (R.A.)'dan, şöyle dedi: Biz dedik ki veya dediler: "Yâ Resûlullah! Sen bize, sana (teşehhüdde) **salat ve selâm** getirmemizi emrettin. **Selam'ı** öğrendik fakat nasıl **salat** getireceğiz?" ..... *(Bu hadisi E bu Davud (976) rivayet etmiştir.)*

١٥٨) عَنْ اَبِى مَسْعُودٍ الْاَنْصَارِيِّ؛ قَالَ: اَتَانَا رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ وَنَحْنُ فِى مَجْلِسِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ، فَقَالَ لَهُ بَشِيرُ ابْنُ سَعْدٍ: اَمَرَنَا اللّٰهُ اَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللّٰهِ فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ قَالَ: فَسَكَتَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ ، حَتَّى تَمَنَّيْنَا اَنَّهُ لَمْ يَسْاَلْهُ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ قُولُوا: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ

عَلَى اِبْرَاهِيمَ وَعَلَى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ، اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى اِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ، اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ».

158) Ebu Mes'ud El-Ensari (R.A.)'dan, şöyle haber verib dedi ki: Biz Sa'd'ubnu Ubade'nin meclisinde iken Resûlullah (S.A.V.) bizim yanımıza geldi. Beşir İbnu Sa'd kendisine: "Yâ Resûlullah! Allah 'u Teâla sana salat okumamızı emretti. Biz sana nasıl salat okuyalım?" diye sordu. Resûlullah (S.A.V.) sukut etti. Hatta biz, Beşir bunu Resûlullah'a sormasaydı diye temenni ettik. Sonra Resûlullah (S.A.V.): Şöyle okuyunuz buyurdu:

Ellahumme! Salli ala Muhammedin ve ala ali Muhammed, kema salleyte ala İbrahime ve ala ali İbrahime inneke hamidun meciid.

Ellahumme! Barik ala Muhammedin ve ala ali Muhammed, kema barekte ala tbrahime ve ala ali İbrahime inneke hamidun meciid.

(Salavatu şerifeler, Buhari'nin rivayetidir.)

(Bu hadisi Buharı** (3370) **ve Müslim** (405) **rivayet etmişlerdir.)

NAMAZLARININ TEŞEHHÜDÜNDE ALLAH RESULÜNÜN KENDİ NEFSİNE SALA VAT GETİRDİĞİ BABI

١٥٩) عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ؛ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اَنَّهُ كَانَ يَقُولُ فِي الصَّلَاةِ: «اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى اِبْرَاهِيمَ وَاٰلِ اِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ

عَلَى اِبْرَاهِيمَ وَاٰلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ».

Kaab İbnu Ucre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) namazın (teşehhüdünde) şöyle derdi: **Ellahumme salli âlâ Muhammedin ve âlâ âli Muhammedin kema salleyte âlâ İbrahime ve âli İbrahim, ve barik âlâ Muhammedin ve âli Muhammedin kema barekte âlâ İbrahime ve âli İbrahime inneke hamidun meciid.**

(Bu hadisi Şâfi'i el-Ümm (1/117) sahih bir senedle rivayet etmiştir.)

Bu hadis'i şeriflerin umumi ifadesi, birinci ve ikinci teşehhüdde de Resûlullah (S.A.V.) salavat getirileceğine delalet ediyor.

İmam'ı Şafi'nin mezhebi de bu kavi üzeredir.

İKİNCİ REK'ATTEN KALKARKEN ELLERİN OMUZLAR HİZASINA VARDIRINCAYA KADAR KALDIRILACAĞI BABI

١٦٠) عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اِذَا قَامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ.

160) İbnu Umer (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) ikinci rek'atten kalkacağı zaman tekbir alır ve ellerini (omuzları hizasına vardırıncaya kadar) kaldırırdı.

(Bu hadisi Buhari (739) Ebu Da vud (743) Tirmizi (304) ve Ahmed (5/424) rivayet etmişlerdir.)

Buhari cüz'ünde İbnu Umer'den şöyle rivayet etmiştir.

١٦١) عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ اَنَّ اَبَاهُ كَانَ ..... اِذَا اَرَادَ اَنْ يَقُومَ رَفَعَ يَدَيْهِ.

161) Salim babası Abdullah'ın (namazın oturuşundan) kalkmak istediği vakit ellerini kaldırdığını haber verdi.

(Bu eseri Buhari cüz'ünde (12) rivayet etmiştir.)

١٦٢) كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اِذَا قَامَ مِنَ الْقَعْدَةِ كَبَّرَ، ثُمَّ قَامَ.

162) Resûlullah (S.A.V.) (ikinci rek'atım) oturuşundan kalkacağı zaman, tekbir getirir sonra kalkardı.

(Bu hadisi Ebu Ya 'la Müsnedin 'de ceyyid bir senedle rivayet etmiştir.)

Bu hadisin tam metnini burada nakl edemememin sebebi kitab'ın aslı (mahtut'dur) yani basılmamıştır. Şu an Pakistan'da arkadaşlarımızdan birisi tarafından tashih edilmektedir. Seneye basılacağını ümid etmekteyiz.

İKİNCİ TEŞEHHUD'DE SÜNNET OLAN OTURUŞUN BEYANI BABI

١٦٣) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ؛ اَنَّهُ كَانَ جَالِسًا مَعَ نَفَرٍ مِنْ اَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ ، فَذَكَرْنَا صَلاَةَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ اَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ: اَنَا كُنْتُ اَحْفَظَكُمْ لِصَلاَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، رَاَيْتُهُ .... وَاِذَا جَلَسَ فِى الرَّكْعَةِ الْاٰخِرَةِ قَدَّمَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَنَصَبَ الْاُخْرَى وَقَعَدَ عَلَى مَقْعَدَتِهِ.

163) Muhammed İbnu Amr bin Ata'nın şöyle haber verdiği rivayet olundu. Resûlullah (S.A.V.)'in ashabından bir takım zevat ile otururken, Nebiyyi (S.A.V.)'in namazından bahsettik. Ebu Humeyd Es-Saidi dediki: Resûlullah (S.A.V.)'in namazını en iyi bileniniz ben idim ....

(Namazın) son teşehhüdünde oturduğu vakit, sol ayağını ileri alıp ve diğerini (yani sağ ayağını) dikerek mak'ad' üstüne otururdu.

(Bu hadisi Buhari (828) ve Ebu Davud (963) rivayet etmişlerdir.)

١٦٤) حَدَّثَنِى عَامِرُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ اَبِيهِ؛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، اِذَا قَعَدَ فِى الصَّلاَةِ جَعَلَ قَدَمَهُ الْيُسْرَى بَيْنَ فَخِذِهِ وَسَاقِهِ، وَفَرَّشَ قَدَمَهُ الْيُمْنَى ....

164) Abdullah İbnu Zubeyr (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.) namazda oturduğu zaman sol ayağın,
(sağ) uyluğu ile (sağ) baldırı arasına doğru getirir, sağ ayağını
da yayardı........

(Bu hadisi Müslim (579) rivayet etmiştir.)

١٦٥) عَنْ اَبِى حَميد السَّاعِدِيِّ؛ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اِذَا قَعَدَ فِى الرَّكْعَتَيْنِ قَعَدَ عَلَى بَطْنِ قَدَمِهِ الْيُسْرَى وَنَصَبَ الْيُمْنَى فَاِذَا كَانَتِ الرَّابِعَةُ اَفْضَى بِوَرِكِهِ الْيُسْرَى اِلَى الْاَرْضِ وَاَخْرَجَ قَدَمَيْهِ مِنْ نَاحِيَةٍ وَاحِدَةٍ.

165) Ebu Humeydi es-Saidi (R.A.)'dan, şöyle dedi: Resûlullah (S.A.V.)'i ikinci rek'atlerde oturduğu vakit,

sol ayağının üzerine oturduğunu ve sağ ayağını da diktiğini, namazın dördüncü rek'atında oturduğu vakit ise sol kalçasını yere değdirecek şekiİde oturup, ayaklarının uçlarını ise sağ tarafından çıkardığını gördüm!

(Bu hadisi Ebu Davud (965) ve Beyhaki Sünen 'i Kübra 'da (2/128) hasen bir sened/e rivayet etmiş/erdir).

TEŞEHHÜD'DE KADINLARINDA ERKEKLER GİBİ OTURACAĞI BABI

١٦٦) عَنْ مَكْحُولٍ كَانَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ تَجْلِسُ فِي صَلاَتِهَا جِلْسَةَ الرَّجُلِ وَكَانَتْ فَقِيهَةً.

166) Mekhuldan, (şöyle rivayet olunmuştur):

Ümmü'd-Derda (R. A.) namazının (teşehhüdünde) erkek oturuşu gibi otururdu. Ve kendisi **"t'akihe"** idi.

(Bu hadisi Buharı Sahihin 'de ta 'likan (827) Tarih 'i Sağir'da mevsulan ve İbnu Ebi Şeybe Musannef'de (1/270) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

Buraya kadar geçen mevzularda da görüldüğü gibi erkek ile kadının namazını ayıran hiç bir nass yoktur.

Mezheblerdeki değişik ibadet ta'rifleri tamamıyla sünnetten uzak içtihatlardır.

İkinci teşehhüdde de birinci teşehhüdde olduğu gibi **tahiyyat** ve **salavat** okunarak aşağıdaki tertip üzere devam edilir.

SELAMDAN ÖNCE YAPILAN DUA BABI

١٦٧) عَنْ اَبِى بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللّٰهِ ﷺ : عَلِّمْنِي دُعَاءً اَدْعُو بِهِ فِي صَلاَتِي. قَالَ قُلْ: «اَللّٰهُمَّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي اِنَّكَ اَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ».

167) Ebu Bekr (R.A.)'dan, bir defa Resûlullah (S.A.V.)'e (Yâ Resûlellah) bana bir dua öğret de onu namazımda okuyayım" dedi. Resûlullah (S.A.V.) de (öyle ise) şöyle de.

"Ellahumme! İnni zalemtu nefsi zulmen kesiran ve la yağfiruz'zunube illa ente fağfirli meğfireten min indike ve'rhamni inneke ente'l-ğafurur'rahim."

(Bu hadisi Buharı (834) ve Müslim (2705) rivayet etmişlerdir.)

١٦٨) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «اِذَا فَرَغَ اَحَدُكُمْ مِنَ التَّشَهُّدِ الْآخِرِ فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللّٰهِ مِنْ اَرْبَعٍ: مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَمِنْ شَرِّ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ».

SELAMDAN ÖNCE DÖRT ŞEYDEN İSTİAZE OLUNACAĞI BABI

168) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, diyor ki: Resûlullah (S.A.V.) şöyle buyurdu: "Her hangi biriniz son teşehhüdü bitirdiği zaman dört şeyden: Cehennem azabından, kabir azabından, hayat ve ölüm fitnelerinden ve Mesih Deccal'in şerrinden **Allah'a** sığınsın." *(Bu hadisi Müslim (588) rivayet etmiştir.)*

١٦٩) عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ اَخْبَرَتْهُ: اَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلاَةِ: «اَللَّهُمَّ اِنِّي اَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَاَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ، وَاَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ. اَللَّهُمَّ اِنِّي اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَاْثَمِ وَالْمَغْرَمِ». قَالَتْ: فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ: مَا اَكْثَرَ مَاتَسْتَعِيذُ مِنَ الْمَغْرَمِ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: «اِنَّ الرَّجُلَ اِذَا غَرِمَ، حَدَّثَ فَكَذَبَ، وَوَعَدَ فَاَخْلَفَ».

169) Resûlullah'ın zevcesi mü'minlerin annesi Aişe (R.A.)'dan şöyle haber verdi: Resûlullah (S.A.V.) namaz'(ın sonunda):

"Allahumme! İnni euzü bike min azabi'l-kabri ve euzü bike min fitneti'l-mesihi'd-deccali ve euzü bike min fitneti'l-mahya ve'1-memal. Allahumme! İnni euzü bike mine'l-me'semi ve'l-mağram" diye dua ederdi. Biri kendisine: "Yâ Resûlullah borçtan ne de çok istiaze ediyorsun" dedi. Bunun üzerine: "İnsan borçlandığı vakit söz söyler de yalan uydurur, söz verir de sözünde durmaz" buyurdu.

(Bu hadisi Buharı (832) ve Müslim (589) rivayet etmişlerdir.)

BU DUAYA İHTİMAMIN BEYANI BABI

١٧٠) قَالَ مُسْلِمُ بْنُ الْحَجَّاجِ: بَلَغَنِي اَنَّ طَاوُسًا قَالَ لِابْنِهِ: اَدَعَوْتَ بِهَا فِي صَلاَتِكَ؟ فَقَالَ: لاَاَعِدْ صَلاَتَكَ، لاَنَّ طَاوُسًا رَوَاهُ عَنْ ثَلاَثَةٍ اَوْ اَرْبَعَةٍ، اَوْ كَمَا قَالَ.

170) Müslim İbnu'l-Haccac şöyle dedi:

Bana baliğ oldu ki, Tavus İbnu Keysan kendi oğluna: "Namazında bu kelimelerle dua ettin mi?" diye sordu. Oğlu: "Hayır" dedi. Tavus: "Namazını yeniden kıl. Çünkü hiç şübhesiz baban Tavus bu hadisi üç yahud dört sahabiden rivayet etti, yahut dediği gibi" dedi

(Bu eseri Müslim (590) rivayet etmiştir.)

NAMAZDAN ÇIKIŞ VE SELAM BABI

١٧١) عَنْ عَلِيٍّ؛ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «مِفْتَاحُ الصَّلاَةِ الطُّهُورُ، وَتَحْرِيمُهَا التَّكْبِيرُ وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ».

171) Ali (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: Namazın anahtarı taharettir: Tahrimi tekbirdir ve tahlili ise teslimdir.

(Bu hadisi Ebu Da vud (61) Tirmizi (3) ve İbnu Mace (275) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

NAMAZDAN ÇIKARKEN SELAM VERİRKEN ARKADAN YANAKLARIN GÖRÜLECEĞİ BABI

١٧٢) عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ؛ عَنْ اَبِيهِ؛ قَالَ: كُنْتُ اَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ، حَتَّى اَرَى بَيَاضَ خَدِّهِ.

172) Amir'in babası Sa'd (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Ben Resûlullah (S.A.V.)'i sağ ve sol tarafına selam verirken görürdüm. Hatta (bu sırada arkadan) yanağının beyazlığını görürdüm.

(Bu hadisi Müslim (582) Ebu Da vud (996) Tirmizi (295) ve İbnu Mace (914) rivayet etmişlerdir.)

SELAMIN KEYFİYYETİNİN BEYANI BABI

١٧٣) عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ؛ عَنْ اَبِيهِ؛ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَكَانَ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ: «اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ» وَعَنْ شِمَالِهِ «اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ».

173) Alkame'nin babası Vail (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) ile namaz kıldım. (Namazdan çıkarken) sağına selam verdiğinde **esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekatuhu,** soluna selam verdiğinde ise, **esselamu aleyküm ve rahmetullah,** derdi.

(Bu hadisi Ebu Da vud (997) İbnu Huzeyme (728) ve Taberani Kebir'de (10191) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

NAMAZDAN SONRAKİ ZİKİR BABLARI

SELAMDAN SONRAKİ DUA VE ZİKRİN BEYANI
SELAMDAN SONRA YÜKSEK SESLE BİR KERE TEKBİR GETİRİLECEĞİ BABI

١) عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كُنْتُ اَعْرِفُ انْقِضَاءَ صَلاَةِ النَّبِىِّ ﷺ بِالتَّكْبِيرِ.

1) İbnu Abbas (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.)'in namazdan bittiğini **tekbir'den** anlardım.
(Bu hadisi Buharı (842) Müslim (583) rivayet etmişlerdir.)

FARZ NAMAZINDAN SONRAKİ ZİKRİN SESLİ OLACAĞI BABI

٢) اَنَّ اَبَا مَعْبَدٍ مَوْلٰى ابْنِ عَبَّاسٍ اَخْبَرَهُ اَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ اَخْبَرَهُ: اَنَّ رَفْعَ الصَّوْتِ بِالذِّكْرِ حِينَ يَنْصَرِفُ النَّاسُ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ كَانَ عَلَى عَهْدِ النَّبِىِّ ﷺ . وَاَنَّهُ قَالَ: ابْنُ عَبَّاسٍ كُنْتُ اَعْلَمُ اِذَا انْصَرَفُوا، بِذٰلِكَ، اِذَا سَمِعْتُهُ.

2) İbnu Abbas'm azadlısı Ebu Ma'bed, İbnu Abbas'ın şöyle dediğini haber verdi:

Resûlullah (S.A.V.)'in zamanında, cemaat farz namazından bitince, seslerini yükselterek zikr ederlerdi. İbnu Abbas: "Ben zikir sesini işittiğimde (namazdan) bittiklerini anlardım" dedi.
(Bu hadisi Buhari (841) ve Müslim (583) rivayet etmişlerdir.)

SELAMDAN SONRA ÜÇ KERE ESTAĞFİRULLAH DENİLECEĞİ BABI

٣) عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلاَتِهِ، اِسْتَغْفَرَ ثَلاَثًا. وَقَالَ: «اَللَّهُمَّ اَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ، تَبَارَكْتَ يَاذَا الْجَلاَلِ وَالْاِكْرَامِ». قَالَ الْوَلِيدُ: فَقُلْتُ لِلاَوْزَاعِيِّ: كَيْفَ الْاِسْتِغْفَارُ؟ قَالَ: تَقُولُ: اَسْتَغْفِرُاللَّهَ، اَسْتَغْفِرُاللَّهَ.

3) Sevban (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) namazdan çıktığı zaman üç defa istiğfar eder ve şöyle derdi: **"Allahumme! Ente's-selamü ve minke's-selamü. Tebarekete ya ze'l-celali ve'l-ikram!**

Hadisin ravilerinden Velid dedi ki: Evzaiyye: İstiğfarın nasıl olduğunu sordum. **"Estağfirullah - estağfirullah** dersin" dedi.

(Bu hadisi 'Buharı ' () ve Müslim (591) rivayet etmişlerdir.)

SELAM'DAN SONRA (LA İLAHE İLLALLAHU VAHDEHU LA ŞERİKE) NİN SONUNA KADAR YÜKSEK SESLE OKUNACAĞI BABI

٤) عَنْ اَبِى الزُّبَيْرِ قَالَ: كَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَقُولُ فِى دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ، حِينَ يُسَلِّمُ: لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. لاَحَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللَّهِ. لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللَّهُ، وَلاَ نَعْبُدُ اِلاَّ اِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ، وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ. لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ. وَقَالَ: كَانَ رَسُولُ

اللَّهِ ﷺ يُهَلِّلُ بِهِنَّ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ. (يُهَلِّلُ بِهِنَّ) أي: يَرْفَعُ صَوْتَهُ بِتِلْكَ الْكَلِمَاتِ.

4) Ebu Zubeyr'den, şöyle dedi:

Abdullah İbnu Zubeyr (R. A.) her nama/m selamından sonra şöyle derdi. **La ilahe illallahu vahdehu la şerike leh. Lehü'l-mülkii ve lehii'l-hamdu ve hüve ala külli şey'in kadir. La havle ve la kuvvete illa billah. La ilahe illalah. Ve la na'budu illa iyyah. Lehu'n-ni'metü ve lehii'l-fadlu ve lehü's-senau'l-hasen. La ilahe illallahu muhlisine lehü'd-dine ve lev kerihe'l-kafirun.**

Ve Abdullah İbn Zubeyr: Resûlullah (S.A.V.)'in her namazdan sonra bu lafızları tehlil ederdi. (Yani bu kelimeleri yüksek sesle söylerdi) dedi.

(Bu hadisi Müslim (594) rivayet etmiştir.)

٥) عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، قَالَ: اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِى دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ: «لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اَللَّهُمَّ لاَمَانِعَ لِمَا اَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِىَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ».

5) Muğiret-t'İbnu Şu'be (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) her farz namazın arkasından şöyle derdi. **La ilahe illallahu vahdehu la şerike leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve ala külli şey'in kadir. Ellahumme la mania lima a'teyte ve mu'tiye lima mena'te. Ve la yenfeu ze'l-ceddi minke'l-ceddü.**

(Bu hadisi Buhar i (844) ve Müslim (593) rivayet etmişlerdir.)

Müslim'in rivayetinde farz namazın arkasında lafzı yoktur. Buhari ve Müslim'in rivayet ettikleri bu hadisi şerif bu zikrin farz ve nafile bütün namazların akabinde söylenebileceğine delildir.

NAMAZLARIN ARKASINDAN ALLAH'DAN, GÜZEL İBADET YAPABİLMEK İÇİN YARDIM İSTEME BABI

٦) عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: اَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اَخَذَ بِيَدِهِ يَوْمًا ثُمَّ قَالَ: «يَا مُعَاذُ اِنِّي وَاللّٰهِ لَأُحِبُّكَ»، فَقَالَ لَهُ مُعَاذٌ: بِاَبِي اَنْتَ وَاُمِّي يَارَسُولَ اللّٰهِ وَاَنَا اُحِبُّكَ. قَالَ: «اُوصِيكَ يَامُعَاذُ، لاَتَدَعَنَّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ اَنْ تَقُولَ: اَللّٰهُمَّ اَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ».

6) Muaz İbnu Cebel (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.) bir gün elinden tutarak, "Yâ Muaz Vallahi seni seviyorum." Muaz da "Yâ Resûlullah anam babam sana feda olsun, bende seni seviyorum." Resûlullah (S.A.V.) "Yâ Muaz! Her namazın arkasından şöyle demeyi terketmemeni sana vasiyyet ediyorum" dedi. **Ellahumme e'inni ala zikrike ve şükrike ve husni ibadetike.**

(Bu hadisi Ahmed ( ) Ebu Davud (1522) Nesei (3/53) Tebarani Kebir'de (20/60) ve İbnu Sünni Ameli '1-Yevm de (116) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

SELAMDAN SONRA HER NAMAZIN AKABİNDE OTUZ ÜÇER KERE TEŞBİH, TAHMİD VE TEKBİR GETİRMENİN FAZİLETİ BABI

٧) عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ؛ اَنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ اَتَوْا رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ، فَقَالُوا: ذَهَبَ اَهْلُ الدُّثُورِ بِالدَّرَجَاتِ الْعُلَى وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ. فَقَالَ: «وَمَا ذَاكَ؟» قَالُوا: يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَيَتَصَدَّقُونَ وَلاَ نَتَصَدَّقُ، وَيُعْتِقُونَ وَلاَ نُعْتِقُ. فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «اَفَلاَ اُعَلِّمُكُمْ شَيْئًا تُدْرِكُونَ بِهِ مَنْ سَبَقَكُمْ وَتَسْبِقُونَ بِهِ مَنْ بَعْدَكُمْ؟ وَلاَ يَكُونُ اَحَدٌ اَفْضَلَ مِنْكُمْ اِلاَّ مَنْ صَنَعَ مِثْلَ مَاصَنَعْتُمْ»، قَالُوا: بَلَى يَارَسُولَ اللّٰهِ. قَالَ: «تُسَبِّحُونَ وَتُكَبِّرُونَ وَتَحْمَدُونَ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ، ثَلاَثًا وَثَلاثِينَ مَرَّةً». قَالَ اَبُو صَالِحٍ: فَرَجَعَ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ اِلَى رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ، فَقَالُوا: سَمِعَ اِخْوَانُنَا اَهْلُ الاَمْوَالِ بِمَا فَعَلْنَا، فَفَعَلُوا مِثْلَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ».

7) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Fakir muhacirler Resûlullah (S.A.V.)'e gelib, "(Yâ Resûlullah) çok mal sahibleri yüksek yüksek dereceleri alıp gittiler. Ve devamlı ni'metlere sahib oldular" dediler.

Resûlullah (S.A.V.) "Bu nasıl olur?" buyurdu. Cevaben: "Bizim namaz kıldığımız gibi onlarda namaz kılarlar. Bizim oruç tuttuğumuz gibi oruç tutarlar. Ve ziyade olarak onlar

sadaka verirler, biz veremiyoruz. Onlar köle azad ederler, biz edemiyoruz" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) "Size bir şey öğreteyim mi? Onu yaptığınız zaman sizi geçmiş olanlara yetişirsiniz. Sizden sonraya kalanları geçersiniz. Sizin yaptığınız gibi yapanlar müstesna hiç bir kimse sizden daha faziletli olamasın?" buyurdu. "Evet öğretiniz yâ Resûlullah" dediler. "Her namazın akabinde otuz üç kere Subhanellah, otuz üç kere Allahu ekber, otuz üç kere Elhamdu lillah, dersiniz" buyurdu.

Ebu Salih dedi ki: Müteakiben fakir muhacirler Resûlullah (S.A.V.)'e geri gelip: "Yâ Resûlellah çok mal sahibi kardeşlerimiz bizim yaptığımız bu şeyleri işittiler ve onlarda bizim gibi yapmaya başladılar. Bunun üzerine Resûlullah (S.A.V.) bu Allah'ın bir fadl ve ihsanıdır, onu dilediğine verir" dedi.

(Bu hadisi Buharı (843) ve Müslim (595) rivayet etmişlerdir.)

٨) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ؛ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ : «مَنْ سَبَّحَ اللّٰهَ فِى دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، وَحَمِدَاللّٰهَ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، وَكَبَّرَ اللّٰهَ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، فَتِلْكَ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ، وَقَالَ تَمَامَ الْمِائَةِ: لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ، غُفِرَتْ خَطَايَاهُ وَاِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ».

8) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, (şöyle dedi): Resûlullah (S.A.V.) (buyurdu ki:) Kim ki: Her namazın arkasından otuz üç kere **subhanellah,** otuz üç kere **elhamdülillah,** otuz üç kere **allahu-ekber** der, bunlar ki, doksan dokuz eder. Ve sonra **la ilahe illallahu vahdehu la şerike leh. Lehu'l-mulku ve huve ala külli şey'in kadir** der yüze temam ederse, deniz köpüğü kadar da günahı olsa mağfiret olunur. *(Bu hadisi Müslim (597) rivayet etmiştir.)*

TESBİH, TAHMİD VE TEKBİRİ FARZ NAMAZLARIN AKABİNDE SÖYLEMENİN FAZİLETİ BABI

٩) عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ؛ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: «مُعَقِّبَاتٌ لاَيَخِيبُ قَائِلُهُنَّ (اَوْ فَاعِلُهُنَّ) دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ، ثَلاَثٌ وَثَلاَثُونَ تَسْبِيحَةً، وَثَلاَثٌ وَثَلاَثُونَ تَحْمِيدَةً، وَاَرْبَعٌ وَثَلاَثُونَ تَكْبِيرَةً».

9) Kaab İbnu Ucre (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) buyurdu ki: Muakkibat (namazın arkasından söylenen güzel sözler) var ya onları söyleyen (veya yapan) hiç bir zaman eli boş veya ziyanda olmaz. Her farz namazın ardından otuz üç kere **subhanallah,** otuz üç kere **elhamdülillah,** otuz dört kere **allahu-ekber** dersiniz. *(Bu hadisi Müslim (596) rivayet etmiştir.)*

NAMAZLARIN AKABİNDE SÖYLENEN TEŞBİH, TAHMİD VE TEKBİRİ SAĞ ELLE YAPMANIN SÜNNET OLDUĞU BABI

١٠) عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: رَاَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ يَعْقِدُ التَّسْبِيحَ بِيَمِينِهِ.

10) Abdullah İbnu Amr (R.A.)'dan, şöyle dedi: "Resûlullah (S.A.V.)'i, teşbihi (zikri) sağ eliyle yaparken gördüm" dedi.

(Bu hadisi Ahmed (2/160/161/204/205)'Ebu Davud (1502/5065) Tirmizi'(3482) Neseı'(3/84) veIbnuHibban (2343) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

١١) عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: اَنَا رَاَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ يَعْقِدُهَا خَلْفَ صَلاَتِهِ بِيَدِهِ، يَعْنِى التَّسْبِيحَات، وَالتَّحْمِيدَات، وَالتَّكْبِيرَات.

11) İbnu Umer (R.A.)'dan, şöyle dedi:
Resûlullah (S.A.V.)'i namazının akabindeki **tesbihat'ı, tahmidat'ı** *ve* **tekbirat'ı sağ eliyle yaptığını gördüm.**
(Bu hadisi Beğavi Şerh 'i-s-Sünne 'de (5/48) hasen senedle rivayet etmiştir.)

Bu hadisi şerifler, zamanımızda intişar etmiş ve terk edilmez bir sünnet imiş gibi ihtimam gösterilen boncukları, zikrin adedini bilmek için kullanmanın bid'at olduğuna delildir.

İbnu Mes'ud'dan rivayet edilen eserde bunu te'yid etmektedir.

١٢) عَنْ صَلَتِ بْنِ بَهْرَام قَالَ: مَرَّ ابْنُ مَسْعُودٍ بِامْرَأَةٍ مَعَهَا تَسْبِيحٌ تُسَبِّحُ بِهِ فَقَطَعَهُ وَاَلْقَاهُ، ثُمَّ مَرَّ بِرَجُلٍ يُسَبِّحُ بِحَصًا، فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ، ثُمَّ قَالَ: لَقَدْ سَبَقْتُمْ: رَكِبْتُمْ بِدْعَةً ظُلْمًا: وَلَقَدْ غَلَبْتُمْ اَصْحَابَ مُحَمَّدٍ ﷺ عِلْمًا.

12) Salet İbnu Behram'dan, şöyle dedi:
Elindeki teşbihle zikreden bir kadının yanından geçen İbnu Mes'ud (teşbihi Kadının elinden alarak) parça parça edip attı. Sonra ufak çakıl taşlan ile zikreden bir adamın yanından geçti. Adamı tek meleyerek, "Ne çabuk sapıttınız, böyle kötü bid'atlar ihdas ettiniz. Muhammed (S.A.V.)'in eshabını ilimde geçtiniz" dedi.
(Bu eseri İbnu Vaddah Bid'at ve ondan nehy kitabında (S/12) sahih bir senedle rivayet etmiştir.) 154

FARZ VE NAFILE HER NAMAZIN AKABİNDE AYET'EL-KÜRSİ'NİN OKUNACAĞI BABI

١٣) عَنْ اَبِى اُمَامَةَ؛ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ قَالَ: «مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِى دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ لَمْ يَحِلْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ دُخُولِ الْجَنَّةِ اِلاَّ الْمَوْتُ».

13) Ebu Umame (R.A.)'dan, (şöyle dedi:) Resûlullah (S.A.V.) "Kim ki, her namazın arkasından ayet'el-kürsiyi okursa, cennete girmesine tek engel ölümdür" dedi. *(Bu hadisi İbnu Sünni (S/121) sahih senedle rivayet etmiştir.)*

١٤) عَنْ اَبِى اُمَامَةَ؛ اَنَّ النَّبِىَّ ﷺ قَالَ: «مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ، لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ اِلاَّ اَنْ يَمُوتَ».

14) Ebu Umame (R.A.)'dan, (şöyle dedi:)
Resûlullah (S.A.V.) "Kim ki her farz namazın arkasından **ayet'el-kürsiyi** okursa, cennete girmesine tek mani ölmesidir" dedi. *(Bu hadisi Nesei (100) Tebarani Kebir'de (3/134) ve Kitabu'd-Duada (675)Amelil Yeman ve Veyl'de ve İbnu Sünni Ameli-Yevm'de (122) ve İbnu Hibban ( ) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)*

HER NAMAZIN AKABİNDEN MUAVEZAT'IN OKUNACAĞININ EMİR OLDUĞU BABI

١٥) عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: اَمَرَنِى رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اَنْ اَقْرَاَ الْمُعَوِّذَاتِ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ.

15) Ukbe İbnu Amir (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) bana her namazın arkasından **muavezat'ı** okumamı emretti. (1)

(Bu hadisi Ahmed (4/155) ve Ebu Davud (1523) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

(1) Muavezat: Felak ve Nas sûrelerine denir.

SABAH VE AKŞAM NAMAZLARINDAN SONRA ONAR KERE SÖYLENECEK ZİKRİN BEYANI BABI

١٦) عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّهِ ﷺ : «مَنْ قَالَ لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللّهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. بَعْدَ مَايُصَلِّى الْغَدَاةَ، عَشَرَ مَرَّاتٍ كَتَبَ اللّهُ لَهُ عَشَرَ حَسَنَاتٍ، وَمَحَى عَنْهُ عَشَرَ سَيِّئَاتٍ، وَرَفَعَ لَهُ عَشَرَ دَرَجَاتٍ، وَكُنَّ لَهُ بعدل عِتْقِ رَقَبَتَيْنِ مِنْ وَلَدِ اِسْمَاعِيلَ، فَاِنْ قَالَهَا حِينَ يُمْسِى لَهُ مِثْلُ ذٰلِكَ، وَكُنَّ لَهُ حِجَابًا مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُصْبِحَ».

16) Ebu Hureyre (R.A.)'dan, şöyle dedi:

Resûlullah (S.A.V.) şöyle dedi: "Kim ki sabah namazını kıldıktan sonra on kere **la ilahe illallahu vahdehu la şerike leh. Lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve ala külli şey'in kadir** derse Allah-u Azze ve Celle onun için on hasenet yazar. On seyyiatını siler. On derece yükseltir. Bunlar ki, Hz. İsmail'in neslinden iki köle azad etmeye muadildir. Kim ki, bu zikri akşam namazından sonra da söylerse, sabaha kadar şeytanla arasında perde olur. Yani (şeytanın şerrinden emin olur.)

(Bu hadisi Taberani Kebir 'de (4015) Hasen İbnu Arefe cüz 'ünde sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.)

NAMAZIN AKABİNDEKİ ZİKRE ŞEYTANIN MANİ' OLMAK İSTEDİĞİ BABI

١٧) عَنْ عَبْدِاللّهِ بْنِ عَمْرٍو؛ عَنِ النَّبِىِّ ﷺ قَالَ: «خَصْلَتَانِ اَوْ خَلَّتَانِ، لاَيُحَافِظُ عَلَيْهِمَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ اِلاَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَهُمَا يَسِيرٌ، وَمَن يَعْمَلْ بِهِمَا قَلِيلٌ: يُسَبِّحُ اللّهَ فِى دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ عَشْرًا، وَيَحْمَدُهُ عَشْرًا، وَيُكَبِّرُهُ عَشْرًا، وَذٰلِكَ خَمْسُونَ وَمَائَةٌ بِالِّلسَانِ، وَاَلْفٌ وَخَمْسَمَائَةٍ فِى الْمِيزَانِ، وَيُكَبِّرُ اَرْبَعًا وَثَلاَثِينَ اِذَا اَخَذَ مَضْجَعَهُ، وَيَحْمَدُ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، وَيُسَبِّحُ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، فَذٰلِكَ مَائَةٌ بِالِّلسَانِ وَاَلْفٌ فِى الْمِيزَانِ». قَالَ: فَلَقَدْ رَاَيْتُ رَسُولَ اللّهِ ﷺ يَعْقِدُهَا بِيَدِهِ، قَالُوا: يَارَسُولَ اللّهِ كَيْفَ هُمَا يَسِيرٌ، وَمَنْ يَعْمَلْ بِهِمَا قَلِيلٌ؟ قَالَ: «يَأْتِى اَحَدَكُمْ ـــ يَعْنِى الشَّيْطَانُ فِى مَنَامِهِ ـــ فَيُنَوِّمُهُ قَبْلَ اَنْ يَقُولَ، وَيَأْتِيَهُ فِى صَلاَتِهِ فَيُذَكِّرَ حَاجَتَهُ قَبْلَ اَنْ يَقُولَهَا».

17) Abdullah İbnu Amr (R. A.) (şöyle dedi:)

Resûlullah (S.A.V.) şöyle buyurdu: "İki haslet veya iki hal vardır ki, müslüman bir kul bunları muhafaza ederse behemehal cennete girer. O iki şey çok kolaydır ama onlarla amel eden azdır.

(Her farz namazın) akabinde on defa **subhanallah,** on defa **elhamdu lillah** on defa **allahu ekber** der. İşte bunlar dilde yüz elli, fakat mizanda bin beşyüzdür. Yatma yerini aldığın vakitte, otuzdört defa **allahu ekber,** otuz üç defa elhamdu lillah, otuz üç defada **subhanallah** der. İşte bunlar dilde yüzdür. Fakat mizanda bindir." Abdullah dedi ki: "Resûlullah (S.A.V.) bunları (sağ) elinin parmaklarıyla

yaptığım gördüm."Dediler ki: "Bu kadar kolay şeyleri yapan az olur. Sizden biriniz yatacağında şeytan ona gelir uykusunu getirir bunları yapmadan uyur. Ve sizden birinize namazında gelirde ona bazı ihtiyaçlarını hatırlatır. Namazı bitirir bitirmez hemen ihtiyaçlarının peşinden giderde yapamaz."

(Bu hadisi Ebu Davud (4065) Tirmizi (3407) Neşe/(3/74} Ahmed (2/205) ve Buharı edebde (1316) hasen bir senedle rivayet etmişlerdir.)

﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلاَةِ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾

FIHRİST